

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

73966

**ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA
PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(Gazi Eğitim Fakültesinde Bir İnceleme)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. S. İlhan SEZGİN

T. 73966

Hazırlayan
Handan KOCABATMAZ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ANKARA-1998

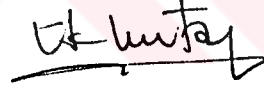
Gazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Handan Kocabatmaz'a ait "Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifi-
ka Programlarının Değerlendirilmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafın-
dan Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS
TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr.S.İlhan SEZGİN

Üye : Prof.Dr.Ülker AKKUTAY

Üye : Yrd.Doç.Dr.Nurdan KALAYCI

ÖZET

Çağımızda gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler için eğitim sisteminde kaliteli öğretmenin değeri bilinen bir gerçektir. Kaliteli öğretmenin yetiştirilmesinde kaliteli öğretmen yetiştiren kurumların var olmasıyla mümkündür. Öğretmen yetiştirme sistemimizde; öğretmenler, Eğitim Fakülteleri'nin yanında diğer fakültelerde öğrenim gören bireylerin öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarına katılmaları ile yetiştirilmektedir.

Araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesi mezunu olmayan fakülte mezunlarının, öğretmen olabilmeleri için öğretmenlik meslek bilgisinin kazandırıldığı, Gazi Eğitim Fakültesi Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının genel bir değerlendirmesinin yapılmasıdır.

Araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, ele alınan konu ile ilgili genel bilgiler, ikinci bölümde araştırmada izlenen sistematik bulunmaktadır. Üçüncü bölümde öğretmen adayları ve öğretim elemanları ile ilgili bulgular, dördüncü ve son bölümde ise, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Araştırmada iki ayrı evren tespit edilmiş ve her bir evrene uygulanmak üzere anket geliştirilmiştir. Anketlerin birinci kısmı her iki evren için ayrı ayrı düzenlenmiş; diğer kısımları aynı sorulardan oluşmuştur. Araştırmanın birinci evrenini, Gazi Üniversitesi, Gazi

Eğitim Fakóltesinde y¼r¼t¼len ¼đretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan ¼đretmen adayları ve ikinci evrenini, programda g¼rev alan ¼đretim elemanları oluşturmuştur. Anket yoluyla elde edilen verilerin ¼¼z¼mlenmesinde frekans ve y¼zde tabloları oluşturulmuştur. Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları arasındaki farkın manidarlığının test edilmesinde Z testi uygulanmıştır. Gruplardan anket yolu ile elde edilen bilgiler ve ¼ıkartılan sonu¼lar doğrultusunda ¼đretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarının niteliğinin y¼kseltilmesine ilişkin ¼neriler geliştirilmiştir.

ABSTRACT

The value of qualified teachers in the education system for developed and developing countries in our century is a fact. Training qualified teachers is only possible with the existence of associations which train qualified teachers. In our training system, teachers are trained both in Faculties of Education and in Teaching Certificate Programs for graduates of faculties other than the Faculty of Education.

The objective of this research is to make a general evaluation of these certificate programs in which teaching professional knowledge is taught to the individuals who want to be teachers but who are not graduates of Education Faculty.

The report consists of four chapters. In the first chapter the problem was defined and related information was given. In the second chapter the method was described. In the third one, the findings about the student teachers and the teaching staff; and in the last one, summaries, results and recommendations were presented.

In this research, two different groups were selected and two different types of questionnaires were developed with respect to these groups in order to collect data. The first parts of these questionnaires were developed separately, but the remaining parts

---

were consisted of same questionnes. The first group of the research included student teachers from the Teaching Certificate Programs in Gazi University, Gazi Faculty of Education. The second group was formed by teaching staff in the same program.

In analysis of the data gathered by survey, descriptive statistical techniques were used and the frequency and percentage tables for data were formed. Z-test was used to determine whether there was a significant difference between means at evaluations of the groups.

In the direction of the results attained on the data collected questionnaires, recommendations were developed to improve the quality of Teaching Certificate Programs.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET (Türkçe)	i
ÖZET (İngilizce).....	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar	xi
ÖNSÖZ	xviii

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem	1
Araştırmanın Amacı.....	29
Terimlerin Tanımı	30
Terimlerin Kısaltması.....	30
Araştırmada Kapsam ve Sınırlılıklar.....	31
Sayıtlar.....	31
Araştırmanın Önemi	32

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın Modeli	34
Araştırmanın Evreni	34
Veri Toplama Teknikleri	45
Verileri Çözümleme Yöntemleri.....	47

BÖLÜM III
ÖĞRETMEN ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI
İLE İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ	
DEĞERLENDİRİLMESİ	49
Eğitim ve Öğretimle İlgili Temel Kavramları Tanımlama	49
Eğitimin Amaçlarını ve İşlevini Tanıma	51
Eğitim Biliminin Özelliklerini Kavrama.....	53
Eğitim Biliminin Diğer Bilimlerle İlişkisini Tanıma	55
Eğitimin Toplumsal Kurum Olarak Etkisini ve Diğer	
Kurumlarla İlişkisini Kavrama	56
Değişik Eğitim Akımlarının Amaç, Kapsam ve	
Özelliklerini Kavrama	58
Öğretme-öğretme Kuramlarını Kavrama	60
Günümüz Türk Eğitim Sisteminin Amaçlarını,	
İlkelerini, Özelliklerini ve Yapısını Tanıma	62
Eğitimde Yer Alan Ölçme ve Değerlendirme	
Kavramlarını Bilme	65
Ölçme ve Değerlendirme Kavramları Arasındaki İlişki ve	
Farkları Kavrama.....	66
Ölçme ve Değerlendirmenin Eğitim Sürecindeki	
Önemini Kavrama	68
Test Hazırlama ve Geliştirmenin Temel Kavramlarını	
Tanıma	70
Öğrenme Ürünlerinin Niteliğine Uygun Ölçme Araçları	
Geliştirme.....	71

Ölçme Araçlarını Çoğaltma, Uygulama ve Puanlama	
Becerisi Geliştirme.....	73
Ham Puanları 5'lik ve 10'luk Not Cetveline Dönüştürme.....	75
Öğrenme-Öğretimi Değerlendirme	76
Eğitim Sosyolojisi ile İlgili Temel Kavramları Tanıma	78
Politika, Kültür, Sosyal Değişme ve Oluşum İle Eğitim	
Arasındaki Bağları Tanıma.....	80
Okulların Öğrencilerin Toplumsal Gelişmelerindeki	
Görev, Rol ve Etkilerini Açıklama	81
Bir Meslek Olarak Öğretmenliğin Okul İçi ve Dışı	
Konum Görev ve Rollerini Kavrama	83
Eğitim Psikolojisi İle İlgili Temel Kavramları Kavrama.....	85
Eğitim Etkinliklerini Düzenlemede, Eğitim Psikolojisi-	
nin Yerini ve Önemi Kavrama	87
Öğrencinin Fiziksel, Psikolojik, Zihinsel Gelişiminin	
Eğitim Açısından Önemi Tanıma	88
Öğrenmenin Niteliğini, Çeşitlerini İlkelerini ve	
Öğrenmeyi Etkileyen Etmenleri Kavrama	90
Öğrencilerin Hazır Bulunuşluklarına Uygun Eğitim	
Ortamı Düzenlemenin Önemi Kavrama	91
Eğitimin-Öğretmenin Programlarını Oluşturan	
Uysurları Tanıma	93
Eğitim-Öğretim Etkinliklerini Planlama	95
Okulda Disipline Etki Eden Uysurları Tanıma	96
Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Amaçlara Uygun Araç	
ve Gereçleri Seçme	98

Bilim Dalında Öğretime İlişkin Temel Kavram ve İlkeleri	
Tanıma	100
Bilim Dalıyla İlgili Başlıca Öğretim Yöntemlerinin	
Özellikleri, Kullanım Alanları, Güçlü ve Zayıf Yönlerini	
Tanıma	101
Bilim Dalında Öğretim Konusuyla İlgili Uygun Yöntem	
veya Yöntemleri Seçme.....	103
Bilim Dalında İlişkin Öğretim Araç ve Gereçlerinin	
Özelliklerini ve Kullanım Alanlarını Tanıma.....	105
Bilim Dalında Ders Konularını Öğretilecek Ögelerine	
Ayrıştırarak Öğretim İçin Düzenleme	106
Bilim Dalında Öğrenme Amaçlarının Gerçekleşme	
Durumunu Test Etmek Amacıyla Ölçme Araçlarını	
Hazırlama	108
Bilim Dalında Ölçme Sonuçlarından Yararlanarak	
Öğretimde Kusur ve Noksanlıkları Belirleyerek Öğretimi	
Geliştirme.....	110
Okul Yöneticisinin, Öğretmenlerin ve Diğer Personelin	
Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Tanıma	113
Okul Örgütünde Yer Alan Birimlerin Amaçlarını,	
Çalışma Esaslarını ve Yaptığı Hizmetleri Tanıma	114
Hazırlanan Öğretim Planını Sınıf ve Laboratuvar	
Ortamında Uygulama.....	116
Öğrencinin Kazanması Tasarlanan Davranışların	
Gerçekleşme Durumunu Test Etme	117
Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Olumlu Davranışlar	
Geliştirme.....	119

ÖĞRETMEN ADAYI VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ	
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ	
GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	121
Öğretmen Adaylarını Öğretmenlik Mesleğine Hazırlama.....	121
Sertifika Programına Katılan Öğrencilerin Konuların	
Öğreniminde Başarısı	123
Sertifika Programında Görevli Öğretim Elemanlarının	
Konuların Öğretiminde Değerlendirilmesi.....	125
Öğrencilerin Öğretmenliğe İlişkin Tutumları.....	126
Öğretim Elemanlarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları.....	127
Derslerin Amaçları	128
Dersler Arası Bütünlük.....	130
Öğretme-Öğrenme Stratejileri.....	131
Derslerin Öğretimine Ayrılan Süre	133
Ders Başlama-Bitiş Saati	134
Öğretim Araçları	136
Dershaneler ve Donamları.....	137
Binaların Tertibi Düzeni ve Temizliği	139
Yöneticilerin Öğretmen Adayları İle İlişkileri	140
Sertifika Programında Görevlendirilen Destek Personel	142
Sınavların Öğrencilerin Başarı Durumunu Belirlemesi	143
Noksan Bilgilerin Belirlenmesi	145
Uygulama Okulunun Seçimi	146
Öğretmenlik Uygulamasına Ayrılan Süre.....	148
Öğretmenlik Uygulamasının Amacına Uygunluğu.....	149
Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının	
Olumlu Yönde Değişikliği	151

Sertifika Programına Girişte Asgari Yetişkinlik	152
- Sertifika Programının Lisans Diplomasına Sahip Herkese Açık Olması	153
Sertifika Programının Öğretmen Olmak İsteyen Üniversite Öğrencilerine ve Mezunlarına Tavsiye Etme	154
- Programın Tavsiye Edilmemesi	155
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GENEL GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ	158
ÖĞRETİM ELEMANLARININ GENEL GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ	159

BÖLÜM IV

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ	160
ÖĞRETMEN ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GENEL BİLGİLERİ İLE İLGİLİ SONUÇLAR	160
ÖĞRETMEN ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİNE DAYALI SONUÇLAR	163
ÖNERİLER	185
KAYNAKLAR	188
EKLER	193
EK-A Talim Terbiye Kurul Kararı	194
EK-B Form-A Öğretmen Adayları	197
EK-C Form-B Öğretim Elemanları	208

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo

<u>NO</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa</u>
2.1.	ÖĞRETMEN ADAYLARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI	35
2.2.	ÖĞRETMEN ADAYLARININ CİNSİYET VE YAŞ DAĞILIMI.....	36
2.3.	ÖĞRETMEN ADAYLARININ MEZUN OLDUKLARI/ OLACAKLARI FAKÜLTELERE GÖRE DAĞILIMLARI	37
2.4.	ÖĞRETMEN ADAYLARININ MEZUN OLDUKLARI/ OLACAKLARI BİLİM DALLARINA GÖRE DAĞILIMI	38
2.5.	ÖĞRETMEN ADAYLARININ MEZUNİYET YILLARINA GÖRE DAĞILIMI	40
2.6.	ÖĞRETİM ELEMANLARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI	40
2.7.	ÖĞRETİM ELEMANLARININ YAŞLARINA GÖRE DAĞILIMI	41
2.8.	ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ KIDEMLERİNE GÖRE DAĞILIMI	42
2.9.	ÖĞRETİM ELEMANLARININ CİNSİYET VE ÜNVAN DAĞI- LIMI	43
2.10.	ÖĞRETİM ELEMANLARININ BİLİMDALLARINA GÖRE DA- ĞILIMI	44
2.11.	ÖĞRETİM ELEMANLARININ GİRDİKLERİ DERSLERE GÖRE DAĞILIMI	45
3.1.	EĞİTİM VE ÖĞRETİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLARI TA- NIMLAMA.....	50
3.2.	EĞİTİMİN AMAÇLARINI VE İŞLEVLERİNİ TANIMA.....	52
3.3.	EĞİTİM BİLİMİNİN ÖZELLİKLERİNİ KAVRAMA.....	54

3.4. EĞİTİM BİLİMİNİN DİĞER BİLİMLERLE İLİŞKİSİNİ TANIMLAMA.....	55
3.5. EĞİTİMİN TOPLUMSAL KURUM OLARAK ETKİSİNİ VE DİĞER KURUMLARLA İLİŞKİSİNİ KAVRAMA.....	57
3.6. DEĞİŞİK EĞİTİM AKIMLARININ AMAÇ, KAPSAM VE ÖZELLİKLERİ KAVRAMA.....	59
3.7. ÖĞRENME-ÖĞRETME KURAMLARINI KAVRAMA.....	61
3.8. GÜNÜMÜZ TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN AMAÇLARINI, İLKELERİ, ÖZELLİKLERİ VE YAPISINI TANIMA	63
3.9. EĞİTİMDE YER ALAN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME KAVRAMLARINI BİLME	65
3.10. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME KAVRAMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE FARKLARINI KAVRAMA	67
3.11. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN EĞİTİM SÜRECİNDEKİ ÖNEMİNİ KAVRAMA	69
3.12. TEST HAZIRLAMA VE GELİŞTİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI TANIMA	70
3.13. ÖĞRENME ÜRÜNLERİNİN NİTELİĞİNE UYGUN ÖLÇME ARAÇLARI GELİŞTİRME.....	72
3.14. ÖLÇME ARAÇLARINI ÇOĞALTMA, UYGULAMA VE PUANLAMA BECERİSİNİ GELİŞTİRME.....	73
3.15. HAM PUANLARI 5'LİK VE 10'LUK NOT CETVELİNE DÖNÜŞTÜRME	75
3.16. ÖĞRENME-ÖĞRETİMİ DEĞERLENDİRME	77
3.17. EĞİTİM SOSYOLOJİSİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLARI TANIMLAMA.....	79

3.18. POLİTİKA, KÜLTÜR SOSYAL DEĞİŞME VE OLUŞUM İLE EĞİTİM ARASINDAKİ BAĞLARI TANIMA.....	80
3.19. OKUL TOPLULUĞUNUN ÖĞRENCİLERİN TOPLUMSAL GELİŞMELERİNDEKİ GÖREV ROL VE ETKİLERİNİ AÇIKLAMA.....	82
3.20. BİR MESLEK OLARAK ÖĞRETMENLİĞİN OKUL İÇİ VE DIŞI KONUM GÖREV VE ROLLERİNİ KAVRAMA	84
3.21. EĞİTİM PSİKOLOJİSİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLARI KAVRAMA.....	86
3.22. EĞİTİM ETKİNLİKLERİNİ DÜZENLEMEDE, EĞİTİM PSİKOLOJİSİNİN YERİNİ VE ÖNEMİ KAVRAMA.....	87
3.23. ÖĞRENCİNİN FİZİKSEL, PSİKOLOJİK, ZİHİNSEL GELİŞİMİNİN EĞİTİM AÇISINDAN ÖNEMİNİ TANIMA.....	89
3.24. ÖĞRENMENİN NİTELİĞİNİ, ÇEŞİTLERİNİ, İLKELERİNİ VE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN ETMENLERİ KAVRAMA.....	90
3.25. ÖĞRENCİLERİN HAZIR BULUNUŞLUKLARINA UYGUN EĞİTİM ORTAMI DÜZENLEMENİN ÖNEMİNİ KAVRAMA.....	92
3.26. EĞİTİM-ÖĞRETİM PROGRAMLARINI OLUŞTURAN UNSURLARI TANIM	94
3.27. EĞİTİM-ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİ PLANLAMA	95
3.28. OKULDA DİSİPLİNE ETKİ EDEN UNSURLARI TANIMA.....	97
3.29. EĞİTİM-ÖĞRETİM FAALİYETLERİNDE AMAÇLARA UYGUN ARAÇ VE GEREÇLERİ SEÇME	98
3.30. BİLİM DALINDA ÖĞRETİME İLİŞKİN TEMEL KAVRAM VE İLKELERİ TANIMA.....	100

3.31. BİLİM DALIYLA İLGİLİ BAŞLICA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN ÖZELLİKLERİNİ, KULLANIM ALANLARINI GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİNİ TANIMA.....	102
3.32. BİLİM DALINDA ÖĞRETİM KONUSUYLA İLGİLİ UYGUN YÖNTEM VEYA YÖNTEMLERİ SEÇME	104
3.33. BİLİM DALINDA, İLİŞKİN ÖĞRETİM ARAÇ VE GEREÇLERİNİN ÖZELLİKLERİNİ VE KULLANIM ALANLARI TANIMA.....	105
3.34. BİLİM DALINDA DERS KONULARINI ÖĞRETİLECEK ÖGELERİNE AYRIŞTIRARAK ÖĞRETİMİN DÜZENLEME	107
3.35. BİLİM DALINDA ÖĞRENME AMAÇLARININ GERÇEKLEŞME DURUMUNU TEST ETMEK AMACIYLA ÖLÇME ARAÇLARINI HAZIRLAMA	109
3.36. BİLİM DALINDA ÖLÇME SONUÇLARINDAN YARARLANARAK ÖĞRETİMDEKİ KUSUR VE NOKSANLIKLARI BELİRLEYEREK ÖĞRETİMİ GELİŞTİRME	111
3.37. OKUL YÖNETİCİSİNİN, ÖĞRETMENLERİN VE DİĞER PERSONELİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARINI TANIMA	113
3.38. OKUL ÖRGÜTÜNDE YER ALAN BİRİMLERİN AMAÇLARINI, ÇALIŞMA ESASLARINI VE YAPTIĞI HİZMETLERİ TANIMA	115
3.39. HAZIRLANAN ÖĞRETİM PLANINI SINIF VEYA LABORATUVAR ORTAMINDA UYGULAMA.....	116
3.40. ÖĞRENCİNİN KAZANMASI TASARLANAN DAVRANIŞLARIN GERÇEKLEŞME DURUMUNU TEST ETME.....	118
3.41. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN OLUMLU DAVRANIŞLAR GELİŞTİRME	119

3.42. ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMI- NIN ÖĞRETMEN ADAYLARINI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ- NE HAZIRLAMA YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	122
3.43A ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINA KATILAN ÖĞRENCİLE- Rİ KONULARIN ÖĞRENİMİNDE DEĞERLENDİRMESİ	124
3.43B ÖĞRETMEN ADAYLARININ SERTİFİKA PROGRAMINDA GÖREVLİ ÖĞREİM ELEMANLARINI KONULARIN ÖĞRETİ- MİNDE DEĞERLENDİRMESİ.....	125
3.44A ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMI- NA KATILAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLİĞE İLİŞKİN TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	126
3.44B ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINDA GÖREVLİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖĞRETMENLİĞE İLİŞKİN TUTUMLARININ DEĞERLENDİ- RİLMESİ	128
3.45. ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMI- NIN DERS AMAÇLARININ BELİRGİNLİĞİ YÖNÜNDEN DE- ĞERLENDİRİLMESİ	129
3.46. PROGRAMDA YER ALAN DERSLER ARASINDA BÜTÜN- LÜK SAĞLANMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ	130
3.47. DERSLERİN ÖĞRETİMİNDE İZLENEN ÖĞRETME- ÖĞRENME STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	132
3.48. DERSLERİN ÖĞRETİMİ İÇİN AYRILAN SÜRE YETERLİĞİ- NİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	133
3.49. ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRA- MINDA DERS BAŞLAMA-BİTİŞ SAATLERİNİN DEĞERLE- DİRİLMESİ.....	135

3.50. DERSLERİN ÖĞRETİMİ SIRASINDA YARARLANILAN ÖĞRETİM ARAÇLARI YETERLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	136
3.51. ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ UYGULANDIĞI DERSANELER VE DONANIMLARININ UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	138
3.52. SERTİFİKA PROGRAMININ UYGULANDIĞI BİNALARIN TERTİBİ, DÜZENİ VE TEMİZLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	139
3.53. PROGRAM YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARI İLE İLİŞKİLERİNİN UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	141
3.54. SERTİFİKA PROGRAMINDA GÖREVLENDİRİLEN DESTEK PERSONELİN (MEMUR, HİZMETLİ VB.) İHTİYAÇLARA CEVAP VEREBİLMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	142
3.55. PROGRAMDA UYGULANAN SINAVLARIN ÖĞRENCİLERİN BAŞARI DURUMUNU BELİRLEME YETERLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	144
3.56. SERTİFİKA PROGRAMINDA SINAV SONUÇLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN NOKSAN BİLGİLERİNİN BELİRTİLME DERESESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	145
3.57. ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ YAPILDIĞI OKULUN İSABETLİ SEÇİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	147
3.58. ÖĞRETMENLİK UYGULAMASINA AYRILAN SÜRE YETERLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	148
3.59. ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ AMACIN UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	150

3.61. ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMI- NA GİRİŞTE ÖĞRETMEN ADAYLARINDA ARANMASI GE- REKEN ASGARİ YETİŞKİNLİK ŞARTI.....	153
3.61.2 ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMI- NIN LİSANS DİPLOMASINA SAHİP HERKESE AÇIK OL- MASI.....	154
3.62. ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMI- NI ÖĞRETMEN OLMAK İSTEYEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİ- LERİNE VE MEZUNLARINA TAVSİYE	155
3.62.1 ÖĞRETMEN ADAYLARININ KATILDIKLARI ÖĞRETMEN- LİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINI TAVSİYE ETMEME NEDENLERİ	156
3.62.2 ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖREV ALDIKLARI ÖĞRET- MENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINI TAV- SİYE ETMEME NEDENLERİ	157

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarının genel bir değerlendirmesinin yapılmasıdır.

Bir eğitim sisteminin en önemli unsuru, öğretmendir. Eğitim sisteminin başarısı, temelde sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır. Nitelikli öğretmen, alan bilgisi ve genel kültürün yanında öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile yetiştirilebilir. Öğretmen olmak isteyen bireyler Eğitim Fakültelerinden, söz konusu üç alanda yetişerek mezun olmaktadır. Eğitim fakültesinde öğrenim görmeyen bireylerin nitelikli öğretmenler olarak atanması için öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almaları gerekmektedir.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarının, öğretmen yetiştirilmesinde önemli bir yerinin bulunması nedeniyle bu araştırmada öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarının genel bir değerlendirilmesi yapılmış ve niteliklerinin artırılması için öneriler geliştirilmiştir.

Böyle bir konu üzerinde çalışmamı öneren ve araştırmanın her aşamasında değerli görüş ve yardımlarını esirgemeyen, araştırmama yön veren Hocam Prof. Dr. S. İlhan Sezgin'e teşekkürlerim sonsuzdur.

Ayrıca araştırmanın veri çözümleme yöntemi aşamasında yardımlarını gördüğüm Yard. Doç. Dr. Emin Karip'e, anketlerin uygulanmasında yardımcı olan araştırma görevlisi arkadaşlarım ile hocamolarıma teşekkür ederim.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının değerlendirilmesine yönelik yapılan araştırmanın problemi, amaçları, sınırlılıkları, sayıltıları ve önemi açıklanmakta ve kullanılan başlıca terimlerin, kısaltmaların tanımı yapılmaktadır.

PROBLEM DURUMU

Dünyadaki hızlı teknolojik değişimler beraberinde toplumların yapısını da değiştirmektedir. Bir toplumun hızlı teknolojik değişikliklere ayak uydurabilmesi ve ileri ülkeler seviyesine ulaşabilmesi ancak yeterli sayıda ve kalitede yetişmiş insan gücü ile mümkün olmaktadır. Yetişmiş insan gücünün sağlanması o ülkenin eğitim sisteminin verimli çalışması ile ilişkilidir. Zira her alanda yeterli sayı ve kalitede eleman yetiştirilmesi eğitimin konusudur ve bu doğrultuda ekonomik, sosyal siyasal ve teknolojik gelişmeler sağlanabilir (Tanrıöğen, 1990:2).

Toplumu ileriye doğru değiştirmede önemli işlevlere sahip olan eğitim kurumlarının toplumsal yapıya uygun elemanlar yetiştirmesi başta kendilerini değiştirerek ve yeniliklere açık olması ile mümkündür (Türkoğlu, 1988:1).

Yenileşme, doğal olarak öğretmenin görev ve sorumluluklarına da yeni boyutlar getirmekte; öğretmen yetiştirme sistemlerinin

daha işlevsel bir çerçevede, gereksinimlere uygun, daha nitelikli öğretmenler yetiştirme zorunluluğunu da gündeme getirmektedir (Sözer, 1989:2).

Öğretmen, eğitim amaçlarını gerçekleştirme yönünde birey davranışlarının değişmesinde çok önemli bir fonksiyonu yerine getirir. Eğitim, amaçlarının işaretlediği yönde öğrenci davranışı oluşturmada süreci, eğitimde kaliteyi sağlamak mümkün değildir. Eğitim amaçları ile belirlenen davranışlar, toplumun istediği insan tipinin özelliklerini de yansıtır. İstenen özellikteki insanı yetiştirme işi öğretmene düşen önemli bir görevdir (Gözütok, 1989:179).

Bir ülkenin gelecekteki insan gücüne, zihinsel yapı beceri ve davranış bakımından yeni bir biçim veren mimarları olarak kabul edilen öğretmenler gerekli bilgi ve becerilerle donatılmadığı zaman onarılması imkansız yaraların çıkmasına sebep olur. Öğretmenin başarısının artması herşeyden önce alanında yetişmiş, öğretmenlik meslek bilgisi almış, kültürlü öğretmenler olarak yetiştirilmesine bağlıdır.

Öğretmenler çağın gereklerine uygun biçimde üzerlerine düşen görevleri başarıyla gerçekleştirmek durumundadırlar (Sözer, 1989:1). Çünkü, üst kademelerde gerçekleştirilen reform önerileri ülke çapında okuldan gelen veriler ile beslendiği oranda geçerli olabilir. Bu nedenle de gelişen ülkeler reform çalışmalarında eğitim sistemini yenilemektedirler (Küçükahmet, 1976:3). Eğitim sistemini yenilemek isteyen ülkelerde reform çalışmalarına öğretmen yetiştirme programlarından başladıkları ölçüde başarılı olmaktadır

(Varış, 1973:48). Bu noktada öğretmen yetiştirme konusunun gide-
rek daha da önem kazandığı kuşkusuzdur.

Türkiye, her ülke gibi bilimsel ve teknolojik gelişmelere ayak
uydurabilmek için nitelikli insan gücüne gereksinimi olan bir ülke-
dir. Bütün alanlarda ulaşılabilecek başarı düzeyi, yeni kuşakların
alacakları eğitimin niteliğine bağlı olacağına göre, bunu sağlayacak
temel güç olan öğretmen yetiştirmeye önem vermek zorundadır
(Üstün, 1992:5).

Türk eğitim sistemi incelendiğinde, çağın ve değişimin gerekle-
rine göre öğretmen yetiştirme sisteminin değişikliklere uğradığı gö-
rölmektedir. Üniversitelerin öğretmen yetiştirme görevini üstüne
almasına kadar öğretmen yetiştiren kurumlarda pek çok değişik-
likler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri görmek amacıyla öğret-
men yetiştirme tarihçemize bakmakta yarar vardır.

ÜLKEMİZDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRMENİN TARİHÇESİ

Ülkemizde Tanzimattan önceki dönemlerde medreseler kendi
öğretmenlerini kendi içinde yetiştirmekteydi. Sıbyan mekteplerinin
öğretmenleri de yine medreselerin ilk basamaklarında az çok
okuma yazma, arapça, gramer ve din bilgileri edinmiş çoğu zaman
bir caminin imam ya da müezzini olan kişilerden meydana gelirdi
(Küçükahmet, 1993:3).

1889'da Tanzimat'ın ilanından sonra, eğitim öğretimde olduğu kadar öğretmen yetiştirme konusunda da bazı adımlar atılmıştır. Ülkemizde ilk öğretmen okulu 16 Mart 1848'de Darülmuallimin ismi altında İstanbul'da Kemal Efendi tarafından açılmıştır. Tanzimat'ın ilanından Cumhuriyet dönemine kadar öğretmen yetiştirme konusunda çeşitli dalgalanmalar göze çarpmaktadır. Bu dönemde bir takım kurumlar açılmış, bunların bazıları daha sonraları tamamen kapanmış ya da kapanıp tekrar açılmıştır (Küçükahmet, 1993:3).

1839-1923 yılları arasında öğretmen yetiştiren kurumların belli başlıları şunlardır:

1. Darülmuallimin (1848 Rüştîyelere öğretmen yetiştirir)
2. Darülmuallimin-i Sıbyan (1868, Sıbyan mekteplerine)
3. Darülmuallimat (1870 Kız rüştîyelerine ve sıbyan mekteplerine)
4. Menşe-i muallimin (1875, Askeri okullar için sivil öğretmen yetiştirir)
5. Darülameliyat (Kuruluş 1882, tatbikat okuludur)

Yine bu dönemde (1839-1923) öğretmen yetiştirme konusunda çeşitli konular ve nizamnameler yayınlanarak öğretmen yetiştirmeye yön vermek istenmiştir. 1869'da hazırlanıp yayınlanan "Maarif-i Umumiye Nizamnamesi" bunların en önemlisidir ve öğretmenliğin ayrı bir meslek olarak ilk kez resmen tanınmasını sağlamıştır (Binbaşoğlu, 1995:13).

1923-1980 Yılları Arasında Dönemde Öğretmen Yetiştirme

Cumhuriyet döneminin başlangıcında, eğitime yapılan en önemli katkılardan biri, öğretmenliğin yasal olarak "meslek" durumuna getirilmesidir. 1924 tarih ve 439 sayılı yasada, "Öğretmenliğin, devletin genel hizmetlerinde eğitim ve öğretim görevini üzerine alan bağımsız sınıf ve derecelere ayrılan bir meslek" olduğu belirtilmektedir (Koçer, 1967:79). Bu yasanın yayımından sonra, öğretmen yetiştirme çabalarının arttığı görülmüştür. 1924-1925 öğretim yılından başlayarak "Darümuallimin" adı "Muallim Mektebine" dönüştürülmüştür (Sözer, 1989:27).

1926 yılında yayımlanan 789 sayılı Maarif Teşkilatlatına Dair Kanunu şehir ve köy ilkokulu diye iki ilkokul tipi ve yine şehir ve kasaba öğretmeni ve köy öğretmeni diye iki öğretmen tipi geliştirmiştir. İlk olarak 1926 yılında Denizli ve Kayseri'de üç yıl öğrenim süresi olan Köy Öğretmen Okulları açılmıştır (Küçükahmet, 1993:5). Köy öğretmen okullarının 1933 yılına gelindiğinde çeşitli sebeplerden kapatılmasına karar verilirken, öğretmen okullarının süresi altı yıla çıkmıştır.

1937 yılında yeniden açılan Köy Öğretmen Okulları 1940 yılında 3803 sayılı kanun ile Köy Enstitüleri haline getirilmiştir (1954). 6234 sayılı kanunla Köy Enstitüleri ve Öğretmen Okulları "İlköğretim Okulları" ismi altında birleştirilmiştir (Küçükahmet, 1993:5).

1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile öğretmenliğin özel bir uzmanlık mesleği olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bütün öğretim basamaklarında görev yapan öğretmenlere yüksek-öğrenim görmüş olma zorunluluğu getirilmiştir (Sözer, 1989:28). Bu karar üzerine 1974-1975 öğretim yılında mevcut ilköğretmen okullarının bazıları, 2 yıllık eğitim enstitülerine, bazıları ise öğretmen liselerine dönüşmüştür.

Cumhuriyet döneminde ortaöğretime öğretmen yetiştiren kurumlarda asıl ve köklü girişimlerde bulunulmuştur. İlk defa 1926 yılında Konya'da "Orta Muallim Mektebi" adıyla öğretmen okulu açılmıştır. Okulun yalnızca Edebiyat Bölümü vardı ve öğretim süresi iki yıl idi. Orta Muallim Mektebi 25 Ekim 1927'de Ankara'ya nakledilmiştir (Duman, 1991:47).

21 Ocak 1947 yılında yayımlanan 21 sayılı kararname ile Eğitim Enstitüleri öğrenim süreleri iki yıl olarak, orta dereceli öğrenim kurumlarına ve köy enstitülerine öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumu olarak kabul edilmiştir. 1967-68 yılında 12 ayrı branşta öğretmen yetiştiren Eğitim Enstitülerinin bütün bölümlerinde öğretim süresi üç yıl olmuştur. Ortaokullara branş öğretmeni yetiştiren ve 1975-76 öğretim yılında sayıları 17'yi bulan 3 yıllık eğitim enstitüleri 18 Ekim 1978 tarih ve 31305 sayılı bakanlık onayı ile liselere de öğretmen yetiştirebilecek şekilde öğrenim süreleri 4 yıla çıkarılmış ve isimleride "Yüksek Öğretmen Okulu" olarak değiştirilmiştir (Küçükahmet, 1993:7).

Öte yandan, doğrudan doğruya liselere dal öğretmeni yetiştiren İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu, 1956 yılına değin, tek kurum olarak etkinliğini sürmüştür. Darülmuallimin-i Ali'nin yerine kurulmuş olan bu okul, 1924-1925 öğretim yılında "Yüksek Muallim Mektebi" adını almış, daha sonra "Yüksek Öğretmen Okulu" olmuştur. 1923-1963 yılları arasında İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu yalnızca 630 mezun vermiştir (Akyüz, 1985:356). Daha sonra 1959 yılında Ankara'da, 1964 yılında İzmir'de birer yüksek öğretmen okulu açılarak sayıları üçe çıkarılmıştır (Küçükahmet, 1993:7), 1934-1935 yılından itibaren atelye ve meslek dersleri öğretmenliği yapacak öğretmenlerin yetiştirilmesi için meslek okulları açılmaya başlanmıştır. İlk olarak 1934-1935 öğretim yılında öğretmen Ankara'da Kız Meslek Öğretmen Okulu'nun açılmasından sonra bu okullar 1980 yılına gelene dek programları, süreleri ve isimlerinde çeşitli değişiklikler geçirerek artmaya devam etmişlerdir.

1981 Yılından Günümüze Öğretmen Yetiştirme

Ülkemizde, öğretmen yetiştirme konusunda 1981 yılından günümüze kadar iki önemli olay dikkati çekmektedir. Bunlardan ilki 8-11 Haziran 1982 tarihinde XI. Milli Eğitim Şurasının toplanması, ikincisi 28 Mart 1983 tarihinde Yüksek Öğretim Kurumlarının Yeniden Teşkilatlanması Hakkında Kanun Çıkışıdır (Küçükahmet, 1993:8).

1982 yılında toplanan XI. Milli Eğitim Şurası, öğretmen yetiştirme konusunu ele almış, çağdaş literatürün ve ülkemiz gerçekte-

rinin ışığında öğretmen yetiştirmeye yeni modeller getirmiştir (Küçükahmet, 1987:65).

Yeni modelin esasları ise şöyle sıralanmaktadır:

1. Her kademe öğretmenliği için genel kültür, alan bilgisi ve mesleki bilgisi dahil, en az 4 yıllık bir lisans öğrenimi esas olmalıdır.

2. Öğretmen yetiştirme programlarında bir bütünleşmeye gidilmelidir. Bütünleşmeyi sağlamak için de öğretmen yetiştiren kurum programlarında; sömestir sistemi uygulanmalı, kredi sistemi benimsenmelidir, muhteva kategorilerinin düzenleme ve ağırlıklarında paralellik sağlanmalı, seçimlik derslere yer verilmeli, uygulama ve staj faaliyetlerinde birlik sağlanmalı, uygulama okulları belirlenmeli ve değerlendirme süreçlerinde birlik sağlanmalıdır.

3. Öğretmen yetiştiren programlarda yatay ve dikey geçişlere imkan sağlanmalıdır.

4. Öğretmen yetiştiren programların muhteva kategorisini a) Öğretmenlik meslek bilgisi %25 b) Alan bilgisi %62.5 c) Genel kültür dersleri %12.5 ve uygulamalar oluşturur.

5. Hangi okul kademesine ya da tipine öğretmen yetiştirilecekse muhteva kategorilerinin ağırlığı tesbit edilirken o öğretmen tipinden beklenen bilgi ve beceriler gözönünde tutulmalıdır.

6. Ancak, hangi kademe ve tipteki okul için yetiştirilirse yetiştirilsin, esas olanın öğretmenlik davranışı kazandırmak olduğu unutulmamalıdır. Öğretmenlik davranışı ise, öğretmenlik meslek bilgisinde fedakarlık edilmemelidir; buna ayrılan yerin, tüm program içinde, beşte birden aşağıya düşmemesine özen gösterilmelidir (MEB, 1991:73-78).

1982'de toplanan XI. Milli Eğitim Şurasında yapılan değerlendirme ve çalışmalar sonunda, bu tarihten önce Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren öğretmen yetiştiren bütün yüksek okul ve enstitüler 2547 sayılı yükseköğretim kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan 41 sayılı kanun hükmündeki kararname ile 1982'de üniversitelerin bünyesine alınmıştır (Kavcar, 1987:45).

28.03.1983 tarihinde yayımlanan 2809 sayılı "Yüksek öğretim kurumları teşkilatı hakkında 41 sayılı kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabul edilmesi ile ilkokullara öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri iki yıllık eğitim yüksek okullarına, ortaokula öğretmen yetiştiren üç yıllık eğitim enstitüleri, dört yıllık eğitim fakültelerine dönüştürülmüştür (Küçükahmet, 1993:11).

1989'da Yüksek Öğretim Kurulu'nun 876 sayılı kararıyla 1989-1990 öğretim yılından itibaren ilkokul öğretmeni yetiştiren yüksek okulların süresi dört yıla çıkarılmıştır. 3 Temmuz 1992 yılında yayımlanan 3837 sayılı "Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Hakkın-

da 41 sayılı kanun hükmünde kararnamenin değışmesi sonucunda eğitim yüksek okulları eğitim fakültelerine bağlanmıştır (Küçükahmet, 1993:17).

Ülkemizde öğretmenliğin, herkesçe yapılabilen bir iş olarak algılandığı bilinmektedir. bununla birlikte, Türk Eğitim sistemi'nin geçirdiği önemli aşamalardan birisi öğretmenliğin yasal olarak bir "ihtisas Mesleği" olduğunun tescil edilmesi olduğu söylenebilir. Nitekim 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesi: "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üstüne alan özel bir ihtisas mesleğidir" hükmüne yer vermiştir (MEB, 1973). Öğretmenlik mesleğinin statüsü ve onuru bakımından önemli bir gelişmedir.

Bir ihtisas mesleği olan öğretmenliğin "Genel kültür, özel alan bilgisi, öğretmenlik melek bilgisi" ile sağlanacağı da aynı maddede yer almaktadır (MEB, 1973). Bunun anlamı, "öğretmen olmanın şartı, hem genel kültür, hem alan bilgisi, hem de öğretmenlik meslek bilgisi bakımından yeterli hale gelmiş olmaktır.

Geleneksel bir anlayışla, bu üç nitelikten yalnız "alan bilgisi"ni öne alarak öğretmen istihdam etmenin bilimsel bir açıklaması yoktur. Alan bilgisi ile öğretmenlik meslek bilgisinin birbirlerine göre üstünlüklerinin olmayacağını, bunların her ikisinin de öğretmenlik için gerekli olduğunu Varış şu örnekle açıklamaktadır. "Alan bilgisi olmayan bir öğretmen, topraktan yoksun bir bahçevana benzer,

bunun tersi de doğrudur. Bir insana istediği kadar toprak veriniz; o bahçıvan değilse toprağın verimi düşebilir. O halde bir insan, öğretmenlik meslek bilgilerinde bilgi ve beceri sahibi ve alan bilgisi ile donatılmış ise iyi bir öğretmendir." bu alandan herhangi birinin yetersizliği, öğretmenliğin yetersizliği fikrini doğurur (Varış, 1983:7-8).

Genel kültür ve alan bilgisi yeterli bir öğretmen adayının kendi denemeleriyle bulduğu öğretim şekli programlarda belirtilen ve çeşitli pedagojik-psikolojik araçlarla değerlendirilmesi istenen öğretim amaçlarını gerçekleştirmeye ve dolayısıyla öğretimde kısa ve doğru yolun bulunmasına yardım etmez. Ayrıca geniş pedagojik hazırlığı olmayan bir öğretmenin, yalnız kişisel deneyim ile eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi, öğrencilere rehberlik edecek yöntemleri bulabilmesi düşünülemez (Aytuna, 1958:279).

Tarihsel süreç içinde öğretmen yetiştirme sistemimizdeki değişiklikler öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde de değişiklikler meydana getirmiştir. Öğretmen olmanın şartı olan meslek bilgisi derslerine bu tarihi gelişim içinde değinmekte yarar vardır.

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Tarihçesi

Osmanlı döneminde öğretmen yetiştiren medreselerde Âdab-ı Mübâhase ve Usul-i Tedris adıyla iki ders öğretmenlik meslek dersi olarak okutuluyordu (Binbaşoğlu, 1995:7-8).

1851'de kabul edilen Darülmuallimîn Nizamnamesi'nde öğretmenlik meslek dersi olarak "Usul-i İfade ve Talim" bugünkü anlamıyla "Ders Verme ve Eğitim Yöntemi" dersine yer verilmiştir (Binbaşoğlu, 1995:23-24). 1870'te açılan Darülmuallimat'ta ilk yıl haftada 2 saat, ikinci-üçüncü yılda haftada 1 saat öğretmenlik meslek bilgisi dersleri okutulmuştur. Bu dersler de "Usul-i Tedris" ya da "Usul-i Talim" ve "Mektep İdaresi" hakkında derslerdir (Binbaşoğlu, 1995:24).

Birinci Meşrutiyet Döneminde öğretmenlik meslek dersleriyle ilgili kesin bir politika uygulanmamış dönem dönem "Usul-i Tedris" veya "Usul-i Tedris ve Terbiye" adlı derslerle programlarda yer almıştır. Zaman zaman dersi verecek öğretmen olmadığından okutulmamıştır (Binbaşoğlu, 1995:47-48).

İkinci Meşrutiyet Döneminin başlangıcında da aynı seyri gösteren öğretmenlik meslek bilgisi dersleri 1915 tarihinde "Fenn-i Terbiye" adını almıştır. Bu tarihte 1. 2. ve 3. sınıfta hafta iki saat Fenn-i Terbiye ve 4. sınıfta haftada 9 saat "Uygulama" dersine yer verilmiştir. Daha sonra öğretmenlik meslek derslerinin adlarında değişiklikler olmuş ve yeni dersler eklenmiştir. Fenn-i Terbiye Tarihi ve Pedagoji Tarihi derslerine yer verilmiştir (Binbaşoğlu, 1995:77-78).

1920'de Osmanlı Devleti son bulduktan sonra 2.5 yıl "Milli Mücadele" ile geçmiştir. Bu zamanda programlarda önemli değişimler

olmamıştır. Gelişme ve değişimler Cumhuriyet kurulduktan sonra olmuştur. Bu dönem içerisindeki gelişmeler okullara göre verilmektedir.

- Öğretmen Okullarında: 1924 yılında öğretmen okulları ilköğretim üzerine 4 yıldan 5 yıla çıkarılarak programında değişiklikler olmuştur. Programa "içtimaiyat" (sosyoloji) dersi alınarak öğrenciler toplum sorunları hakkında bilinçlendirilmeye başlanmıştır. Meslek dersleri açısından en önemli gelişme ise "Fenn-i Terbiye" gibi genel bir adla anılmak yerine ayrı ayrı dersler haline getirilmesidir. Bu dersler; Ruhیات (Psikoloji), Terbiye (Eğitim Bilimi), Terbiye Tarihi (Eğitim Tarihi), Usul-i Tedris ve Tatbikat (Öğretim Yöntemi ve Uygulama) olarak belirlenmiştir (Bişbaşıoğlu, 1995:139).

- Köy Öğretmen Okullarında: Aynı derslere Eğitim Tarihi hariç Denizli Köy Öğretmen Okulu ile Kayseri-Zincidere Köy Öğretmen Okulu programında da rastlanmaktadır. Bu okulların süreleri 3 yıl olduğu için meslek dersleri sayısı ve miktarı Öğretmen Okullarına göre azaltılarak verilmiştir (Binbaşıoğlu, 1995:139-140). Köy öğretmen okulları 1933'te kapatılarak eski köy öğretmen okullarının öğretim süreleri 6 yıla çıkarılmıştır.

- Köy Enstitüleri: 1937 yılında Köy Öğretmen Okullarının yeniden açılması yoluna gidilmiştir. Bu okullar 1940 yılında "Köy Enstitüsü" olmuş ve sayıları arttırılmıştır. Köy Enstitülerinde meslek dersi olarak Toplumbilim, İş Eğitbilimi, Çocuk ve İş Ruhbilimi, Öğretim Metodu ve Uygulama dersleri okutulmuştur. 1947 yılında ya-

pılan değişikliklerle meslek derslerinin süresi haftada 2 saat arttırılmıştır (Binbaşıoğlu, 1995:140).

- Öğretmen Okulları ve Köy Enstitülerinde; 1954 yılında 6234 sayılı yasa ile bu iki okul birleştirilerek ilköğretmen okulu olarak adlandırılmıştır. 1953 yılında toplanan 5. Milli Eğitim Şurasında kabul edilerek yayımlanan programlarına göre öğretmenlik meslek bilgisi dersleri şu şekilde kabul edilmiştir:

Daha önceki programda Psikoloji olan ders yerine Psikolojiye Giriş dersine, Pedagoji dersi kaldırılarak Eğitim Psikolojisi dersine, eskiden okutulan Genel Öğretim Yöntemleri ve Özel Öğretim Yöntemleri yerine Öğretim Metodu ve Uygulama adıyla bir derse, Sosyoloji dersi yerine Eğitim Sosyolojisi dersine yer verilmiştir. Ayrıca, yeni olarak Teşkilat ve idare dersine ve seminer çalışmaları adıyla son iki sınıfta haftada 1-2 saatlik bir derse yer verilmiştir (MEB, 1953). Bu program değişikliğinin sadece ders isimlerinin değişmesinden daha kapsamlı bir gelişmeyi içerdii görölmektedir.

Ancak 1972 yılına gelindiğinde Özel Öğretim Yöntemleri dersinin yerine Öğretim Metodu ve Uygulama dersi; "İlkokullarda Öğretim I ve II olarak ikiye ayrılarak verilmeye çalışılmıştır. Birincisinde "Genel Öğretim Yöntemleri" ikincisinde "Özel Öğretim Yöntemleri dersi konularına yer verilmiştir (Binbaşıoğlu, 1995:351).

- Yüksek Öğretmen Okulunda: Cumhuriyet öncesi dönemde sağlıklı bir program uygulanamayan Yüksek Öğretmen Okulları

1924 yılında yeniden açılmıştır. Yeniden açılan bu okulun programında meslek dersleri; "Terbiye, Terbiye Tarihi, Mukayeseli Muarîf Teşkilatı, Tedris Usulü, Mektep Hıfzısıhhası, Mesleki bilgi verici konferanslar" olarak belirlenmiştir (Binbaşioğlu, 1995:143-144).

1933 Üniversite Reformundan sonra İstanbul Üniversitesinde bir Pedagoji Enstitüsü açılmış ve Yüksek Öğretmen Okulu öğrencileri meslek derslerini bu enstitüden almışlardır (Binbaşioğlu, 1995:144).

- Mesleki ve Teknik Liselere Öğretmen Yetiştiren Okullarda: Erkek Meslek Öğretmen okulunda 1937-1938 öğretim yılında Umumi ve Mesleki Psikoloji ile Umumi ve Mesleki Tedris Usulü adlı iki ders meslek dersi olarak okutulmuştur ve programdaki ağırlığı %4.1 olmuştur (Binbaşioğlu, 1995:145). Bu okullarda 1939 yılında Talim Terbiye Kurulunun aldığı kararla öğretmenlik meslek bilgisi dersleri; Umumi ve Mesleki Psikoloji, Umimi ve Mesleki Pedagoji ve Umumi ve Mesleki Tedris Usulü olarak belirlenmiştir (Talim Terbiye Kurul Kararı, 1939) (EK-A).

Erkek Teknik Öğretmen Okulunda ise 1949 yılında yayınlanan programa göre 3. ve 4. sınıflarda 2 saat meslek dersi okutulmuştur. Önceki programlarına göre meslek dersleri yarı yarıya azaltılmıştır. 1962'de toplanan 7. Milli Eğitim Şurası'ndan sonra Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu olan bu okullara kızlarda alınmaya başlayınca, okul 1970'de Yüksek Teknik Öğretmen Okulu olmuştur. Burada öğretmenlik meslek derslerinin oranı %10'u bile geçmemiştir (Binbaşioğlu, 1995:102, 301-302).

Kız Teknik Öğretmen Okulu'nda: 1947-1948 öğretim yılından itibaren Ruhbilim ve Eğitibilim, Öğretim Usulleri ve sonradan programa alınan "Toplumbilim dersleri öğretmenlik meslek bilgisi olarak okutulmuştur. 1962 yılında Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu olan bu okullarda 1968-1969 öğretim yılında öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin oranı %23'e çıkarılmıştır (Duman, 1991:100, 168).

Ticaret Öğretmen Okulu: 1955 yılında Ticaret Liselerine meslek dersleri öğretmen yetiştirmek üzere Ankara'da Kız Teknik Öğretmen Okulu'na bağlı olarak bir Ticaret Öğretmen Okulu açıldı. Programında öğretmenlik meslek dersleri olarak Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi ve Özel Öğretim Yöntemleri Dersleri vardı ve programdaki ağırlığı %10 olmuştur (Duman, 1991:104; Binbaşoğlu, 1995:327).

Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsünde ilk yıllarında (1931) Pedagoji bölümü dışındaki bölümlerde meslek dersleri; Terbiye, Mantık ve Metodoloji, Umumi Tedris Usul-i Hususi Tedris Usul-i, Tatbikat olarak belirlenmiştir (Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü: Teşkilat ve Programları, 1931, s.41).

Bu dersler 1968 yıllarına gelindiğinde Eğitim Psikolojisi Ruh Sağlığı ve Rehberlik Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Sosyolojisi, Genel Öğretim Bilgisi dersleri öğretmenlik meslek bilgisi dersleri olarak okutulmaya başlamıştır (Binbaşoğlu, 1995:349).

1931 yılında Pedagoji bölümünde ise Pedagoji Terbiye ve Terbiye Tarihi, Felsefe Tarihi, Mantık ve Metodoloji, Umumi Tedris Usulleri, Hususi Tedris Usulleri, Tatbikat Psikolojisi, Çocuk ve Gençlik Psikolojisi, İctimaiyat, Marif Teşkilatı ve Teftişat dersleri meslek dersleri olarak okutulmuştur. 1941 yılında Arızalı Çocukların Terbiye ve Psikolojisi dersleri de programa eklenmiştir (Binbaşioğlu, 1995:142-143).

Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri isimleri, ağırlıkları, uygulamaları bakımından farklılıklar göstererek öğretmen yetiştiren kurumların programlarında yer almıştır.

Öğretmen yetiştirme programlarının, öğretmenleri çağın şartlarına uygun nitelikte, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda eğitilmelerini sağlayan, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özellikleri de gözönüne alan bir sistem bütünlüğüne sahip olması gerekir.

Varış, öğretmen olacak kişilerin şu üç boyuta sahip olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır:

1. "Kim, niçin, nerede, nasıl öğretilmelidir." sorularına cevap vermek üzere düzenli meslek bilgileri,
2. Öğretim alanı hakkında derin ve engin alan bilgisi,
3. Küçük bilgi, olgu ve olay kategorilerinin büyük strüktüre oturtulmasına yarayacak genel kültür.

Varış'a göre, öğretmenliğin bu üç boyutu, tek bir kurumda, tek bir program bütününde işlenebileceği gibi, aynı kurumlarda farklı süre ve ağırlıklarda da gerçekleştirilebilir (Varış, 1988:118).

Eğer bir meslektan söz ediliyorsa mutlaka o mesleğin genel kültürü ve alan bilgisi vardır. Eğer sözü edilen meslek öğretmenlik ise, bu iki boyuta (genel kültür ve alan bilgisi) bir üçüncü boyutun eklenmesi gerekir. Çünkü öğretmen olan kişi alan bilgisini, kime, niçin nerede ve nasıl öğretecektir? Bu soruların cevabını bilimsel olarak verebilmelidir. Bu da öğretmen adaylarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi programlarından geçmesiyle mümkündür (Küçükahmet, 1993:33).

Eğitimin kalitesi diğer koşullar yanında öğretmenin kalitesiyle birbirine bağımlıdır. Öğretmen yetiştirmede en önemli faktörlerden biri de öğretmene iyi bir öğretmenlik meslek bilgisi kazandırmakla mümkündür.

1982 yılında öğretmen yetiştiren kurumların Eğitim Fakülteleri adıyla Yüksek Öğretim Kurumun'a devrinden sonra öğretmen yetiştirme programlarında bütünlüğün sağlanması ve niteliğin artırılmasına önem verilmiştir. Bu çabaların sonunda öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde de büyük ölçüde değişiklik yapılmıştır.

1980 yılında M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu 5.5.1980 tarih ve 62 sayılı kararda "21 kredi ve uygulama olarak belirtilen öğretmen-

lik meslek bilgisi programı öğretmenlik görevine atanacaklarda aranacak asgari şartlardır." ifadesi yer almaktadır. Ayrıca öğretmenlik uygulamasının en az üç haftayı kapsayacağı belirtilmiştir (Tebliğler Dergisi, 1980).

Yüksek Öğretim Kurulunca 23.7.1983 tarihinde kabul edilen Eğitim Fakülteleri programında toplam 27 saat kredilik 9 adet (Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Teknolojisi, Rehberlik, Özel Öğretim Yöntemleri, Eğitim Yönetimi) teorik ders ve son sömestri 4 haftalık bir uygulama ön görülmüştür. Bu programın önceki programlardan farklılığı Eğitim Teknolojisi dersinin, ilk defa formasyonda yer almış olmasıdır (Temel, 1986:20).

Yüksek Öğretim Kurulunun 3.10.1985 gün ve 15462 sayılı yazısı ile MEB'na bildirilen öğretmenlik meslek bilgisi dersleri şöyledir:

1. Pedagojik Formasyon dersleri 18-21 kredi olacak,
2. Sözkonusu dersler, 3.-8. yarıyılar arasına alınacak,
3. Zorunlu dersler dışında seçmeli dersler listesindeki derslerden bir tanesi seçmeli ders olarak alınacak,
4. Üç haftalık staj zorunluluğu bulunacak,
5. Bu uygulamalara 1986-1987 ders yılından itibaren başlanacaktır.

<u>Zorunlu Dersler</u>	<u>Kredi</u>
Eğitim Bilimine Giriş	3
Eğitim Psikolojisi	3
Genel Öğretim Metodları	3
Ölçme ve Değerlendirme	3
Özel Öğretim Metodları	3
Eğitim Sosyolojisi	2
Seçmeli	2
Uygulama (Staj)	—
Toplam	19

Çizelgede görüldüğü gibi toplam 19 kredilik zorunlu ve seçmeli meslek dersi okutulacaktır. Önceki programda yer alan Eğitim Teknolojisi ve Eğitim Yönetimi dersi zorunlu dersler listesinden çıkarılarak 2 kredilik seçmeli dersler arasında yer almıştır. Rehberlik dersi ise, programdan tamamen çıkarılmıştır (Temel, 1986:21).

XI. Milli Eğitim Şurasında öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin, öğretmen yetiştirme programlarındaki ağırlığının %25 oranında olması kabul edilmiştir. Oysa mevcut öğretmen yetiştiren kurumların programlarına bakıldığında bu oranın gerçekleşmediği görülmektedir. Halen alan bilgisi lehine öğretmenlik meslek bilgisinden fedakarlık etme alışkanlığının devam ettiği endişesi kuvvetlidir (Küçükahmet, 1987:68-69).

Hangi kademe ve tipteki okul için yetiştirilirse yetiştirilsin, esas olanın öğretmenlik davranışı kazandırmak olduğu unutulmamalı-

dır. Öğretmenlik davranışı ise öğretmenlik meslek bilgisi programlarıyla kazanılır. Bu sebeple, özellikle alan bilgisi lehine, öğretmenlik meslek bilgisinden fedakarlık edilmemeli, öğretmenlik meslek bilgisine ayrılan yerin tüm program içinde beşte birden aşağı düşmemesine özen gösterilmelidir (MEB, 1995:78).

Her yıl değişik alanlarda öğretmen ihtiyacı belirlemekte, buna karşılık o alanda yeterli sayıda öğretmen yetiştirilemediği için "Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programları" yoluyla bu eksikliğin giderilmesine çalışılmaktadır.

Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinde yetişen öğretmen adayları öğretmenlik meslek bilgisi ile ilgili dersleri zorunlu dersler olarak, birinci sınıftan başlamak üzere dört yıl boyunca almaktadırlar. Bu fakültelerde öğrenimini sürdüren öğrenciler, alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerini aynı anda görmektedirler. Bu durum söz konusu öğrencilerin yüksek öğrenime başladıkları ilk yıldan itibaren her yönden öğretmenliğe hazırlanmalarını sağlamaktadır.

Diğer yükseköğretim kurumlarından mezun veya öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğretmenlik hakkını elde edebilmeleri için çeşitli üniversitelerin düzenlediği öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarına katılarak öğretmenlik meslek bilgisi alanında öğrenim görmeleri gerekmektedir.

Gerekli dallarda alan öğrenimi görmüş veya görmekte olan öğrencilerden bu programları başarı ile bitirenlere "Öğretmenlik Sertifikası" verilmektedir.

Daha önce ayrıntılı olarak açıklandığı gibi "Öğretmenlik Sertifikası" için YÖK'ün 1985 yılında belirlediği zorunlu ve seçmeli 18-21 kredilik öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin alınması ve 3 haftalık uygulama yapılması gerekmektedir.

Bu noktada gelişmiş bazı ülkelerdeki öğretmen yetiştirme etkinliklerinin genel genel çizgileriyle incelenmesi yararlı görülmüştür.

GELİŞMİŞ ÜLKELERDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

ABD'de öğretmen yetiştirme programları çeşitlilik göstermektedir. İlk ve ortaöğretim kurumlarında öğretmen olmak isteyen öğrenciler, lisans yada lisansüstü düzeylerde öğrenim görürler. Lisans düzeyindeki programlarda öğrenciler üniversite 3. sınıftan itibaren öğretmen yetiştirme programlarına kabul edilmekte ve bu programdan mezun olan öğrenciler eğitimde lisans diploması ve öğretmenlik sertifikası almaya hak kazanırlar. Lisansüstü düzeyde ise herhangi bir alanda lisans eğitimini tamamlamış bir öğrenci, 1-1.5 yıllık bir yüksek lisans programından geçerek öğretmen olma hakkını elde edebilirler (YÖK, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi Raporu Dökümanı 3-4-5).

Fransa'da ise, öğretmen adayları, bir sene süreyle mesleki ve pedagojik formasyona kabul edilerek agrege sınavlarına hazırlanırlar. Bu sınavda başarılı olan öğretmenler, 1970'den bu yana bölgesel pedagoji merkezlerinde bir yıl mesleki staj yapmaktadırlar (Türkoğlu, 1984:245-246).

Federal Almanya'da ise ilköğretim (grundschule) ile ortaöğretim birinci basamak (hauptschule) okullarına öğretmen olmak isteyenler, 6-8 yarıyıl (üç ya da dört yıl) süren bir yükseköğrenim görmek zorundadırlar. Ortaöğretim ikinci basamak okullarına ve özellikle yükseköğrenime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarına (gymnasium) öğretmen olabilmek için ise, gereken süre liseden sonra 8-10 yarıyıl (dört ya da beş yıl) arasında değişmektedir. İlköğretim ve ortaöğretim birinci basamak öğretmenliği için öngörülen öğretim içeriğinin dörtte birini meslek bilgisi dersleri, dörtte üçünü de özel alan bilgisi dersleri oluşturmaktadır. Ortaöğretim ikinci basamak ile özel eğitim öğretmenliği öğreniminde ise bu derslerin ağırlıkları beşte bir ve beşte dört oranlarında yer almıştır (Sözer, 1989:12).

İngiltere'de öğretmen olmak isteyen öğretmen adayları orta öğretimden sonra 3 yıl süren Eğitim kolejlerinde ve üniversitelerin öğretmen yetiştiren fakülte ya da bölümlerinde üç ya da dört yıllık programları başarı ile tamamlamaları gerekir. Ayrıca öğretmen olmak isteyen üniversite mezunları belli eğitim kolejlerinde ya da üniversitelerde, bir yıl süreyle öğretmenlik sertifikası programları-

na katılarak öğretmen olma hakkını elde edebilirler. Bu programlarda eğitim sosyolojisi, eğitim psikolojisi ve eğitim felsefesine ilişkin konulara özel bir ağırlık verilmekte; kuram ile uygulama bir bütün içinde birleştirilmektedir (Sözer, 1989:15).

Görüldüğü gibi gelişmiş ülkelerde de sertifika programı uygulamasıyla öğretmen yetiştirilmektedir. Ülkemizde öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programları mümkün olan en iyi seviyeye çıkarılmalıdır.

Günümüzde "bilen öğretir" sloganı kesinlikle geçerli değildir. Bilenin bildiğini sistemli bir biçimde nasıl öğreteceğini de bilmesi gerekir. Bir fizik öğretmenini fizikçiden, bir kimya öğretmenini kimyacıdan ayıran temel özellik öğretmenlik mesleğinde olanların sağlam bir genel kültür ve alan bilgisi yanında sağlıklı bir öğretmenlik meslek bilgisine de sahip olmasıdır. Sonuçta öğretmen yetiştiren bir kurumun programında genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi kategorilerinin yer alması gerekmektedir (Küçükahmet, 1993:33).

Öğretmenlikte sadece kanunun bilinmesinin yeterli olmadığı, bu konunun nasıl öğretileneğinin de bilinmesi gerektiği, bunun da ayrı bir sanat olduğu artık günümüzde bilinen bir husustur.

Çok iyi bilinmektedir ki, bir öğretmenin herhangi bir alanda öğretmenliğini başarıyla yapabilmesi, alan dersleri eğitiminin yanı sıra

ra, güçlü bir öğretmenlik meslek dersleri eğitimi almasıyla mümkündür.

Sağlam bir mesleki bilgi, öğretmene iç güven duygusu sağlar, onu faal, öğrenciye dönük bir öğretime iter. İyi yetişmiş öğretmenin toplum içinde itibar, saygı göreceği, danışman olarak kabul edileceği söylenebilir. İyi yetiştirme yoluyla toplumda saygınlık kazanan öğretmenlerin çoğalması mesleğe de giderek kalite kazandırır. Yetersiz yetiştirme, aksi sonuçlar doğuracağı gibi öğretmenlerin yeni uygulamaları benimsemesi güçleşir (Akyüz, 1978:10).

Her alanda olduğu gibi, eğitim öğretim faaliyetlerinde öğretmenlik meslek bilgisi olmayan bir öğretmen adayının deneyimli bir öğretmen yanında uzun bir süre çalışması da, onun iyi bir öğretmen olmasını sağlayamaz (Aytuna, 1958:379).

Eğitimin kalitesi diğer koşullar yanında öğretmenin kalitesiyle birbirine bağlıdır. Öğretmen yetiştirmede en önemli faktörlerden biri de öğretmene iyi bir öğretmenlik meslek bilgisi kazandırmaktır. Türkiye'de öğretmen yetiştirme konusunda öğretmenlik meslek bilgisi kurslarının önemi ve başarısı tartışılmaktadır. zaman zaman alan bilgisine sahip olanların öğretmen olarak atanmasında bir sıkınca görülmeyerek bu eksiklik daha sonra MEB'ca düzenlenen hizmet içi eğitim programlarıyla giderilmeye çalışılmaktadır. Ancak hizmetiçi eğitim öğretmenlerin eskimiş bilgilerini gidermek çağın getirdiği yeniliklere ve gelişmelere uyumunu sağlamak yönünde olmalıdır.

Herhangi bir yüksek ğretim kurumundan mezun olan ğretmen adayı, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almamışsa, çalışacağı eğitim kademesindeki öğrencilerin gelişimine etki eden fizyolojik ve sosyolojik faktörlerin bireyde yarattığı gelişim özelliklerini, ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçların karşılanmasında eğitimin görev ve sorumlulukları konusunda bilgi sahibi olmadığından ğretimi amacına ulaştıramaz.

Değişik kaynaklardan yetişen ve ğretmen olmak isteyen adayların öğretmenliğe başvuru yapabilmeleri için öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almış olma ön koşulu mutlaka aranmalıdır.

Öğretmenlik meslek bilgisi programlarının ğretmen yetiştirme yeterliliği ile ilgili bazı araştırmalar aşağıda özet olarak verilmektedir.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Erden tarafından yapılan "ğretmen Adaylarının ğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutumları"na ilişkin araştırmanın amacı ğretmen adaylarının, öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumlarını belirlemektir. Çalışma ğretmenlik meslek bilgisi sertifika derslerine devam eden, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı ğrencileri ile Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Eğitimi bölümüne devam eden 174 ğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırma bulgularına göre; ğretmen

adaylarının öğretmenlik derslerine yönelik tutumlarının, cinsiyetlerine anne ve babalarının eğitim durumuna ve bölümlerine göre değişmediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin tutumlarının, konu alanlarına ve öğretmen olma isteklerine göre farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir (Erden, 1995:99).

Can tarafından 1988-1989 öğretim yılında "Eğitim Fakültesi Lisans ve Öğretmenlik Sertifikası Programlarının Öğretmen Adaylarında Tutum Geliştirme Açısından Etkililiği" araştırması yapılmıştır. Araştırmanın genel amacı: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Lisans programları ile bu fakülte bünyesindeki Öğretmenlik Sertifikası Programına devam eden öğretmen adaylarının öğrencilere yönelik tutumlarında program sonunda bir farklılaşma olup olmadığını belirlemektir. Bu araştırmanın evrenini, 1988-1989 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İngilizce, Fransızca, Almanca, Resim-İş ve Özel Eğitim Sınıf Öğretmenliği programlarının ilk ve son sınıflarındaki 503 öğrenci ile öğretmenlik sertifika programına başvuran 340 öğrenciden oluşmuştur. Şans yöntemi ile örnekleme 115 Eğitim Fakültesi öğrencisiyle, öğretmenlik sertifika programına katılan 90 öğrenci alınmıştır. Araştırma her iki programın, öğretmen adaylarının öğrencilere yönelik tutumlarında anlamlı gelişmeler yapmasına rağmen bunların yeterli olmadığı sonucunu vermiştir. Araştırmada aynı zamanda Öğretmenlik Sertifika Programının da, Lisans programı kadar öğretmen adaylarının tutumlarını olumlu biçimde etkilediği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç öğretmenlik sertifikası programına devam eden öğretmen

adaylarının, programlara kendi istekleri ile katılmış olmalarına bağlanmıştır (Can, 1992:37,38,39).

Tan, 1988 yılında "Öğretmenlik Sertifikası Kurslarındaki Başarı Derecesi Üzerinde Bir Araştırma" adlı bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın amacı öğretmenlik sertifika kursunda eğitim gören öğretmen adaylarının derslerde başarılı olup olmadığının saptanmaya çalışılmasıdır. Araştırma öğretmenlik sertifikası kursuna kayıtlı 133 öğretmen adayı ile Marmara Üniversitesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim dalında öğrenim görmekte olan 36 öğretmen adayına Rehberlik ve Psikolojik Danışma dersi ile ilgili ön-test ve son-test uygulanarak yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda 133 kişilik kursiyer grubunun Rehberlik ve Psikolojik Danışma dersinde, bu dersi bir sömestir okuyan Eğitim Fakültesi öğrencileri seviyesinde başarıyla tamamladıkları ortaya çıkmıştır. Sertifika programı öğrencilerinin Eğitim Fakültesi öğrencileri kadar başarılı oldukları saptanmıştır (Tan, 1989:140-144).

Ayrıca, Okutan'ın, Pedagojik Formasyonunun Gerekliliği ve Öğretmen Adaylarına Öneriler adlı makalesinde öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemi ve öğretmenlik mesleğine katkıları üzerinde durarak, değişik fakülte mezunlarının pedagojik formasyon kurslarına katılarak öğretmen olarak atanmasının önemini belirtmiştir (Okutan, 1993:40-47).

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programları Eğitim Fakültesi dışındaki fakültelerde öğrenim gören veya görmekte olup öğret-

men olmayı isteyen öğrencilere öğretmenlik meslek bilgisi kazandırmayı amaç edinen programlardır. Acaba bu amaçlarını ne derecede yerine getirmektedirler. Araştırmanın problemi değişik fakülte öğrencilerini öğretmenlik mesleğine hazırlamayı amaçlayan bu programların genel bir değerlendirmesinin yapılmasıdır.

Böylelikle, öğretmen yetiştirmede ihtiyaç duyulan sertifika programlarının nitelikli düzeye ulaştırılması için katkı sağlanmaya çalışılacaktır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın temel amacı, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Değerlendirmede, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır.

Bu amaç doğrultusunda şu sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

1- Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında görevli öğretim elemanları; öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını ne derece başarılı bulmaktadır?

2- Öğrenciler; öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını ne derecede başarılı bulmaktadır?

3- Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarında görev alan öğretim elemanları ile öğrencilerin "öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını" değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4- Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının geliştirilmesi için hangi tedbirlerin alınmasına ihtiyaç vardır?

TANIMLAR

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programı: Üniversitelerde, Eğitim Fakülteleri dışındaki çeşitli fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin öğretmen olabilmek için katıldıkları, öğretmenlik meslek bilgisi kazandırma amacına yönelik olarak düzenlenen eğitim programıdır. Bu program aynı zamanda "Öğretmenlik Sertifika Kursları", "Pedagojik Formasyon Programları" isimleriyle de adlandırılmaktadır.

KISATLIMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK : Yüksek Öğretim Kurulu

ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Bu araştırma ile Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde yönetilen öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma kapsamına 1996-1997 öğretim yılı bahar döneminde sertifika programına kayıtlı öğretmen adayları ve programda görev alan öğretim elemanları alınmıştır.

Bu araştırmanın kapsamı:

1. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümünde yürütülen öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğretmen adayları,

2- Bu programda görev alan öğretim elemanları ile sınırlı tutulmuştur.

SAYILTILAR

1. Araştırma verilerinin geçerlilik ve güvenilirliği yüksektir.
Çünkü,
  - a. Anket ilgili kişilere uygulanmıştır.
  - b. Anket uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır.
  - c. Anket önce küçük bir gruba uygulanmış gerekli görülen bölümlerde değişiklik ve düzeltmeler yapılmıştır.

2. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, anket sorularını cevaplandırırken gerçek görüş ve değerlendirmelerini belirttikleri kabul edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Eğitim, toplumdaki fonksiyonlarını yetiştirdiği insanlarla yerine getirir. Bir toplum, çağdaş ülkeler düzeyinde kalkınmasının gerektirdiği kalitede ve sayıda yeterli insan gücünü yetiştirdiği ölçüde çağdaşlaşır. Toplumun sosyal, kültürel, ekonomik ve politik özellikleri, fertlere ancak ve ancak eğitim yoluyla ve onun temel unsuru olan öğretmenler ile kazandırılır. Ülkenin geleceğini elinde tutan öğretmen, genel kültür, alan bilgisinin yanında iyi bir öğretmenlik meslek bilgisiyle yetiştirilebilir. Öğretmenlik meslek bilgisi programı, alan bilgisine sahip kişilere bu bilgilerini kime, niçin, nerede, ne zaman ve nasıl öğretiliceğine ilişkin mesleki yeterlikler kazandırır.

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı her yıl değişik alanlarda öğretmen ihtiyacı belirtmektedir. Ancak belirli alanlarda yeterli sayıda öğretmen yetiştirilemediği için "Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programları" yoluyla bu eksikliğin giderilmesine çalışılmaktadır. Eğitim fakültesi mezunu olmayan fakat öğretmen olarak istihdam edilecek bireylerin öğretmenlik mesleği yeterliklerini kazanmasını sağlayan Sertifika programlarının en iyi şekilde düzenlenmesi gerekir.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarının öğretmen yetiştirmedeki önemi dikkate alındığında; araştırma, sertifika programının güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilmesine imkan vereceği için önemli görülmektedir. Bu araştırmayla öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programlarının zayıf ve yetersiz kaldığı hususların düzeltilerek geliştirilmesine, olumlu yönlerinin güçlendirilmesine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının değerlendirilmesine ilişkin araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri kaynakları, verilerin elde edilişi, işlenmesi ve kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma betimsel bir araştırma olup, ilgili yazılı kaynaklardan da yararlanılmıştır. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümünde, 1996-1997 öğretim yılı-bahar döneminde açılan öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğretmen adayları ve programda görev alan öğretim elemanlarına, geliştirilen iki ayrı anket uygulanmıştır. Gruplardan belirlenen ölçütlere göre öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını değerlendirmeleri istenmiştir.

ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Araştırmada iki ayrı evren bulunmaktadır. Birinci evreni Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümünde

yürütülen öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı, 1996-1997 öğretim yılı, bahar dönemine kayıtlı öğretmen adayları oluşturmaktadır. İkinci evreni ise bu programda görev alan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Evren çalışma evreni olup, örneklem tespit edilmemiştir.

Araştırmanın birinci evrenini, sertifika programına katılan 570 öğretmen adayından kendilerine ulaşılan 518'i, ikinci evrenini 67 öğretim elemanından kendilerine ulaşılan 60'ı oluşturmaktadır.

Cinsiyet Dağılımı

TABLO 2.1

ÖĞRETMEN ADAYLARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

Cinsiyet	f	%
Bay	172	33.3
Bayan	346	66.7
Toplam	518	100

Ankete cevap veren 518 öğretmen adayının; 346'sı (tüm grubun yüzde 66.7'si) bayan, 172'si (tüm grubun yüzde 33.3'ü) baydır. Öğretmen adaylarının çoğunluğunun bayanlardan oluştuğu görülmektedir.

Cinsiyet ve Yaş Dağılımı

Tablo 2.2'de anketi cevaplandıran öğretmen adaylarının cinsiyet ve yaş dağılımı verilmiştir.

TABLO 2.2
ÖĞRETMEN ADAYLARININ CİNSİYET VE YAŞ DAĞILIMI

Yaş \ Cinsiyet	Bay		Bayan		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
21 ve küçük	14	2.7	53	10.2	67	13.0
22	29	5.6	106	20.5	135	26.1
23	39	7.6	83	16.1	122	23.6
24 ve büyük	90	17.4	103	19.9	193	37.3
Toplam	172	33.3	346	66.7	518	100

Araştırma kapsamına alınan ve cevaplandırdıkları anketler geçerli kabul edilen öğretmen adaylarının toplamı 518'dir. Anketi cevaplandıranların, yüzde 13'ünü oluşturan 67'si 21 ve daha küçük yaşta, yüzde 26.1'ini oluşturan 135'i 22 yaşında, yüzde 23.6'sını oluşturan 122'si 23 yaşında, yüzde 37.3'ünü oluşturan 193'ü 24 ve daha büyük yaştadır. Öğretmen adaylarının yüzde 33.3'ü bay, yüzde 66.7'si ise bayandır. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında çeşitli yaş dağılımlarına göre bulunan öğretmen adaylarında cinsiyet yönünden bayanlar ağırlıklıdır.

Mezun Olunan/Olunacak Fakülte

Tablo 2.3'de, anketi cevaplandıran ve cevapları geçerli kabul edilen öğretmen adaylarının mezun oldukları/olacakları fakültelere göre dağılımları yer almaktadır.

TABLO 2.3

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ MEZUN OLDUKLARI/OLACAKLARI
FAKÜTELERE GÖRE DAĞILIMLARI**

Fakülte	f	%
Fen-Edb. Fakültesi	295	56.9
İktisadi-İdari Bil. Fakültesi	25	4.8
Ziraat Fakültesi	25	4.8
İletişim Fakültesi	8	1.5
Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi	146	28.3
Güzel Sanatlar Fakültesi	3	0.6
Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	5	1.0
Diğer	11	2.1
Toplam	518	100.0

Ankete cevap veren 518 öğretmen adayının; yüzde 56.9'u Fen-Edebiyat Fakültesi, yüzde 28.3'ü Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden mezun olmuş veya olacaktır. Öğretmen adaylarının yüzde 4.8'i İktisadi-İdari Bilimler Fakültesi, bir diğer yüzde 4.8'i de Ziraat Fakültesinden mezun olmuş veya olacaktır.

Tüm grubun yüzde 2.1'i Hemşirelik Yüksek Okulu, Hukuk Fakültesi, Veteriner Fakültesi vb., diğer fakültelerden, yüzde 1'i Mühendislik-Mimarlık Fakültesi; yüzde 0.6'sı Güzel Sanatlar Fakültesinden mezun olmuş ve olacaklardır.

Ankete cevap verenlerin çoğunluğunu Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olan veya olacak öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Bilim Dalı

Tablo 2.4'de anket uygulanan öğretmen adaylarının mezun olacakları/oldukları bilim dallarına göre dağılımları yer almaktadır.

TABLO 2.4

ÖĞRETMEN ADAYLARININ MEZUN OLDUKLARI/OLACAKLARI BİLİM DALLARINA GÖRE DAĞILIMI

Bilim Dalı	f	%
Türk Dili ve Ede.	54	10.4
Fen Bilimleri	148	28.6
Yabancı Diller	31	6.0
Tarih	49	9.4
Coğrafya	26	5.0
Matematik	85	16.4
Diğer	125	24.2
Toplam	518	100.0

Tablo 2.4.'de anketi cevaplandıran öğretmen adaylarının bilim dallarına göre dağılımı gösterilmiştir. Öğretmen adaylarının bilim dallarına göre dağılımı incelendiğinde, fen bilimlerinin yüzde 28.6 ile en ağırlıklı bilim dalı olduğu görülmektedir. Bu bilim dalını yüzde 16.4 ile matematik, yüzde 10.4 ile Türk Dili ve Edebiyatı bilim dalı izlemektedir. Araştırma kapsamına alınan ve verdikleri cevaplar geçerli kabul edilen adayların yüzde 24.2'si Tablo 2.4'de belirtilmeyen diğer bilim dallarında öğrenim görmüştür. Bu grupta, iletişim, maliye, beslenme, ekonomi vb. 35 ayrı bilim dalından öğretmen adayı bulunmaktadır.

Mezuniyet Yılı

Tablo 2.5'de, öğretmen adaylarının mezuniyet yıllarına göre dağılımları verilmiştir.

TABLO 2.5
ÖĞRETMEN ADAYLARININ MEZUNİYET YILLARINA
GÖRE DAĞILIMI

Mezuniyet Yılı	f	%
1993	7	1.3
1994	7	1.3
1995	15	2.9
1996	66	12.7
1997	355	68.7
Diğer	68	13.1
Toplam	518	100.0

Ankete cevap veren öğretmen adaylarının 95'i (tüm grubun yüzde 18.1'i) fakültelerinden 1996 ve daha önceki yıllarda mezun olmuşlardır. Öğretmen adaylarının 355'i (tüm grubun yüzde 68.7'si) fakültelerinden 1997 yılında mezun olacaktır. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğretmen adaylarının çoğunluğunu lisans dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Öğretim Elemanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

TABLO 2.6
ÖĞRETİM ELEMANLARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

Cinsiyet	f	%
Bay	51	85.0
Bayan	9	15.0
Toplam	60	100.0

Ankete cevap veren 60 öğretim elemanın yüzde 85'i bay, yüzde 15'i bayandır. Öğretim elemanlarında çoğunluğun baylardan oluştuğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının isim listesi Ek-A'da verilmiştir.

Öğretim Elemanlarının Yaşa Göre Dağılımı

Tablo 2.7'de, anketi cevaplandıran öğretim elemanlarının yaşlarına göre dağılımları yer almaktadır.

TABLO 2.7

ÖĞRETİM ELEMANLARININ YAŞLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yaş	f	%
30 ve daha küçük	-	-
31-35	4	6.7
36-40	20	33.3
41 ve daha büyük	36	60.0
Toplam	60	100.0

Araştırma kapsamına alınan ve anketteki sorulara verdikleri cevapları geçerli kabul edilen öğretim elemanlarının yüzde 60'ını oluşturan 36'sının 41 ve daha büyük yaşta olduğu gözlenmektedir. Öğretim elemanlarının yüzde 33.3'ünü oluşturan 20'si 36-40 yaşları arasında, yüzde 6.7'sini oluşturan 4'ü 31-35 yaşları arasındayken 30 ve daha küçük yaşta öğretim elemanı bulunmamaktadır. Anketi cevaplandıran öğretim elemanlarının yeterli mesleki tecrübeye sahip oldukları görülmektedir.

Mesleki Kıdem

TABLO 2.8
ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ KIDEMLERİNE
GÖRE DAĞILIMI

Kıdem	f	%
5 yıl ve daha az	1	1.7
6-10 yıl	5	8.3
11-15 yıl	21	35.0
16 yıl ve daha fazla	33	55.0
Toplam	60	100.0

Tablo 2.8'de öğretim elemanlarının mesleki kıdemlerine göre dağılımları verilmiştir.

Ankete cevap veren 60 öğretim elemanının yüzde 55'ini oluşturan 33'ü, 16 yıl ve daha fazla mesleki kıdeme, yüzde 35'ini oluşturan 21'i ise, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahiptir. 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan öğretim elemanlarının oranı yüzde 8.3, 5 yıl ve daha az mesleki kıdemi olan öğretim elemanı oranı yüzde 1.7'dir.

Cinsiyet ve Ünvan Dağılımı

Tablo 2.9'da, anketi cevaplandıran öğretim elemanlarının cinsiyet ve ünvan dağılımı verilmiştir. Anketi cevaplandıran ve cevapları

kabul edilenlerin yüzde 48.4'ünü oluşturan 29 kişi yardımcı doçent, yüzde 18.3'ünü oluşturan 11 kişi profesör ve yine aynı oranda kişi doçent'tir. Tüm grup içinde yüzde 15'i oluşturan 9 kişi öğretim görevlisidir. Profesör, doçent, yardımcı doçent ve öğretim görevlilerin yüzde 85'i bay, yüzde 15'i bayandır.

TABLO 2.9

ÖĞRETİM ELEMANLARININ CİNSİYET VE ÜNVAN DAĞILIMI

Cinsiyet Kıdem	Bay		Bayan		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Profesör	9	15.0	2	3.3	11	18.3
Doçent	10	16.7	1	1.7	11	18.3
Yardımcı Doçent	25	41.7	4	6.7	29	48.4
Öğretim Görevlisi	7	11.6	2	3.3	9	15.0
Toplam	51	85	9	15	60	100

Bilimdalı

Anketi cevaplandıran öğretim elemanlarının bilim dallarına göre dağılımı Tablo 2.10'da verilmektedir. Öğretim elemanlarının yüzde 36.7'si eğitim bilimleri dalındandır. Bu grubu sırası ile yüzde 31.7 ile Fen bilimleri, yüzde 18.3 ile sosyal bilimler, yüzde 6.7 ile sınıf öğretmenliği, yüzde 5 ile dil bilimi ve yüzde 1.7 ile özel eğitim bilimdalı izlemektedir.

TABLO 2.10
ÖĞRETİM ELEMANLARININ BİLİMDALLARINA
GÖRE DAĞILIMI

Bilimdali	f	%
Eğitim Bilimleri	22	36.7
Özel Eğitim	1	1.6
Sosyal Bilimler	11	18.3
Fen Bilimleri	19	31.7
Dil Bilimleri	3	5.0
Sınıf Öğretmenliği	4	6.7
Toplam	60	100.0

Dersler

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında görev alan öğretim elemanlarının sorumlu oldukları derslere göre dağılım tablo 2.11'de görülmektedir. Anketi cevaplandıran öğretim elemanları içerisinde en ağırlıklı grupları yüzde 35'er ile öğretmenlik uygulaması ve birden fazla ders okutan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Anketi cevaplandıran öğretim elemanlarından yalnızca eğitim bilimine giriş ve eğitim psikolojisi dersi alanlarının olmadığı gözlenmektedir. Bu durumun, sertifika programında öğretim elemanlarının birden fazla dersin öğretiminde görev almasından kaynaklanmaktadır.

TABLO 2.11
ÖĞRETİM ELEMANLARININ GİRDİKLERİ DERSLERE
GÖRE DAĞILIMI

Dersler	f	%
Eğitim Bilimine Giriş	-	-
Genel Öğretim Metodları	4	6.7
Eğitim Psikolojisi	-	-
Özel Öğretim Metodları	5	8.3
Eğitim Sosyolojisi	3	5.0
Ölçme ve Değerlendirme	2	3.3
Öğretmenlik Uygulaması	21	35.0
Seçmeli Dersler	4	6.7
Birden Fazla Ders	21	35.0
Toplam	60	100.0

VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Araştırma verileri, öğretmen adayları ve öğretim elemanları için oluşturulan anketlerden elde edilmiştir. Düzenlenen anketler dört ayrı kısımdan oluşmuştur. Anketlerin birinci kısmında genel bilgilerle ilgili sorular, ikinci kısmında öğretmenlik meslek bilgisi sertifikası programının değerlendirilmesi için düzenlenen yeterlilikler, üçüncü kısımda sertifika programına ilişkin genel görüş ve değerlendirmeler, dördüncü kısımda ise sertifika programının geliştirilmesine ilişkin görüş ve öneriler yer almaktadır. Anketlerin birinci

kısmını oluşturan genel bilgiler bölümlerinden elde edilen veriler öğretmen adayı ve öğretim elemanları evrenlerinin tanımlanmasında kullanılmıştır.

Ankete cevap veren öğretmen adayları ve öğretim elemanları birinci bölümü oluşturan soruları "1, 2, 3, 4..." seçeneklerinden birisini tercih ederek, ikinci ve üçüncü bölümü "Çok, Oldukça, Kısmen, Çok Az, Hiç" seçeneklerinden birisini tercih ederek değerlendirme yapmışlar ve anketin sonunda yer alan açık uçlu sorularla öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı hakkındaki görüş ve önerilerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına uygulanan anket Form-A, öğretim elemanlarına uygulanan anket Form-B olarak isimlendirilmiştir.

Form-A ve Form-B anketlerinin birinci bölümü farklı ikinci, üçüncü ve dördüncü bölümleri aynı sorulardan oluşmuştur. Üçüncü bölümü oluşturan genel görüş ve değerlendirmelerle ilgili kısımda bazı sorular A ve B anketleri için farklı düzenlendiğinden öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri ayrı ayrı incelenmiştir. Ayrıca öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının açık uçlu sorulara verdikleri cevaplarda ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Öğretmen adayları evreni 518, öğretim elemanları evreni ise 60 kişiden oluşmaktadır. Öğretim elemanları kendi girdikleri derslerle ve gözlemleyebildiklerine inandıkları yeterliliklerle ilgili anket sorularını cevapladıkları için öğretim elemanlarının "N" sayısında farklılıklar mevcuttur.

Anketlerin değerlendirilmesinde Boş/Geçersiz cevaplar değerlendirmeye alınmamıştır.

Anketlerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmasında anket, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim dördüncü sınıf öğrencileri ile Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi sertifika programında görev almayan öğretim elemanlarına uygulanmış ve elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir. Ayrıca öğretim elemanlarının anket hakkında görüşleri alınmış, elde edilen bütün veri ve bilgiler dikkate alınarak, anket üzerindeki gerekli değişik ve düzeltmeler yapılmıştır.

VERİLERİ ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ

Araştırma sonucu elde edilen verilerin çözümlenmesinde toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra istatistiksel çözümler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

Belirtilen paket programından yararlanılarak frekans ve yüzde tabloları oluşturulmuş, ortalamalar ($\bar{x}$) ve standart sapmalar hesaplanmıştır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları gruplarının yaptıkları değerlendirmeler arasındaki farkın manidarlığını belirtmek için M-WU (Mann-Whitney U) testi uygulanmıştır.

Geliştirilen ankette yer alan ölçek 5 ile 1 arasında değerlendirilmiştir. Anketin olumlu ucu 5, diğer ucu 1 olarak alınmıştır. Ölçekte yer alan aralıkların eşit olduğundan hareketle (4/5) sınırlar şu şekilde tespit edilmiştir.

<u>Seçenek</u>	<u>Sınırı</u>
Hiç.....	1.00-1.80
Çok Az	1.81-2.60
Kısmen	2.61-3.40
Oldukça.....	3.41-4.20
Çok.....	4.21-5.00

Karşılaştırılan gruplar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığının belirtilmesinde hesaplanan "z" değeri .05 manidarlık düzeyi için 1.96 ve .01 manidarlık düzeyi için 2.56 olarak alınmıştır.

BÖLÜM-III

ÖĞRETMEN ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının genel bir değerlendirmesini yapmak amacıyla araştırma kapsamına alınan öğretmen adayları ve öğretim elemanlarına uygulanan anketlerle sağlanan verilere dayalı bulgular yorumlanmaktadır.

ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının başarı seviyesi nedir? Öğretmen adayları ve öğretim elemanları programı ne derecede başarılı bulmaktadır? Bu soruların cevaplanabilmesi için değerlendirmeye esas olacak bir dizi ölçüt geliştirilmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından, uygulanan programı ölçütlere göre değerlendirmeleri istenmiştir. Bu kısımda öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmeler verilmekte ve yorumlanmaktadır.

Eğitim ve Öğretimle İlgili Temel Kavramları Tanımlama

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında 7 farklı ders türü mevcuttur. Öğretmen olmak isteyen birey bu 7 dersi de başa-

nyla tamamlamak zorundadır. Her dersin öğretmen adayına kazandıracağı davranış farklıdır. Eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramların bilinmesi Eğitim Bilimine Giriş dersinin sonucunda öğrenilir ki bu öğretmen adaylarının "eğitim" ile ilgili bilmesi gereken ilk basamaktır. Eğitim en genel anlamda insanları belli amaçlara göre yetiştirmektir. İnsan yetişmesi sırasında hayatın başlangıcından sonuna kadar eğitimle iç içedir. Öğretmen adayının insanın içinde bulunduğu eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları tanımlayabilmesi, eğitimin etkinliğinin farkına varmasını sağlar. Eğitim Bilimine Giriş dersinin sonucunda "Eğitimle ilgili temel kavramları tanımlama" konusunda öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının değerlendirmeleri Tablo 3.1'de görülmektedir.

TABLO 3.1
EĞİTİM VE ÖĞRETİMİLE İLGİLİ TEMEL
KAVRAMLARI TANIMLAMA

Eğitim ve Öğretimle İlgili Temel Kavramları Tanımlama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	86	16.6	-	-
4 Oldukça	238	45.9	-	-
3 Kısmen	169	32.6	10	32.3
2 Çok Az	21	4.1	19	61.3
1 Hiç	4	0.8	2	6.5
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.74		2.26	
Standart Sapma	0.81		0.58	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.48$$

$$z=8.27$$

$$p<.01$$

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında yer alan eğitim bilimine giriş dersinin, eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları tanımlayabilmeye yönelik yeterliğinin gerçekleşme derecesini, öğretmen adaylarının yüzde 37.5'i "Kısmen" ve daha alt seviyede değerlendirirken, öğretim elemanlarının hepsi yeterliğin "Kısmen" ve daha alt seviyede" gerçekleştiği görüşündedir. Öğretmen adaylarının yüzde 62.5'i yeterliği "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirmektedir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bu konu da yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.74 ve 2.26'dır. Öğretmen adayları yeterliğin "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir. Değerlendirmelerin standart sapmaları ise 0.81 ve 0.58'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri, öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretim elemanları grubu ile öğretmen adayları grubunu yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark (1.48) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğin gerçekleşme seviyesini değerlendirmeleri arasında manidar fark vardır. Öğretmen adaylarının, eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları tanımlama yeterliğinin sertifika programında gerçekleşme derecesini, öğretim elemanlarına göre daha başarılı buldukları gözlenmektedir.

Eğitimin Amaçlarını ve İşlevini Tanıma

Eğitim Bilimine Giriş dersinin öğretmen adaylarına verilmesindeki amaçlardan birisi de, eğitimin ne olduğunu kavratmak, yetiştirdikleri öğrencilerde genel anlamda nelere ulaşmaları gerektiğini

belirletebilmektir. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında, eğitimin amaçlarını ve işlevlerini tanıma yeterliği ne derecede gerçekleşiyor? sorusu hakkında anketi cevaplandıran öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri Tablo 3.2'de verilmiştir.

TABLO 3.2
EĞİTİMİN AMAÇLARINI VE İŞLEVLERİNİ TANIMA

Eğitimin Amaçlarını ve İşlevlerini Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	100	19.3	-	-
4 Oldukça	255	49.2	5	16.1
3 Kısmen	138	26.6	12	38.7
2 Çok Az	21	4.1	11	35.5
1 Hiç	4	0.8	3	9.7
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.82		2.61	
Standart Sapma	0.81		0.88	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.21$$

$$z=6.61$$

$$p<.01$$

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında, eğitimin amaçlarını ve işlevlerini tanıma, yeterliğinin gerçekleşme derecesini anketi cevaplandıran ve cevapları geçerli kabul edilen 518 öğretmen adayından 355'i (yüzde 68.5'i) "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirirken, 31 öğretim elemanından 5'i bu grubun yüzde 16.1'i, yeterliğin "Oldukça" seviyede gerçekleştiği görüşündedir. Öğretim elemanlarının yüzde 83.9'u ise yeterliğin "Kısmen" ve daha alt seviyede gerçekleştiği görüşündedir.

Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının, eğitimin amaçlarını ve işlevlerini tanımaya yönelik yeterliğin gerçekleşme derecesi ile ilgili değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.82 ve 2.61'dir. Belirtilen yeterliğin sertifika programında gerçekleşmesini öğretmen adayları "Oldukça", öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmektedir. Öğretmen adayı ve öğretim elemanları gruplarının yaptıkları değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 0.81 ve 0.88'dir. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri, öğretim elemanlarına göre daha özdeştir. Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları arasında fark (1.21) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre, eğitimin amaçlarını ve işlevlerini tanıma, yeterliğinin gerçekleşme seviyesini daha başarılı bulmaktadır.

Eğitim Biliminin Özelliklerini Kavrama

Öğretmen adayının, eğitimin, bilim olarak kapsamlı, çok boyutlu, insanın varoluşundan ölümüne dek devam eden, gelişmelere açık ve sürekli yenilenmesi gereken bir yapısı olduğunu, eğitimin ulusal ve uluslararası yönlerinin bulunduğunu, yaşantılar yoluyla gerçekleştiğini kavraması gerekir (Fidan ve Erden, 1996:32). Eğitim biliminin özelliklerini kavrama yeterliği ile ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmeler Tablo 3.3'te görülmektedir.

TABLO 3.3
EĞİTİM BİLİMİNİN ÖZELLİKLERİNİ KAVRAMA

Eğitim Biliminin Özelliklerini Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	58	11.2	-	-
4 Oldukça	205	39.6	7	22.6
3 Kısmen	188	36.3	12	38.7
2 Çok Az	60	11.6	8	25.8
1 Hiç	7	1.4	4	12.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.48		2.71	
Standart Sapma	0.89		0.97	
$\bar{X}_{OA}-\bar{X}_{OE} = 0.77$	$z=4.05$		$p<.01$	

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında, eğitim biliminin özelliklerini kavrama yeterliliğinin gerçekleşme derecesini öğretmen adaylarının yarısı "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirirken, öğretim elemanlarının 77.4'ü bu yeterliğin gerçekleşme derecesini "Kısmen" ve daha alt seviyede değerlendirmektedir. Öğretmen adaylarının diğer yarısı yeterliğin "Kısmen" ve daha alt seviyede gerçekleştiğini belirtirken; öğretim elemanlarının yüzde 22.6'sı bu yeterliği "Oldukça" seviyesinde değerlendirmektedir.

Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.48 ve 2.71'dir. Öğretmen adayları, eğitim biliminin özelliklerini kavrama yeterliğini "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları, "Kısmen" derecesinde değerlendirmektedir. Grupların yaptıkları değerlendirmelerin standart sapmaları ise 0.89 ve 0.97'dir. Grupların yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (0.77) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları eğitim biliminin özelliklerini kavrama yeterliliğinin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Eğitim Biliminin Diğer Bilimlerle İlişkisini Tanıma

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında, öğretmen adaylarının eğitim biliminin diğer bilimlerle ilişkisini tanıması ne derece sağlanıyor? Tablo 3.4'te öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının eğitim biliminin diğer bilimlerle ilişkisini tanıma yeterliğinin gerçekleşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler yer almaktadır.

TABLO 3.4

EĞİTİM BİLİMİNİN DİĞER BİLİMLERLE İLİŞKİSİNİ TANIMLAMA

Eğitim Biliminin Diğer Bilimlerle İlişkisini Tanımlama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	63	12.1	-	-
4 Oldukça	176	34.0	5	16.2
3 Kısmen	189	36.5	13	41.9
2 Çok Az	75	14.5	9	29.0
1 Hiç	15	2.9	4	12.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.38		2.61	
Standart Sapma	0.97		0.92	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.77$$

$$z=4.03$$

$$p<.01$$

Eğitim biliminin diğer bilimlerle ilişkisini tanımlama yeterliğinin gerçekleşme derecesini öğretmen adaylarının yüzde 36.5'i "Kısmen", yüzde 34'ü "Oldukça" olarak değerlendirmelerine karşılık, öğretim elemanlarının yüzde 41.9'u "Kısmen", yüzde 29'u "Çok Az" olarak değerlendirmektedir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları gruplarının yaptığı değerlendirmenin aritmetik ortalaması sırası ile 3.38 ve 2.61; standart sapmaları ise sırasıyla 0.97 ve 0.92'dir. Öğretmen adayları yeterliğin "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir. Öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının yaptıkları değerlendirmelerin ortalamaları arasındaki fark (.77) .01 seviyesinde manidar bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının yeterliği değerlendirme seviyesi öğretim elemanlarına göre daha üst seviyededir.

Eğitimin Toplumsal Kurum Olarak Etkisini ve Diğer Kurumlarla İlişkisini Kavrama

Toplumlar geliştikçe toplumlardaki ekonomik ve sosyal faaliyetler değişerek farklılaşmaya başlamış, kültürel birikimler hızlanmıştır. Bu gelişmeler toplumun sürekliliğini ve gelişimini sağlayacak toplumla uyumlu bireyler yetiştirmek ihtiyacı ile eğitimi kurumsallaştırmıştır. Eğitim kurumları bireylere toplumun kültürel mirasını aktarırken, onların toplumsallaşmasını yenilikçi ve toplum kültürünü geliştirecek bireyler olarak yetiştirmelerini sağlar. Eğitim kurumlarındaki değişme ve gelişmeler diğer kurumları etkilediği gibi eğitim kurumları da diğer kurumlardaki değişme ve gelişmelerden etkilenirler (Fidan ve Erden, 1996:54-56). Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı öğretmen adaylarına eğitimin toplumsal kurum olarak etkisini ve diğer kurumlarla ilişkisini kavratmada ne derece başarılıdır? Araştırma kapsamına alınan öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının bu yeterliği değerlendirmeleri Tablo 3.5'de verilmektedir.

TABLO 3.5
EĞİTİMİN TOPLUMSAL KURUM OLARAK ETKİSİNİ VE
DİĞER KURUMLARLA İLİŞKİSİNİ KAVRAMA

Eğitimin Toplumsal Kurum Olarak Etkisinin ve Diğer Kurumlarla İlişkisinin Kavranması	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	86	16.7	2	6.5
4 Oldukça	211	40.7	4	12.9
3 Kısmen	156	30.1	13	41.9
2 Çok Az	54	10.4	7	22.6
1 Hiç	11	2.1	5	16.1
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.59		2.71	
Standart Sapma	0.95		1.10	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.88$$

$$z=4.43$$

$$p<.01$$

Öğretmen adaylarında, eğitimin toplumsal kurum olarak etkisini ve diğer kurumlarla ilişkisinin kavranması yeterliğinin gerçekleşme derecesini öğretmen adaylarının toplam yüzde 42.6'sı "Kısmen" ve daha alt seviyede değerlendirirken, öğretim elemanlarının toplam yüzde 80.6'sı "Kısmen" ve daha alt seviyede değerlendirmiştir. Yeterliği öğretmen adaylarının toplam yüzde 57.4'ü, öğretim elemanlarının toplam yüzde 29.4'ü "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirmiştir.

Eğitimin toplumsal kurum olarak etkisi ve diğer kurumlarla ilişkisinin kavranması yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.59 ve 2.71'dir. İki grubun standart sapmaları incelendiğin-

de; öğretmen adaylarının standart sapması, 0.95, öğretim elemanlarının standart sapması ise 1.10'dur. Öğretmen adayları grubunun yaptığı değerlendirme, öğretim elemanı grubuna göre daha özdeştir. Öğretmen adayları belirtilen yeterliğin "Oldukça" derecesinde öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde gerçekleştirdiği görüşündedirler. İki grubun değerlendirmeleri arasındaki fark (.88) .01 düzeyinde manidardır.

Öğretmen adayları, eğitimin toplumsal kurum olarak etkisini ve diğer kurumlarla ilişkisini kavrama yeterliğinin adaylara kazandırılması yeterliğinin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Değişik Eğitim Akımlarının Amaç, Kapsam ve Özelliklerini Kavrama

Eğitim felsefesi eğitim çalışmalarını yönlendirir, insanların hangi amaçlar için nasıl yetiştirileceği konusunda yol gösterir. Eğitim akımları felsefi sistemlere dayalı olarak geliştirilmiştir. Felsefi sisteme dayalı eğitim akımlarının uygulanması ülkelerin eğitim sisteminde yer almaktadır ki bunlardan bazıları; Esasicilik, Daimicilik, Yeniden Kurmacılık, Varoluşçuluktur. Ülkelerin eğitim sistemi üzerinde çeşitli akımlardan birinin veya birkaçının etkisini birarada görmek mümkündür. Bu durum o ülkenin insanların hayat felsefeleri, yaşamdan bekledikleri, iyi ve doğrular hakkındaki inanç ve kültür birikimiyle ilgilidir (Fıdan ve Erdem, 1996:115).

Değişik eğitim akımlarının amaç, kapsam ve özelliklerini kavrama yeterliğinin sertifika programında gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesiyle ilgili öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri, Tablo 3.6'da yer almaktadır.

TABLO 3.6
DEĞİŞİK EĞİTİM AKIMLARININ AMAÇ, KAPSAM VE
ÖZELLİKLERİNİ KAVRAMA

Değişik Eğitim Akımlarının Amaç, Kapsam ve Özelliklerini Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	22	4.3	1	3.2
4 Oldukça	87	16.9	7	22.6
3 Kısım	212	40.9	15	48.4
2 Çok Az	159	30.8	8	25.8
1 Hiç	37	7.1	-	-
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	2.81		3.03	
Standart Sapma	0.96		0.80	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = -0.22$$

$$z=1.35$$

$$p>.05$$

Öğretmen adaylarının yüzde 21.2'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 25.8'i, değişik eğitim akımlarının amaç, kapsam ve özelliklerini kavrama yeterliğinin, "Oldukça" ve daha üst seviyede gerçekleştiği görüşündedir. Yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Kısım" olarak değerlendiren öğretmen adayları yüzde 40.9; öğretim elemanları ise, 48.4'tür. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 30.8'i yeterli "Çok Az" seviyesinde değerlendirirken; öğretim elemanlarının yüzde 25.8'i yeterli "Çok Az" seviyesinde değerlendirmiştir. Öğre-

tim elemanlarından yeterliği, "Hiç" seviyesinde gerçekleştiği görüşünde olan yoktur.

Öğretmen adaylarının yaptığı değerlendirmenin aritmetik ortalaması, 2.81, öğretim elemanların ki ise 3.03'tür. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Kısmen" derecesinde değerlendirmektedir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla, 0.96 ve 0.80'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri, öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (-.22) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Bu yeterliğin gerçekleşme seviyesi açısından öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Öğrenme-Öğretme Kuramlarını Kavrama

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında öğrenme-öğretme kuramlarını kavrama yeterliğini kazanıp kazanmadığı konusunda anketi cevaplandıran öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmeler, Tablo 3.7'de görülmektedir.

TABLO 3.7**ÖĞRENME-ÖĞRETME KURAMLARINI KAVRAMA**

Öğrenme-Öğretme Kuramlarını Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	89	17.2	-	-
4 Oldukça	224	43.2	9	29.0
3 Kısmen	143	27.6	6	19.4
2 Çok Az	50	9.7	12	38.7
1 Hiç	12	2.3	4	12.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.63		2.65	
Standart Sapma	0.95		1.05	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.98$$

$$z=4.80$$

$$p<.01$$

Bu tablo incelendiğinde, öğrenme-öğretme kuramlarını kavrama yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamalarının sırası ile 3.63 ve 2.65 olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesinde değerlendirirken, öğretim elemanları "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Sertifika programına katılan 518 öğretmen adayından 313'ü (tüm grubun yüzde 60.4'ü) yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirmektedir. 31 öğretim elemanından 9'u ise, (tüm grubun yüzde 29'u da) yeterliği "Oldukça" seviyesinde değerlendirmektedir. Yeterliği "Kısmen" ve daha alt seviyede değerlendiren öğretmen adaylarının oranı yüzde 39.6 iken, öğretim elemanlarının ki yüzde 71'dir.

Araştırma kapsamına alınan öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin standart sapmaları sırasıyla 0.95 ve 1.05'dir. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri öğretim elemanlarının değerlendirmelerine göre daha özdeştir.

Öğrenme-Öğretme kuramlarını kavrama yeterliği hakkında, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.98) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının yeterliğin gerçekleşme seviyesi öğretim elemanlarına göre başarılı olarak değerlendirdikleri gözlenmektedir.

Günümüz Türk Eğitim Sisteminin Amaçlarını, İlkelerini, Özelliklerini ve Yapısını Tanıma

Öğretmen adaylarının; günümüz Türk Eğitim Sisteminin amaçlarını, ilkelerini, özelliklerini ve yapısını tanıma yeterliğini ne derecede kazandığı konusunda öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmeler Tablo 3.8'de görülmektedir.

TABLO 3.8
GÜNÜMÜZ TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN AMAÇLARINI,
İLKELERİNİ, ÖZELLİKLERİNİ VE YAPISINI TANIMA

Günümüz Türk Eğitim Sisteminin Amaçlarını, İlkelerini, Özelliklerini ve Yapısını Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	71	13.7	-	-
4 Oldukça	224	43.2	3	9.7
3 Kısmen	142	27.4	12	38.7
2 Çok Az	67	12.9	10	32.3
1 Hiç	14	2.7	6	19.4
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.52		2.39	
Standart Sapma	0.97		0.92	
$\bar{X}_{OA}-\bar{X}_{OE} = 1.13$	$z=5.74$		$p<.01$	

Tablo 3.8'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının yüzde 56.9'u yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirirken, öğretim elemanlarının yüzde 9.7'si, yeterliği "Oldukça" seviyesinde değerlendirmiştir. Diğer taraftan öğretmen adayları yeterliği yüzde 27.4 oranında, öğretim elemanları ise yüzde 38.7 oranında "Kısmen" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Yeterliği "Çok Az" ve daha alt seviyede değerlendiren öğretmen adayları yüzde 15.6 iken, öğretim elemanları yüzde 51.7'dir.

Öğretmen adaylarının yaptığı değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.52, öğretim elemanlarının ki ise 2.39'dur. Grupların standart sapmaları sırasıyla, 0.97 ve 0.92'dir. Öğretim elemanları-

nın değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları, yeterliğin gerçekleşmesini "Oldukça" derecesinde değerlendirirken öğretim elemanları "ok Az" derecesinde değerlendirmektedir.

Grupların yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark (1.13) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, günümüz Türk Eğitim Sisteminin amaçlarını, ilkelerini, özelliklerini ve yapısını tanıma yeterliğinin sertifika programında gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadırlar.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını oluşturan derslerden birisi olan Eğitim Bilimine Giriş dersi ile ilgili sekiz ayrı yeterlik belirlenmiştir. Bu dersle ilgili yeterliklerin öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca değerlendirilmesi sonunda, öğretmen adaylarının yeterliklerin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı buldukları ortaya çıkmaktadır.

Eğitim Bilimine Giriş dersi ile ilgili yeterlikleri değerlendiren öğretmen adayları sekiz yeterlikten yedisinin "Oldukça" derecesinde bir tanesinin "Kısmen" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir. Öğretim elemanları ise yeterliklerden altı tanesinin "Kısmen" iki tanesinde "ok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir.

Tablodaki veriler Eğitim Bilimine Giriş dersinde beklenen seviyede başarının gerçekleştirilemediğini ortaya çıkarmaktadır. Eğitim Bilimine Giriş dersi yeterliklerinin gerçekleşme seviyesinin yükseltilmesi için tedbirlerin alınmasına ihtiyaç vardır.

Eğitimde Yer Alan Ölçme ve Değerlendirme

Kavramlarını Bilme

Öğretmen adaylarının, eğitimde yer alan ölçme ve değerlendirme kavramlarını bilme yeterliğini ne derecede kazandıkları konusunda öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar Tablo 3.9'da görülmektedir.

TABLO 3.9
EĞİTİMDE YER ALAN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
KAVRAMLARINI BİLME

Eğitimde Yer Alan Ölçme ve Değerlendirme Kavramlarını Bilme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	83	16.0	-	-
4 Oldukça	194	37.5	4	12.9
3 Kısım	180	34.7	6	19.4
2 Çok Az	50	9.7	19	61.3
1 Hiç	11	2.1	2	6.5
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.56		2.39	
Standart Sapma	0.94		0.80	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 1.17$$

$$z=6.20$$

$$p<.01$$

Bu tablo incelendiğinde, öğretmen adaylarının yüzde 53.5'i yeterliği "Oldukça" ve daha üst seviyelerinde değerlendirirken, öğretim elemanlarının yüzde 32.3'ü yeterliği "Kısım" ve daha üst seviyelerinde değerlendirmişlerdir. Öğretim elemanlarından yeterliği "Çok" seviyesinde değerlendiren bulunmamaktadır. Öğretim ele-

manlarının toplam yüzde 67.8'i yeterliği "Çok Az" ve daha alt seviyesinde değerlendirirken, öğretmen adaylarında bu oran yüzde 11.8'dir.

Öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.56, öğretim elemanlarının ki 2.39'dur. Grupların standart sapmaları 0.94 ve 0.80'dir. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça", öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (1.17) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Ölçme ve Değerlendirme Kavramları Arasındaki İlişki ve Farkları Kavrama

Araştırma kapsamına alınan öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından, ölçme ve değerlendirme kavramları arasındaki ilişki ve farkları kavrama yeterliğinin gerçekleşme seviyesini değerlendirmeleri istenmiş ve sağlanan verilere göre Tablo 3.10'da düzenlenmiştir.

TABLO 3.10
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME KAVRAMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİ VE FARKLARI KAVRAMA

Ölçme ve Değerlendirme Kavramları Arasındaki İlişki ve Farkları Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	86	16.6	-	-
4 Oldukça	185	35.7	4	12.9
3 Kısmen	174	33.6	15	48.4
2 Çok Az	59	11.4	8	25.8
1 Hiç	14	2.7	4	12.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.52		2.61	
Standart Sapma	0.99		0.88	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.91$$

$$z=4.75$$

$$p<.01$$

Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının bu konuda yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.52 ve 2.61'dir. Öğretmen adaylarının yaptıkları değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması "Oldukça", öğretim elemanlarının ki ise "Kısmen" derecesindedir. 518 öğretmen adayının 185'i (tüm grubun yüzde 35.7'si), 31 öğretim elemanından 4'ü (tüm grubun yüzde 12.9'u) yeterliğin oldukça derecesinde gerçekleştiği görüşündedir. Öğretmen adaylarının yüzde 33.6'sı ile öğretim elemanlarının yüzde 48.4'ü "Ölçme ve değerlendirme kavramları arasındaki ilişki ve farkları kavrama" yeterliğinin sertifika programında "Kısmen" gerçekleştiği görüşündedir. Grupların yaptığı değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 0.99 ve 0.88'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (.91) .01 derecesinde manidardır. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre sertifika programını, ölçme ve değerlendirme kavramları arasındaki ilişki ve farkları kavrama yeterliğini gerçekleştirmede daha başarılı olarak değerlendirmektedir.

Ölçme ve Değerlendirmenin Eğitim Sürecindeki Önemi Kavrama

Öğrencide eğitim yoluyla beklenen davranış değişikliğinin gerçekleşip gerçekleşmediği ölçme ve değerlendirme sonucu ortaya çıkar. Tasarladığımız öğrenme sonucu ile gerçekleşen öğrenme arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması elde ettiğimiz verimliliği gösterir. Eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme eksik öğrenmelerin ortaya çıkartılması açısından önemlidir (Öncü, 1995:24-30).

Tablo 3.11'de öğretmen adaylarında ölçme ve değerlendirmenin eğitim sürecindeki önemi kavrama yeterliğinin ne derecede gerçekleştiği konusunda öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri verilmiştir.

TABLO 3.11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN EĞİTİM SÜRECİNDEKİ
ÖNEMİNİ KAVRAMA

Ölçme ve Değerlendirmenin Eğitim Sürecindeki Önemi Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	120	23.2	-	-
4 Oldukça	208	40.2	4	12.9
3 Kısım	141	27.2	9	29.0
2 Çok Az	37	7.1	14	45.2
1 Hiç	12	2.3	4	12.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.75		2.42	
Standart Sapma	0.97		0.89	
$\bar{X}_{ÖA} - \bar{X}_{ÖE} = 1.33$		$t=6.50$	$p<.01$	

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının Tablo 3.11'de ölçme ve değerlendirme sürecindeki önemini kavrama yeterliğini değerlendirmeleri sonucunda, aritmetik ortalamalar sırasıyla, 3.75 ve 2.42 bulunmuştur. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğin gerçekleşme derecesini değerlendirmeleri farklıdır. Yeterliğin öğretmen adayları, "Oldukça" seviyesinde, öğretim elemanları "Çok Az" seviyesinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının yüzde 40.2'si yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" düzeyinde değerlendirirken, öğretim elemanlarının yüzde 12.9'u yeterliğin "Oldukça" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedirler. Öğretmen adaylarının yüzde 7.1'i, öğretim elemanlarının ise yüzde 45.2'si yeterliğin "Çok Az" seviyesinde değer-

lendirmektedir. Grupların yaptığı değerlendirmelerin standart sapması ise sırasıyla; 0.97 ve 0.89'dur. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (1.33) .01 derecesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Test Hazırlama ve Geliştirmenin Temel Kavramlarını Tanıma

Öğretmen adaylarının, test hazırlama ve geliştirmenin temel kavramlarını tanıma yeterliği hakkında, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri Tablo 3.12'de verilmiştir.

TABLO 3.12
TEST HAZIRLAMA VE GELİŞTİRMENİN TEMEL
KAVRAMLARINI TANIMA

Test Hazırlama ve Geliştirmenin Temel Kavramlarını Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	82	15.8	-	-
4 Oldukça	174	33.6	9	29.0
3 Kısmen	154	29.7	16	51.6
2 Çok Az	83	16.0	2	6.5
1 Hiç	25	4.9	4	12.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.40		2.97	
Standart Sapma	1.08		0.95	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.43$$

$$z=2.11$$

$$p<.05$$

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının test hazırlama ve geliştirmenin temel kavramlarını tanıma yeterliğini değerlendirmeleri sonucu aritmetik ortalamalar sırasıyla 3.40 ve 2.97 bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının toplam yüzde 49.4'ü yeterliği "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirirken, öğretim elemanlarının yüzde 29'u yeterliği "Oldukça" seviyesinde değerlendirmiştir. Öğretmen adaylarının yüzde 29.7'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 51.6'sı yeterliği "Kısmen" seviyesinde değerlendirmiştir. Grupların yaptığı değerlendirmelerin standart sapmaları ise sırasıyla 1.08 ve 0.95'tir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (.43) .05 derecesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Öğrenme Ürünlerinin Niteliğine Uygun Ölçme

Araçları Geliştirme

Tablo 3.13'te, öğrenme ürünlerinin niteliğine uygun ölçme araçları geliştirme yeterliğinin kazanılması hakkında, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirilmeleri verilmiştir.

TABLO 3.13
ÖĞRENME ÜRÜNLERİNİN NİTELİĞİNE UYGUN ÖLÇME
ARAÇLARI GELİŞTİRME

Öğrenme Ürünlerinin Niteliğine Uygun Ölçme Araçları Geliştirme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	43	8.3	1	3.2
4 Oldukça	115	22.2	5	16.1
3 Kısmen	210	40.5	17	54.8
2 Çok Az	113	21.8	3	9.8
1 Hiç	37	7.1	5	16.1
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.03		2.81	
Standart Sapma	1.03		1.01	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.22$$

$$z=0.90$$

$$p>.05$$

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, öğrenme ürünlerinin niteliğine uygun ölçme araçları geliştirme yeterliğinin gerçekleşme seviyesine ilişkin yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.03 ve 2.81'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliğin "Kısmen" derecesinde gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 71'i yeterliğin "Kısmen" ve daha üst seviyede gerçekleştiği görüşündeyken, öğretim elemanlarının toplam yüzde 74.1'i aynı görüştedir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin standart sapmaları sırasıyla; 1.03 ve 1.01'dir.

Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (0.22) 0.5 düzeyinde manidar bulunmamıştır. Bu

konu hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanları benzer görüşlere sahiptirler.

Ölçme Araçlarını Çoğaltma, Uygulama ve Puanlama Becerisini Geliştirme

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından, sertifika programında ölçme araçlarını çoğaltma, uygulama ve puanlama becerisini geliştirme yeterliğinin gerçekleşme derecesine yönelik bir değerlendirme yapmaları istenmiş ve elde edilen veriler Tablo 3.14'de verilmiştir.

TABLO 3.14

ÖLÇME ARAÇLARINI ÇOĞALTMA, UYGULAMA VE PUANLAMA BECERİSİNİ GELİŞTİRME

Ölçme Araçlarını Çoğaltma, Uygulama ve Puanlama Becerisini Geliştirme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	34	6.6	1	3.2
4 Oldukça	128	24.8	3	9.7
3 Kısım	194	37.5	15	48.4
2 Çok Az	123	23.8	7	22.6
1 Hiç	38	7.8	5	16.1
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	2.99		2.61	
Standart Sapma	1.02		0.99	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.25$$

$$Z=1.94$$

$$p>.05$$

Araştırma kapsamına alınan öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, sertifika programında, ölçme araçlarını çoğaltma, uygulama ve puanlama becerisini geliştirme yeterliği hakkında yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.99 ve 2.61'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliğin gerçekleşme düzeyini "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

518 öğretmen adayından 356'sı (tüm grubun yüzde 68.9'u) yeterliği "Kısmen" ve daha üst seviyede değerlendirirken, 31 öğretim elemanından 19'u (tüm grubun yüzde 61.3'ü) yeterliği "Kısmen" ve daha üst seviyede değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının 161'i "tüm grubun yüzde 31.1'i) yeterliğin "Çok Az" ve daha alt seviyede gerçekleştiği görüşünderken, 12 öğretim elemanı (tüm grubun 38.7'si) aynı görüştedir.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 1.02 ve 0.99 bulunmuştur. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarının değerlendirmelerinden daha özdeş tir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (0.25) .05 seviyesinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğin gerçekleşme derecesini değerlendirmeleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Ham Puanları 5'lik ve 10'luk Not Cetveline Dönüştürme

Ham puanları 5'lik ve 10'luk not cetveline dönüştürme yeterliğinin sertifika programında gerçekleştirilmesini değerlendiren, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri Tablo 3.15'te görülmektedir.

TABLO 3.15
HAM PUANLARI 5'LİK VE 10'LUK NOT
CETVELİNE DÖNÜŞTÜRME

Ham Puanları 5'lik ve 10'luk Not Cetveline Dönüştürme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	53	10.3	-	-
4 Oldukça	104	20.1	6	19.4
3 Kısmen	156	30.1	13	41.8
2 Çok Az	125	24.1	6	19.4
1 Hiç	80	15.4	6	19.4
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	2.86		2.61	
Standart Sapma	2.61		1.02	
$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.25$	$z=0.93$		$p>.05$	

Öğretmen adaylarının toplam yüzde 30.4'ü yeterliğin "Oldukça" ve daha üst seviyede gerçekleştiği görüşünderken, öğretim elemanlarının yüzde 19.4'ü yeterliğin "Oldukça" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedir. Yeterliği "Kısmen" derecesinde değerlendiren öğretmen adaylarının oranı yüzde 30.1 iken öğretim elemanlarında bu oran yüzde 41.8'dir. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 39.5'i, öğ-

retim elemanlarının ise toplam yüzde 38.8'i öğretmenlik meslek bilgisi sertiika programında bu yeterliğin "Çok Az" ve daha alt derecede öğretmen adaylarına kazandırabildiği görüşündedirler.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.86 ve 2.61; standart sapmaları ise sırasıyla 2.61 ve 1.02'dir. Öğretim elemanlarının görüşleri öğretmen adaylarına daha özdeştir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliğı "Kısmen" derecesinde değerlendirmiştir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğı değerlendirmeleri arasındaki fark (0.25) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları "ham puanları 5'lik ve 10'luk not cetveline dönüştürme" yeterliğinin gerçekleşmesini aynı seviyede değerlendirmişlerdir.

Öğrenme ve Öğretimi Değerlendirme

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğrenme ve öğretimi değerlendirme yeterliğı hakkındaki görüşleri Tablo 3.16'da verilmiştir.

TABLO 3.16
ÖĞRENME-ÖĞRETİMİ DEĞERLENDİRME

Öğrenme ve Öğretimi Değerlendirme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	60	11.6	-	-
4 Oldukça	190	36.7	5	16.1
3 Kısım	176	34.0	12	38.7
2 Çok Az	71	13.7	11	35.5
1 Hiç	21	4.0	3	9.7
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.38		2.61	
Standart Sapma	0.99		0.88	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.77$$

$$z=4.15$$

$$p<.01$$

Tablo 3.16'da görüldüğü gibi öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğrenme-öğretimi değerlendirme yeterliği hakkındaki değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.38 ve 2.61'dir. Öğretmen adayları, yeterliği "Kısım" derecesinin üst seviyesinde öğretim elemanları ise "Kısım" derecesinin alt seviyesinde değerlendirmişlerdir.

Öğrenme-öğretimi değerlendirme yeterliğinin değerlendirilmesi sonucunda öğretmen adaylarının toplam yüzde 70.7'si, öğretim elemanlarının toplam yüzde 54.8'si yeterliğin "Oldukça ve Kısım" seviyelerinde gerçekleştiği görüşündedirler. Grupların yaptığı değerlendirmenin standart sapması sırasıyla 0.99 ve 0.88'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmeleri arasındaki fark (0.77) .01 seviyesinde manidardır. Öğ-

retmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında yer alan Ölçme ve Değerlendirme dersi ile ilgili sekiz ayrı yeterlik belirlenmiştir.Yeterliklerin öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca ayrı ayrı değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan bu değerlendirmeler incelendiğinde, öğretmen adayları Ölçme ve Değerlendirme dersi ile ilgili ilk dört yeterliğin "Oldukça" seviyesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" ve "ok Az" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedirler. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları diğer yeterliklerin "Kısmen" seviyesinde gerçekleştiği görüşünde birleşmişlerdir.

Bu dersle ilgili yeterliklerin öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca değerlendirilmesi sonunda, öğretmen adaylarının yeterliklerin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı buldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablodaki verilerden Ölçme ve Değerlendirme dersinde beklenen seviyede başarının gerçekleştirilemediği ortaya çıkmaktadır. Yeterliklerin gerçekleşme seviyesinin yükseltilmesi için tedbirlerin alınmasına ihtiyaç vardır.

Eğitim Sosyolojisi İle İlgili Temel Kavramları Tanımla

Sertifika programında, eğitim sosyolojisi ile ilgili temel kavramları tanımla yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri tablo 3.17'de verilmiştir.

TABLO 3.17

EĞİTİM SOSYOLOJİSİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLARI TANIMLA

Eğitim Sosyolojisi ile ilgili Temel Kavramları Tanımlama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	87	16.8	-	-
4 Oldukça	198	38.2	5	16.1
3 Kısım	167	32.2	12	34.4
2 Çok Az	41	7.9	17	48.6
1 Hiç	25	4.8	1	2.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.54		2.60	
Standart Sapma	1.02		0.77	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.94$$

$$z = 5.52$$

$$p < .01$$

Öğretmen adaylarının toplam yüzde 70.4'ü, öğretim elemanlarının toplam yüzde 50.5'i yeterliğin "Kısım ve Oldukça" derecelerinde gerçekleştiği görüşündeyken, yeterliği "Çok Az" derecesinde değerlendiren öğretmen adaylarının oranı yüzde 7.9, öğretim elemanların ki ise yüzde 48.6'dır.

İki grubun yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.54 ve 2.60, standart sapmaları ise sırasıyla 1.02 ve 0.77'dir. Öğretim elemanlarının görüşleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları sertifika programında yeterliğin "Oldukça" seviyesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedirler. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (0.94) .01 manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları eğitim sosyolojisi ile ilgili temel kavramları tanımla yeterliğinin gerçekleşme seviyesini, öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır. T.C. YÜKSEKÖĞRETİM

**Politika, Kültür, Sosyal Değişme ve Oluşum İle Eğitim
Arasındaki Bağları Tanıma**

Politika, kültür, din, aile, eğitim kuramları ile sosyal değişme ve oluşum arasındaki ilişkiler toplumun yapısında değişikliklere sebep olur. Bireylerin sosyal ve kültürel kişiliğinin oluşumunda eğitimin, toplumsal yapıya uygun biçimde düzenlenmesi gerekir. Hızla gelişen ülkelerde değişen toplum koşullarına, ihtiyaçlarına, değerlerine uyum sağlamak eğitimin toplumsal gelişmeye yardımcı olması ile sağlanabilir (Tezcan, 1991:32-33).

Tablo 3.18'de, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının politika, kültür, sosyal değişme ve oluşum ile eğitim arasındaki bağları tanıma yeterliği hakkındaki değerlendirmeleri yer almaktadır.

TABLO 3.18
POLİTİKA, KÜLTÜR, SOSYAL DEĞİŞME VE OLUŞUM İLE
EĞİTİM ARASINDAKİ BAĞLARI TANIMA

Politika, Kültür, Sosyal Değişme ve Oluşum ile Eğitim Arasındaki Bağları Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	99	19.1	-	-
4 Oldukça	210	40.5	5	14.3
3 Kısmen	127	24.5	6	17.1
2 Çok Az	61	11.8	200	57.1
1 Hiç	21	4.1	4	11.4
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.59		2.34	
Standart Sapma	1.05		0.87	

$$\overline{X}_{OA} - \overline{X}_{OE} = 1.25$$

$$z=6.33$$

$$p<.01$$

Tablo 3.18'de görüldüğü gibi öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.59 ve 2.34'tür. Yeterliğin gerçekleşme seviyesi öğretmen adaylarıncı "Oldukça" derecesinde değerlendirilirken, öğretmen elemanlarıncı "Çok Az" derecesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının toplam yüzde 59.6'sı yeterliğin "Oldukça" ve daha üst seviyede gerçekleştiği görüşünderken, öğretim elemanlarının toplam yüzde 31.4'ü yeterliğin "Kısmen ve Oldukça" düzeyinde gerçekleştiği görüşündedirler. Öğretim elemanlarının yüzde 57.1'i yeterliği "Çok Az" düzeyinde değerlendirirken bu oran öğretmen adaylarında yüzde 11.8'dir.

Grupların yaptığı değerlendirmeler sonucunda standart sapmalar sırasıyla 1.05 ve 0.87 bulunmuştur. Öğretim elemanlarının yaptığı değerlendirmeler öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre daha özdeştir.

İki grubun yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark (1.25) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme derecesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Okulların Öğrencilerin Toplumsal Gelişmelerindeki Görev, Rol ve Etkilerini Açıklama

Eğitimin, bireylerin sosyalleştirilmesi, toplumun kültür mirasının biriktirilmesi ve aktarılması, yenilikçi ve değişmeyi sağlayabile-

cek elemanların yetiştirilmesi, çeşitli alanlarda yeteneklere sahip olan bireyleri seçme ve o alanda yetiştirip geliştirmek olan toplumsal fonksiyonlarını bir program çerçevesinde planlı ve amaçlı olarak öğretim yoluyla kazanılmasını sağlayan eğitim birimleri okullardır (Tezcan, 1991:217-228).

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının okul topluluğun öğrencilerin toplumsal gelişmelerindeki görev, rol ve etkilerini açıklama yeterliği hakkındaki değerlendirmeleri Tablo 3.19'da verilmektedir.

TABLO 3.19
OKUL TOPLULUĞUNUN ÖĞRENCİLERİN TOPLUMSAL
GELİŞMELERİNDEKİ GÖREV ROL VE
ETKİLERİNİ AÇIKLAMA

Okul Topluluğunun Öğrencilerin Toplumsal Gelişmelerindeki Görev, Rol ve Etkilerini Açıklama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	123	23.7	-	-
4 Oldukça	215	41.5	4	11.4
3 Kısım	107	20.7	11	31.4
2 Çok Az	46	8.9	15	42.9
1 Hiç	27	5.2	5	14.3
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.70		2.40	
Standart Sapma	1.09		0.88	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.30$$

$$z=6.52$$

$$p<.01$$

Tablo 3.19'da görüldüğü gibi "okul topluluğunun öğrencilerin toplumsal gelişmelerindeki görev rol ve etkilerini açıklama" yeterliğini değerlendiren öğretmen adaylarının yüzde 85.9'u yeterliğin "Kısmen" ve daha üst düzeyde gerçekleştiği görüşünderken, öğretim elemanlarının yüzde 42.8'i aynı görüştedir.

Öğretmen adaylarının yüzde 14.1'i, öğretim elemanlarının ise yüzde 57.2'si yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Çok Az" ve daha alt seviyede değerlendirmişlerdir.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.70 ve 2.40; standart sapmaları 1.09 ve 0.88'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (1.30) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre yeterliğin daha ileri düzeyde gerçekleştiği görüşündedirler.

Bir Meslek Olarak Öğretmenliğin Okul İçi ve Dışı Konum Görev ve Rollerini Kavrama

Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının bir meslek olarak öğretmenliğin okul içi ve dışı konum görev ve rollerini kavrama yeterliği hakkındaki görüşleri Tablo 3.20'de verilmektedir.

TABLO 3.20
BİR MESLEK OLARAK ÖĞRETMENLİĞİN OKUL İÇİ VE
DIŞI KONUM GÖREV VE ROLLERİNİ KAVRAMA

Bir Meslek Olarak Öğretmenliğin Okul İçi ve Dışı Konum, Görev ve Rollerini Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	127	24.5	-	-
4 Oldukça	229	44.2	3	8.6
3 Kısmen	120	23.2	10	28.6
2 Çok Az	24	4.6	15	42.8
1 Hiç	18	3.5	7	2.0
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.82		2.26	
Standart Sapma	0.97		0.89	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.56$$

$$z=7.72$$

$$p<.01$$

Öğretmen adaylarının yüzde 68.7'si yeterliğin "Oldukça" ve daha üst seviyede gerçekleştiği görüşünderken öğretim elemanlarının yüzde 8.6'sı ise yeterliğin "Oldukça" seviyesinde gerçekleştiği görüşünderler. Bu farklı yaklaşım öğretmen adaylarının öğretim elemanlarına göre yeterliği daha olumlu değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının yüzde 27.8'i, öğretim elemanlarının da yüzde 71.4'ü yeterliğin "Kısmen" ve daha alt seviyede gerçekleştiği görüşünderler.

Yapılan değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.82 ve 2.26'dır. Standart sapmalara bakıldığında, öğretmen adaylarının standart sapması 0.97 öğretim elemanların ki ise 0.89'dur. Öğretim elemanlarının görüşleri öğretmen adaylarına göre daha özdeşir. Öğretmen adaylarının yeterliği değerlendirmesi "Oldukça"

derecesinde, ğretim elemanlarının ki ise "Çok Az" derecesindedir. Değerlendirmeler arasındaki fark (1.56) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğın gerçekleşmesini ğretim elemanlarına göre daha olumlu değerlendirmişlerdir.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında yer alan Eğitim Sosyolojisi dersi için belirlenen yeterliklerin öğretmen adayları ve ğretim elemanlarınca değerlendirilmesi yapılmıştır.

Öğretmen adayları Eğitim Sosyolojisi dersi ile ilgili yeterliklerin tamamının "Oldukça" seviyesinde, ğretim elemanları ise "Çok Az" seviyesinde gerçekleştiğı görüşündedir.

Öğretmen adayları Eğitim Sosyolojisi dersi yeterliklerinin gerçekleşme seviyesini ğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmuşlardır.

Öğretmen adaylarının olumlu değerlendirmelerine karşın ğretim elemanlarının Eğitim Sosyolojisi dersi yeterliklerini "Çok Az" seviyesinde değerlendirmeleri yeterliklerin gerçekleşme seviyesinin yükseltilmesi için bazı tedbirlerin alınmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Eğitim Psikolojisi İle İlgili Temel Kavramları Kavrama

Tablo 3.21'de eğitim psikolojisi ile ilgili temel kavramları kavrama yeterliğı ile ilgili öğretmen adayları ve ğretim elemanlarının görüşleri verilmiştir.

TABLO 3.21
EĞİTİM PSİKOLOJİSİ İLE İLGİLİ TEMEL
KAVRAMLARI KAVRAMA

Eğitim Psikolojisi ile İlgili Temel Kavramları Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	110	21.2	-	-
4 Oldukça	201	38.8	2	6.1
3 Kısmen	134	25.9	11	33.3
2 Çok Az	57	11.0	15	45.4
1 Hiç	16	3.1	5	15.2
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.64		2.30	
Standart Sapma	1.03		0.81	
$\bar{X}_{ÖA} - \bar{X}_{ÖE} = 1.34$	$z=6.68$		$p<.01$	

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları gruplarının eğitim psikolojisi ile ilgili temel kavramları kavrama yeterliği hakkında yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.64 ve 2.30'dur. Yeterliği öğretmen adayları "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise, "Çok Az" derecesinde değerlendirmiştir. Anketi cevaplayan 518 öğretmen adayının toplam 311'i (yüzde 60'ı) yeterliğin "Oldukça" ve daha üst seviyede gerçekleştiği görüşündedirler. Öğretmen adaylarının 134'ü (yüzde 25.9'u), öğretim elemanlarının ise 11 (yüzde 33.3'ü) yeterliği "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Yeterliği "Çok Az" ve daha alt seviyede değerlendiren 518 öğretmen adayının 73'ü (yüzde 14.1'i), 33 öğretim elemanının 20'si (yüzde 60.6'sı)'dir. Grupların standart sapması sırasıyla 1.03 ve 0.81'dir. Öğretim elemanlarının yaptığı değerlendirmeler öğretim adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmeler arasındaki fark (1.34) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının yeterliği değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

Eğitim Etkinliklerini Düzenlemede, Eğitim Psikolojisinin Yerini ve Önemini Kavrama

Eğitim psikolojisi, insanların gelişim özelliklerini inceleyerek, eğitim etkinliklerini verimli bir biçimde düzenlemeyi ve öğretme yoluyla etkin bir biçimde gerçekleştirmeyi amaç edinen uygulamalı bir bilim dalıdır (Özdemir, 1997:104-105). Eğitim etkinliklerini düzenlemede, eğitim psikolojisinin yerini ve önemini kavrama yeterliğinin gerçekleşme derecesini değerlendiren öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri Tablo 3.22'de yer almaktadır.

TABLO 3.22

EĞİTİM ETKİNLİKLERİNİ DÜZENLEMEDE, EĞİTİM PSİKOLOJİSİNİN YERİNİ VE ÖNEMİNİ KAVRAMA

Eğitim Etkinliklerini Düzenlemede, Eğitim Psikolojisinin Yerini ve Önemini Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	90	17.4	-	-
4 Oldukça	207	40.0	5	15.2
3 Kısım	149	28.9	9	27.3
2 Çok Az	59	11.4	14	42.3
1 Hiç	13	2.5	5	15.2
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.58		2.42	
Standart Sapma	0.99		0.94	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.16$$

$$z=5.88$$

$$p<.01$$

Tablo 3.22'de görüldüğü gibi, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında tanımlanan yeterliğin gerçekleşme derecesini, öğretmen adaylarının yüzde 57.4'ü "Oldukça" ve daha üst seviyede, yüzde 28.9'u "Kısmen" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Öğretim elemanlarının yüzde 15.2'si yeterliği "Oldukça" derecesinde, yüzde 27.3'ü ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının sadece yüzde 13.5'i yeterliği "Çok Az" ve daha alt seviyede değerlendirirken, öğretim elemanlarında bu oran yüzde 57.5'e çıkmıştır. İki grubun aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.58 ve 2.42'dir. Standart sapmaları ise sırasıyla 0.99 ve 0.94'tür. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (1.16) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Değerlendirme sonucu ortaya çıkan veriler, öğretmen adaylarının, yeterliği öğretim elemanlarına göre daha olumlu değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır.

Öğrencinin Fiziksel, Psikolojik, Zihinsel Gelişiminin Eğitim Açısından Önemi Tanıma

İnsanın gelişimi bedensel ve ruhsal yönleriyle bir bütünlük arzeder. Eğitim, okul sistemi içinde bu gelişmeler gözönüne alınarak düzenlenir. Öğrencinin fiziksel, psikolojik, zihinsel gelişiminin eğitim açısından önemini tanıma yeterliği ile ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri Tablo 3.23'te verilmiştir.

TABLO 3.23
ÖĞRENCİNİN FİZİKSEL, PSİKOLOJİK, ZİHİNSEL GELİŞİMİNİN
EĞİTİM AÇISINDAN ÖNEMİNİ TANIMA

Öğrencinin Fiziksel, Psikolojik, Zihinsel Gelişiminin Eğt. Açısından Önemi Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	151	29.2	-	-
4 Oldukça	217	41.9	4	12.1
3 Kısmen	109	21.0	9	27.3
2 Çok Az	35	6.7	12	36.4
1 Hiç	6	1.2	8	24.2
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.91		2.27	
Standart Sapma	0.93		0.98	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 1.64$$

$$z=7.53$$

$$p<.01$$

Tablo 3.23'de görüldüğü gibi öğrencinin fiziksel, psikolojik, zihinsel gelişiminin eğitim açısından önemini tanıma yeterliğinin gerçekleşme derecesini, öğretmen adaylarının yüzde 41.9'u, öğretim elemanlarının ise yüzde 12.1'i "Oldukça" düzeyinde değerlendirmiştir. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 27.7'si yeterliğin "Kısmen ve Çok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşünderken, öğretim elemanlarından yeterliğin "Kısmen ve Çok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşünde olanlar ise toplam yüzde 63.7'dir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları gruplarının yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.91 ve 2.27; standart sapmaları ise, 0.93 ve 0.98'dir. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" seviyesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derece-

sinde değerlendirmişlerdir. Grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark (1.64) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin daha olumlu derecede gerçekleştiğini düşünmektedir.

Öğrenmenin Niteliğini, Çeşitlerini İlkelerini ve Öğrenmeyi Etkileyen Etmenleri Kavrama

Tablo 3.24'te öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının öğrenmenin niteliğini, çeşitlerini ilkelerini ve öğrenmeyi etkileyen etmenleri kavrama yeterliği hakkındaki görüşleri yer almaktadır.

TABLO 3.24

ÖĞRENMENİN NİTELİĞİNİ, ÇEŞİTLERİNİ, İLKELERİNİ VE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN ETMENLERİ KAVRAMA

Öğrenmenin Niteliğini, Çeşitlerini, İlkelerini ve Öğrenmeyi Etkileyen Etmenleri Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	100	19.3	-	-
4 Oldukça	212	40.9	6	18.2
3 Kısmen	158	30.5	9	27.3
2 Çok Az	40	7.8	14	42.4
1 Hiç	8	1.5	4	12.1
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.69		2.52	
Standart Sapma	0.92		0.94	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.17$$

$$z=6.08$$

$$p<.01$$

Tablo 3.24'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının toplam yüzde 60.2'si yeterliği "Oldukça" ve daha üst seviyede, yüzde 30.5'i "Kısmen" seviyesinde ve toplam yüzde 9.3'ü ise "Çok Az" ve daha alt seviyede değerlendirmişlerdir. Öğretim elemanlarında ise yeterliği "Oldukça" derecesinde değerlendirenlerin oranı 18.2'dir. Öğretim elemanlarının yüzde 27.3'ü yeterliği "Kısmen" derecesinde ve toplam yüzde 54.5'i de "Çok Az" ve daha alt seviyede değerlendirmişlerdir.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.69 ve 2.52; standart sapmaları ise 0.92 ve 0.94'dür. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (1.17) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının "öğrenmenin niteliğini, çeşitlerini ilkelerini ve öğrenmeyi etkileyen etmenleri kavrama" yeterliğinin gerçekleşme derecesini, öğretim elemanlarına göre daha başarılı buldukları gözlenmektedir.

Öğrencilerin Hazır Bulunuşluklarına Uygun Eğitim Ortamı Düzenlemenin Önemini Kavrama

Sertifika programında, öğretmen adaylarının, öğrencilerin hazır bulunuşluklarına uygun eğitim ortamı düzenlemenin önemini kavrama yeterliğini ne derecede kazandığı konusunda öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar Tablo 3.25'de görülmektedir.

TABLO 3.25
ÖĞRENCİLERİN HAZIR BULUNUŞLUKLARINA UYGUN EĞİTİM
ORTAMI DÜZENLEMENİN ÖNEMİNİ KAVRAMA

Öğrencilerin Hazır Bulunuşluklarına Uygun Eğitim Ortamı Düzenlemenin Önemini Kavrama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	123	23.7	-	-
4 Oldukça	200	38.6	5	15.2
3 Kısım	137	26.5	9	27.3
2 Çok Az	42	8.1	17	51.5
1 Hiç	16	3.1	2	6.1
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.72		2.52	
Standart Sapma	1.01		0.83	
$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.20$	$z = 6.23$		$p < .01$	

"Öğrencilerin hazır bulunuşluklarına uygun eğitim ortamı düzenlemenin önemini kavrama" yeterliğini tablo 3.25'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 23.7'si "Çok" derecesinde değerlendirirken, yeterliği "Çok" derecesinde değerlendiren öğretim elemanı yoktur. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 65.1'i, öğretim elemanlarının toplam yüzde 42.5'i yeterliği "Kısım ve Oldukça" seviyesinde daha üst seviyede değerlendirmişlerdir. Yeterliği "Çok Az" ve daha alt derecede değerlendiren öğretmen adayları toplam yüzde 11.2 iken bu oran öğretim elemanlarında toplam yüzde 57.6'ya çıkmıştır.

İki grubun değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.72 ve 2.52; standart sapmaları ise 1.01 ve 0.83'dür. Öğretim ele-

manlarının değerlendirmeleri daha özdeştir. Öğretmen adayları belirtilen yeterliğin "Oldukça" derecesinde öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde gerçekteştiği görüşündedirler. Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (1.20) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekteşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirmektedir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları Eğitim Psikolojisi dersi ile ilgili yeterlikleri ayrı ayrı değerlendirmişlerdir.

Eğitim Psikolojisi dersi için belirlenen altı yeterliğin altısı da öğretmen adaylarınca "Oldukça" seviyesinde değerlendirilmiştir. Öğretim elemanları ise altı yeterlikten ilk dört yeterliği "Çok Az" geri kalan yeterlikleri "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adayları Eğitim Psikolojisi dersi ile ilgili yeterliklerin gerçekteşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri dikkate alınarak Eğitim Sosyolojisi dersi yeterliklerinin gerçekteşme seviyesinin yükseltilmesi için tedbirlerin alınmasına ihtiyaç vardır.

Eğitim-Öğretim Programlarını Oluşturan Unsurları Tanıma

Tablo 3.26'da öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının eğitim-öğretim programlarını oluşturan unsurları tanıma yeterliği hakkındaki görüşleri verilmiştir.

TABLO 3.26
EĞİTİM-ÖĞRETİM PROGRAMLARINI OLUŞTURAN
UNSURLARI TANIMA

Eğitim-Öğretim Programlarını Oluşturan Unsurları Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	45	8.7	-	-
4 Oldukça	179	34.6	4	11.4
3 Kısmen	211	40.7	14	40.0
2 Çok Az	67	12.9	17	48.6
1 Hiç	16	3.1	-	-
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.33		2.63	
Standart Sapma	0.92		0.69	

$\bar{X}_{ÖA} - \bar{X}_{ÖE} = 0.7$

$t = 4.49$

$p < .01$

Anketi cevaplandıran öğretmen adaylarının yüzde 75.3'ü eğitim-öğretim programlarını oluşturan unsurları tanıma yeterliğinin "Oldukça ve Kısmen" derecelerinde gerçekleştiği görüşünderken öğretim elemanlarının yüzde 51.4'ü, aynı görüştedir. Öğretmen adaylarının yüzde 12.9'u, öğretim elemanlarının ise yüzde 48.6'sı yeterliği "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

İki grubun değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.33 ve 2.63; standart sapmaları ise 0.92 ve 0.69'tur. Öğretim elemanları daha özdeş bir değerlendirme yapmışlardır. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinin alt seviyesinde değerlendirmişlerdir.

Grupların yaptığı değerlendirmeler arasında (0.7) .01 seviyesinde manidar bir fark vardır. Öğretmen adaylarının eğitim-öğretim programlarını oluşturan unsurları tanıma yeterliğinin gerçekleşme seviyesini, öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Eğitim-Öğretim Etkinliklerini Planlama

Okullarda eğitim-öğretim etkinlikleri belli bir düzen içinde yer almaktadır. bu düzen içinde etkinliklerin planlanması öğretmen açısından öğretimi kolaylaştırıcı bir unsurdur.

Tablo 3.27'de öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etkinliklerini planlama yeterliği ile ilgili görüşleri yer almaktadır.

TABLO 3.27

EĞİTİM-ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİ PLANLAMA

Eğitim-Öğretim Etkinliklerini Planlama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	37	7.1	-	-
4 Oldukça	156	30.1	8	22.9
3 Kısmen	228	44.0	10	28.6
2 Çok Az	81	15.6	14	40.0
1 Hiç	16	3.1	3	8.5
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.23		2.66	
Standart Sapma	0.90		0.94	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.57$$

$$z = 3.38$$

$$p < .01$$

Tablo 3.27'de görüldüğü gibi eğitim-öğretim etkinliklerini planlama yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.23 ve 2.66'dır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde belirtmişlerdir. Programa katılan 518 öğretmen adayından 37'si (yüzde 7.1'i) yeterliğinin gerçekleşmesini "Çok" derecesinde değerlendirirken öğretim elemanlarından yeterliğin "Çok" derecesinde gerçekleştiğini düşünen yoktur. 518 öğretmen adayının toplam 384'ü (yüzde 74.1'i), 31 öğretim elemanının ise toplam 18'i (yüzde 51.5'i) yeterliği "Oldukça ve Kısmen" seviyesinde değerlendirmektedir. Grupların yaptığı değerlendirmenin standart sapmaları sırasıyla 0.90 ve 0.94'tür.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (0.57) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme derecesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı değerlendirmektedir.

Okulda Disipline Etki Eden Unsurları Tanıma

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının okulda disipline etki eden unsurları tanıma yeterliği hakkındaki değerlendirmeleri Tablo 3.28'de verilmiştir.

TABLO 3.28
OKULDA DİSİPLİNE ETKİ EDEN UNSURLARI TANIMA

Okulda Disipline Etki Eden Unsurları Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	57	11.0	-	-
4 Oldukça	151	29.2	1	31.4
3 Kısmen	207	40.0	9	25.7
2 Çok Az	70	13.4	8	22.9
1 Hiç	33	6.4	7	20.0
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.25		2.69	
Standart Sapma	1.03		1.13	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = 0.56$$

$$z = 2.64$$

$$p < .01$$

Okulda disipline etki eden unsurları tanıma yeterliğinin gerçekleşme derecesini öğretmen adaylarının yüzde 11'i "Çok", yüzde 29.2'si "Oldukça", yüzde 59.8'i "Kısmen" ve daha alt seviyede değerlendirmesine karşılık, öğretim elemanlarının yüzde 31.4'ü "Oldukça", yüzde 68.6'sı "Kısmen" ve daha alt seviyede değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.25, öğretim elemanlarının ki ise 2.69'dur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşmesini "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Gruplar arasındaki değerlendirme farkı (0.56) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmuşlardır.

**Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Amaçlara Uygun
Araç ve Gereçleri Seçme**

Eğitim-öğretimin başarıyla gerçekleşmesi için izlenen öğretim yöntemlerine uygun araç-gereç kullanımı örneklerle dayalı, yaparak ve yaşayarak öğrenme için önemlidir. Eğitim-Öğretim faaliyetlerinde amaçlara uygun araç ve gereçleri seçme yeterliği hakkında öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının görüşleri Tablo 3.29 verilmiştir.

TABLO 3.29
EĞİTİM-ÖĞRETİM FAALİYETLERİNDE AMAÇLARA UYGUN
ARAÇ VE GERÇLERİ SEÇME

Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Amaçlara Uygun Araç ve Gereçleri Seçme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	81	15.6	-	-
4 Oldukça	196	37.9	8	22.9
3 Kısım	56	30.1	9	25.7
2 Çok Az	68	13.1	11	31.4
1 Hiç	17	3.3	7	20.0
Toplam	518	100	31	100
Arıtmetik Ortalama	3.49		2.51	
Standart Sapma	1.01		1.07	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.98$$

$$z = 4.87$$

$$p < .01$$

Tablo incelendiğinde, eğitim-öğretim faaliyetlerinde amaçlara uygun araç ve gereçleri seçme yeterliğinin öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca değerlendirilmesi sonucunda aritmetik ortalama

malar sırasıyla; 3.49 ve 2.51'dir. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanlarının ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmektedirler. Öğretmen adaylarının yüzde 15.6'sı yeterliğin "Çok" seviyesinde gerçekleştiği görüşündeyken, öğretim elemanlarından yeterliğin "Çok" seviyesinde gerçekleştiği görüşünde olan yoktur. Öğretmen adaylarının yüzde 68'i öğretim elemanlarının ise yüzde 48.6'sı yeterliğin "Oldukça ve Kısmen" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedirler. Öğretmen adaylarının yüzde 16.4'ü, öğretim elemanlarının ise yüzde 51.4'ü yeterliğin "Çok Az ve Hiç" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedirler.

Grupların standart sapması sırasıyla 1.01 ve 1.07'dir. Öğretmen adaylarının yaptıkları değerlendirmeler, öğretim elemanlarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları elemanlarının, değerlendirmeler arasındaki fark (0.98) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşmesi seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı dersleri arasında yer alan Genel Öğretim Metodları dersi ile ilgili yeterlikler öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Öğretmen adayları Genel Öğretim Metodları dersinin yeterliklerinin tamamını "Oldukça" ve "Oldukça" derecesine yakın olarak değerlendirirken öğretim elemanları yeterlikleri "Kısmen" ve "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adayları bu ders ile ilgili yeterliklerin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Tablodaki veriler Öğretim elemanlarının, Genel Öğretim Metodları dersi yeterliklerinin gerçekleşme seviyesini başarılı bulmadıklarını ortaya koymaktadır.

Bilim Dalında Öğretime İlişkin Temel Kavram ve İlkeleri Tanıma

Tablo 3.30'da öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bilim dalında öğretime ilişkin temel kavram ve ilkeleri tanıma yeterliği hakkında görüşleri yer almaktadır.

TABLO 3.30
BİLİM DALINDA ÖĞRETİME İLİŞKİN TEMEL
KAVRAM VE İLKELERİ TANIMA

Bilim Dalında Öğretime İlişkin Temel Kavram ve İlkeleri Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	57	11.0	-	-
4 Oldukça	160	30.9	7	17.9
3 Kısım	184	35.4	16	41.0
2 Çok Az	94	18.1	12	30.8
1 Hiç	23	4.4	4	10.3
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.26		2.67	
Standart Sapma	1.02		0.90	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.59$$

$$z = 3.44$$

$$p < .01$$

Tablo 3.30'da görüldüğü gibi, bilim dalında öğretime ilişkin temel kavram ve ilkeleri tanıma yeterliğinin gerçekleşme derecesi

hakkında öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.26 ve 2.67'dir. Öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanlarının ki ise "Kısmen" derecesindedir. Bilim dalında öğretime ilişkin temel kavram ve ilkeleri tanıma yeterliğinin gerçekleşme derecesini öğretmen adaylarının yüzde 30.9'u "Oldukça", yüzde 35.4'ü "Kısmen", yüzde 18.1'i "Çok Az" olarak değerlendirmelerine karşılık, öğretim elemanlarının yüzde 17.9'u "Oldukça", yüzde 41'i "Kısmen", yüzde 30.8'i "Çok Az" olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo'da öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri ile ilgili standart sapmalar sırasıyla; 1.02 ve 0.90'dır. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri, öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (0.59) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme düzeyini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadırlar.

Bilim Dalıyla İlgili Başlıca Öğretim Yöntemlerinin Özellikleri, Kullanım Alanları, Güçlü ve Zayıf Yönlerini Tanıma

Bilim dalıyla ilgili başlıca öğretim yöntemlerinin özellikleri, kullanım alanlarını, güçlü ve zayıf yönlerini tanıma yeterliği ile ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri Tablo 3.31'de yer almaktadır.

TABLO 3.31
BİLİM DALIYLA İLGİLİ BAŞLICA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN
ÖZELLİKLERİNİ, KULLANIM ALANLARINI GÜÇLÜ VE
ZAYIF YÖNLERİNİ TANIMA

Bilim Dalıyla İlgili Başlıca Öğretim Yöntem- lerinin Özelliklerini, Kullanım Alanlarını, Güçlü ve Zayıf Yönlerini Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	75	14.5	-	-
4 Oldukça	160	30.9	10	25.6
3 Kısım	183	35.3	10	25.6
2 Çok Az	76	14.7	14	35.9
1 Hiç	24	4.6	5	12.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.36		2.64	
Standart Sapma	1.05		1.01	
$\bar{X}_{OA}-\bar{X}_{OE} = 0.72$	$z=3.89$		$p<.01$	

Tablo 3.31'de görüldüğü gibi 518 öğretmen adayının 160'ı (tüm grubun yüzde 30.9'u), 31 öğretim elemanından 10'u (tüm grubun 25.6'sı) yeterliğin "Oldukça" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir. Öğretmen adaylarının yüzde 50'si ile öğretim elemanlarının yüzde 61.5'i "bilim dalıyla ilgili başlıca öğretim yöntemlerinin özelliklerini, kullanım alanlarını güçlü ve zayıf yönlerini tanıma yeterliğinin sertifika programında "Kısmen ve Çok Az" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedir. Öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.36, öğretim elemanlarının ki ise 2.64'dür. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının yeter-

liğin sertifika programında gerçekleşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmelerin standart sapmaları ise sırasıyla; 1.05 ve 1.01'dir.

Grupların yaptıkları değerlendirmeler arasındaki fark (0.72) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadırlar.

Bilim Dalında Öğretim Konusuyla İlgili Uygun Yöntem veya Yöntemleri Seçme

Bilim dallarında her bir öğretim konusunun daha başarılı olarak öğretilmesi için; anlatım, soru-cevap, tartışma, gözlem vb. yöntem veya yöntemlerin seçilmesi gerekir. Öğretmenin, hangi öğretim konusunun hangi yöntemle öğretileceği konusunda seçim yapabilme yeterliğinin bulunması gerekir (Küçükahmet, 1992:39-41).

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, bilim dalında öğretim konusuyla ilgili uygun yöntem veya yöntemleri seçme yeterliğini değerlendirmeleri Tablo 3.32'de gösterilmiştir.

TABLO 3.32
BİLİM DALINDA ÖĞRETİM KONUSUYLA İLGİLİ UYGUN
YÖNTEM VEYA YÖNTEMLERİ SEÇME

Bilim Dalında Öğretim Konusuyla İlgili Uygun Yöntem veya Yöntemleri Seçme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	81	15.6	-	-
4 Oldukça	195	37.6	3	7.7
3 Kısım	180	34.7	15	38.5
2 Çok Az	47	9.1	19	48.7
1 Hiç	15	2.9	2	5.1
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.54		2.49	
Standart Sapma	0.96		0.72	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.05$$

$$z=6.56$$

$$p<.01$$

Tablo 3.32'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının toplam yüzde 72.3'ü, öğretim elemanlarının ise toplam yüzde 46.2'si, bilim dalında öğretim konusuyla ilgili uygun yöntem ve yöntemleri seçme yeterliliğinin gerçekleşme düzeyini "Oldukça ve Kısım" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 12'si, öğretim elemanlarının ise toplam 53.8'i yeterli "Çok Az" ve daha alt seviyede değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması; 3.54, öğretim elemanlarının ki ise 2.49 bulunmuştur. Grupların standart sapmaları sırasıyla; 0.96 ve 0.72'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşmesini "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Grupların yaptıkları değerlendirmeler arasındaki fark (1.05).01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları, yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadırlar.

Bilim Dalında, İlişkin Öğretim Araç ve Gereçlerin Özelliklerini ve Kullanım Alanlarını Tanıma

Tablo 3.33'de öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının bilim dalında, ilişkin öğretim araç ve gereçlerinin özelliklerini ve kullanım alanlarına tanıma yeterliği hakkında yaptıkları değerlendirmeler yer almaktadır.

TABLO 3.33
BİLİM DALINDA, İLİŞKİN ÖĞRETİM ARAÇ VE
GEREÇLERİNİN ÖZELLİKLERİNİ VE KULLANIM
ALANLARINI TANIMA

Bilim Dalında İlişkin Öğretim Araç ve Gereçlerinin Özelliklerini ve Kullanım Alanlarını Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	52	10.0	-	-
4 Oldukça	180	34.7	6	15.4
3 Kısmen	188	36.3	22	56.4
2 Çok Az	78	15.1	10	25.6
1 Hiç	20	3.9	1	2.6
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.32		2.85	
Standart Sapma	0.98		0.71	

$$\overline{X_{ÖA}} - \overline{X_{ÖE}} = 0.47$$

$$z = 3.28$$

$$p < .01$$

Tablo 3.33'de görüldüğü gibi öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla; 3.32 ve 2.85'dir. Yeterliği öğretmen adayları "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. 518 öğretmen adayının 368'i (yüzde 71'i) ile 31 öğretim elemanının 28'i (yüzde 71.8'i) yeterliğin "Oldukça ve Kısmen" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedir. Yeterliğin "Çok Az" ve daha alt seviyede gerçekleştiği görüşünde olan öğretmen adaylarının oranı yüzde 19, öğretim elemanlarının oranı ise yüzde 28.2'dir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca yapılan değerlendirilmelerin standart sapmaları sırasıyla 0.98 ve 0.71 olarak hesaplanmıştır. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri, öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Grupların yeterliğin öğretmen adaylarınca kazanılmasına ilişkin yaptıkları değerlendirmeler farkı (0.47) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadırlar.

Bilim Dalında Ders Konularını Öğretilecek Ögelerine Ayrıştırarak Öğretim İçin Düzenleme

Bilim dalında ders konularını öğretilecek ögelerine ayrıştırarak öğretim için düzenleme yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri Tablo 3.34'te yer almaktadır.

TABLO 3.34

**BİLİM DALINDA DERS KONULARINI ÖĞRETİLECEK
ÖGELERİNE AYRIŞTIRARAK ÖĞRETİM İÇİN DÜZENLEME**

Bilim Dalında Ders Konularını Öğretilecek Ögelerine Ayrıştırarak Öğr. İçin Düzenleme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	45	8.7	-	-
4 Oldukça	155	29.9	5	12.8
3 Kısım	195	37.7	19	48.7
2 Çok Az	100	19.3	14	35.9
1 Hiç	23	4.4	1	2.6
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.19		2.72	
Standart Sapma	0.99		0.72	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.01$$

$$z = 3.14$$

$$p < .01$$

Elde edilen verilere göre 518 öğretmen adayının 350'si (yüzde 67.6'sı), 39 öğretim elemanlarının 24'ü (yüzde 61.5'i), bilim dalında ders konularını öğretilcek ögelerine ayrıştırarak öğretim için düzenleme yeterliğini "Oldukça ve Kısım" derecesinde değerlendirmişlerdir. Diğer taraftan 518 öğretmen adayının 100'ü (yüzde 19.3'ü) yeterliğin "Çok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşündeyken, 31 öğretim elemanının 14'ü (yüzde 35.9'u) Yeterliğin "Çok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir.

Tablo 3.34'e göre, öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması; 3.19, öğretim elemanlarının ki ise; 2.72'dir. Öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması "Kısım" derecesinin üst seviyesine yakın, öğretim elemanlarının ki ise "Kısım" derece-

sindedir. Yeterliğe ilişkin değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla; 0.99 ve 0.72 olarak hesaplanmıştır. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Grupların yeterliğin sertifika programında gerçekleşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler arasındaki fark (0.47) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre başarılı bulmaktadırlar.

**Bilim Dalında Öğrenme Amaçlarının Gerçekleşme
Durumunu Test Etmek Amacıyla Ölçme
Araçlarını Hazırlama**

Tablo 3.35'te, öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının bilim dalında öğrenme amaçlarının gerçekleşme durumunu test etmek amacıyla ölçme araçlarını hazırlama yeterliği hakkındaki görüşleri yer almaktadır.

TABLO 3.35
BİLİM DALINDA ÖĞRENME AMAÇLARININ GERÇEKLEŞME
DURUMUNU TEST ETMEK AMACIYLA ÖLÇME
ARAÇLARINI HAZIRLAMA

Bilim Dalında Öğrenme Amaçlarının Gerçekleşme Durumunu Test Etmek Amacıyla Ölçme Araçlarını Hazırlama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	35	6.8	-	-
4 Oldukça	150	29.0	14	35.9
3 Kısmen	186	35.8	14	35.9
2 Çok Az	112	21.6	11	28.2
1 Hiç	35	6.8	-	-
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.07		3.08	
Standart Sapma	1.02		0.81	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.01$$

$$z = 0.03$$

$$p > .05$$

Tablo 3.35 incelendiğinde, yeterliğin gerçekleşme derecesi hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.07 ve 3.08'dir. İki grubun aritmetik ortalamaları "Kısmen" derecesindedir. Sertifika programına katılan 518 öğretmen adayından 336'sı (yüzde 64.8'i), 39 öğretim elemanının 28'i (yüzde 71.8'i), yeterliği "Oldukça ve Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. 518 öğretmen adayının 112'si (yüzde 21.6'sı) 31 öğretim elemanının ise 11'i (yüzde 28.2'si) yeterliği "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının yeterlik hakkındaki değerlendirmelerinin standart sapmaları sırasıyla; 1.02 ve 0.81 olarak hesaplanmıştır. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğin gerçekleşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler arasındaki fark (-0.01) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır. Öğretim elemanları ile öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir.

**Bilim Dalında Ölçme Sonuçlarından Yararlanarak
Öğretimdeki Kusur ve Noksanlıkları
Belirleyerek Öğretimi Geliştirme**

Ölçme, tasarladığımız davranışların bireylerde gerçekleşip-gerçekleşmediğinin tespit edilmesini sağlar. Bu tespit sonucunda öğretim de meydana gelen bir eksiklik varsa ortaya çıkartılarak geri dönüt yapılır. Eksiklikler ve noksanlıklar giderilmeye çalışılır (Öncü, 1997:250-252).

Tablo 3.36'da bu konuyla ilgili öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri yer almaktadır.

TABLO 3.36
BİLİM DALINDA ÖLÇME SONUÇLARINDAN YARARLANARAK
ÖĞRETİMDEKİ KUSUR VE NOKSANLIKLARI
BELİRLEYEREK ÖĞRETİMİ GELİŞTİRME

Bilim Dalında Ölçme Sonuçlarından Yarlanarak Öğretimdeki Kusur ve Noksanlıkları Belirleyerek Öğretimi Geliştirme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	43	8.3	-	-
4 Oldukça	147	28.4	12	30.8
3 Kısmen	199	38.4	22	56.4
2 Çok Az	100	19.3	5	12.8
1 Hiç	29	5.6	-	-
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.14		3.18	
Standart Sapma	1.01		0.64	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = -0.04$$

$$z = 0.15$$

$$p > .05$$

Tablo 3.36 incelendiğinde öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca yeterliğin değerlendirilmesinin aritmetik ortalaması sırasıyla; 3.14 ve 3.18'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliği "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Değerlendirmelerin standart sapmaları ise; 1.01 ve 0.64 olarak hesaplanmıştır. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeşirler.

Öğretmen adaylarının yüzde 66.8'i ve öğretim elemanlarının yüzde 87.2'si yeterliğin "Oldukça ve Kısmen" seviyesinde gerçekleştiğini belirlemişlerdir. Öğretmen adaylarının yüzde 19.3'ü, öğretim elemanlarının yüzde 12.8'i yeterliği "Çok Az" seviyesinde değerlendirmişlerdir.

Grupların değerlendirmeleri arasında fark (-0.04) .05 düzeyinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğin gerçekteşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir.

Hazırlanan ankette Özel Öğretim Metodları dersi ile ilgili yedi ayrı yeterlik belirlenmiştir. Yeterliklerin öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca ayrı ayrı değerlendirilmesi yapılmıştır.

Yapılan bu değerlendirmeler incelendiğinde öğretmen adayları Özel Öğretim Metodları dersi yeterliklerinden ilk dört tanesinin "Oldukça", diğer yeterliklerin "Kısmen" seviyesinde gerçekteştiği görüşündeyken, öğretim elemanları bir yeterliğin "Çok Az", diğerlerinin "Kısmen" seviyesinde gerçekteştiği görüşündedir.

Bu dersle ilgili yeterliklerin öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca değerlendirilmesi sonunda, öğretmen adaylarının yeterliklerin gerçekteşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı buldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablodaki verilerden Özel Öğretim Metodları dersinde beklenen seviyede başarının gerçekteştirilemediği ortaya çıkmaktadır. Yeterliklerin gerçekteşme seviyesinin yükseltilmesi için tedbirlerin alınmasına ihtiyaç vardır.

**Okul Yöneticisinin, Öğretmenlerin ve Diğer Personelin
Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Tanıma**

Tablo 3.37'te öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının okul yöneticisinin, öğretmenlerin ve diğer personelin görev, yetki ve sorumluluklarını tanıma yeterliğine ilişkin değerlendirmeleri verilmiştir.

TABLO 3.37

**OKUL YÖNETİCİSİNİN, ÖĞRETMENLERİN VE DİĞER
PERSONELİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARINI TANIMA**

Okul Yöneticisinin, Öğretmenlerin ve Diğer Personelin Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	55	10.6	1	3.8
4 Oldukça	137	26.4	5	19.2
3 Kısmen	149	28.8	10	38.5
2 Çok Az	102	19.7	8	30.8
1 Hiç	75	14.5	2	7.7
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	2.99		2.81	
Standart Sapma	1.21		0.99	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.18$$

$$z = 0.88$$

$$p > .05$$

Tablo 3.37 incelendiğinde, öğretmen adaylarının yüzde 55.2'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 57.7'si okul yöneticisinin, öğretmenlerin ve diğer personelin görev, yetki ve sorumluluklarını tanıma konusundaki yeterliliğin "Oldukça ve Kısmen" düzeyinde ger-

çekleştigi görüşündedirler. Diğer taraftan öğretmen adaylarının yüzde 34.2'si ile öğretim elemanlarının yüzde 38.5'i yeterliğin "Çok Az" ve daha alt seviyede gerçekleştiği görüşündedir. Grupların yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 2.99 ve 2.81'dir. Değerlendirmelerin standart sapmaları ise; 1.21 ve 0.99'dur. Her iki grupta yeterliğin "Kısmen" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (0.18) .05 düzeyinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğin gerçekleşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir.

Okul Örgütünde Yer Alan Birimlerin Amaçlarını, Çalışma Esaslarını ve Yaptığı Hizmetleri Tanıma

Öğretmen adayları öğretmenlik görevleri yanısıra, okul örgütünde yer alan birimlerin amaçlarını, çalışma esaslarını ve yaptığı hizmetleride tanıyarak üzerilerine düşen görevlerini yerine getirmek zorundadır. Bu konu ile ilgili yeterliğin gerçekleşme seviyesini değerlendiren öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının görüşleri Tablo 3.38'de verilmektedir.

TABLO 3.38
OKUL ÖRGÜTÜNDE YER ALAN BİRİMLERİN AMAÇLARINI,
ÇALIŞMA ESASLARINI VE YAPTIĞI HİZMETLERİ TANIMA

Okul Örgütünde Yer Alan Birimlerin Amaçlarını Çalışma Esaslarını ve Yaptığı Hizmetleri Tanıma	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	42	8.1	1	3.8
4 Oldukça	97	18.7	5	19.3
3 Kısmen	89	36.5	13	50.0
2 Çok Az	118	22.8	6	23.1
1 Hiç	72	13.9	1	3.8
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	2.84		2.96	
Standart Sapma	1.13		0.87	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = -0.12$$

$$z = 0.56$$

$$p > .05$$

Öğretmen adaylarının yüzde 55.2'si ile öğretim elemanlarının yüzde 69.3'ü yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça ve Kısmen" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının yüzde 36.7'si öğretim elemanlarının ise yüzde 26.9'u yeterliğin "Çok Az ve Hiç" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmeleri sonucu aritmetik ortalamalar sırasıyla; 2.84 ve 2.96'dır. Her iki grup yeterliği "Kısmen" seviyesinde değerlendirmişlerdir.

Grupların yaptıkları değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 1.13 ve 0.87'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Grupların değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (-0.12) .05 seviyesinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliğin gerçekleşmesini aynı seviyede değerlendirmişlerdir.

Hazırlanan Öğretim Planını Sınıf veya Laboratuvar Ortamında Uygulama

Tablo 3.39'da öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının hazırlanan öğretim planını sınıf veya laboratuvar ortamında uygulama yeterliği ile ilgili değerlendirmeleri verilmiştir.

TABLO 3.39

HAZIRLANAN ÖĞRETİM PLANINI SINIF VEYA LABORATUVAR ORTAMINDA UYGULAMA

Hazırlanan Öğretim Planını Sınıf veya Laboratuvar Ortamında Uygulama	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	42	8.1	-	-
4 Oldukça	155	29.9	7	26.9
3 Kısmen	155	29.9	5	19.2
2 Çok Az	110	21.2	13	50.0
1 Hiç	56	10.9	1	3.9
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.03		2.69	
Standart Sapma	1.13		0.93	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.39$$

$$z=1.66$$

$$p>.05$$

Öğretmen adaylarının yüzde 59.8'i ile öğretim elemanlarının yüzde 46.1'i, hazırlanan öğretim planını sınıf veya laboratuvar ortamında uygulama yeterliğinin gerçekleşme seviyesini, "Oldukça ve Kısmen" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarından yüzde 21.2'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 50'si yeterliğin "Çok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir.

Grupların yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla; 3.03 ve 2.69'dür. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliğin gerçekleşmesini "Kısmen" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Değerlendirmeler sonucu standart sapmalar sırasıyla 1.13 ve 0.93 olarak hesaplanmıştır. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Grupların yeterliği değerlendirmeleri arasındaki fark (0.39) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Öğrencinin Kazanması Tasarlanan Davranışların

Gerçekleşme Durumu Test Etme

Öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının öğrencinin kazanması tasarlanan davranışların gerçekleşme durumunu test etme yeterliği ile ilgili değerlendirmeleri Tablo 3.40'da verilmektedir.

TABLO 3.40
ÖĞRENCİNİN KAZANMASI TASARLANAN DAVRANIŞLARIN
GERÇEKLEŞME DURUMUNU TEST ETME

Ölçünün Kazanması Tasarlanan Davranış- ların Gerçekleşme Durumunu Test Etme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	56	10.8	-	-
4 Oldukça	165	31.8	10	38.5
3 Kısım	176	34.0	7	26.9
2 Çok Az	86	16.6	8	30.8
1 Hiç	35	6.8	1	3.8
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.23		3.00	
Standart Sapma	1.07		0.94	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.23$$

$$z = 1.11$$

$$p > .05$$

Tablo incelendiğinde öğretmen adaylarının yüzde 10.8'i yeterliğin "Çok" seviyesinde gerçekleştiği görüşünderken, öğretim elemanlarından yeterliğin "Çok" seviyesinde gerçekleştiğini düşünen yoktur. Öğretmen adaylarının yüzde 65.8'i ile öğretim elemanlarının yüzde 65.4'ü yeterliğin "Oldukça ve Kısım" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedir. Yeterliğin "Çok Az" seviyesinde gerçekleştiği görüşünde olan öğretmen adaylarının oranı yüzde 16.6 iken öğretim elemanlarının oranı yüzde 30.8'dir.

Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının yeterlilik hakkındaki aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.23 ve 3.00'dür. Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmeleri "Kısım" derecesindedir. Grupların yaptığı değerlendirmelerin

standart sapmaları sırasıyla; 1.07 ve 0.94'dür. Öğretim elemanları görüşleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (0.23) .05 seviyesinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliğin gerçekleşme derecesine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir.

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Olumlu Davranışlar Geliştirme

Tablo 3.41'de öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu davranışlar geliştirme yeterliğini değerlendirmeleri yer almaktadır.

TABLO 3.41
ÖĞRETMENLİK MESLİĞİNE İLİŞKİN OLUMLU
DAVRANIŞLAR GELİŞTİRME

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Olumlu Davranışlar Geliştirme	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	108	20.8	-	-
4 Oldukça	211	40.8	4	15.4
3 Kısmen	130	25.1	12	46.2
2 Çok Az	51	9.8	7	26.9
1 Hiç	18	3.5	3	1.5
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.66		2.65	
Standart Sapma	1.02		0.89	

$$\bar{X}_{ÖA} - \bar{X}_{ÖE} = 1.01$$

$$z = 4.79$$

$$p < .01$$

Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu davranışlar gelişme yeterliğinin değerlendirilmesi sonucunda öğretmen adaylarının yüzde 20.8'i yeterliğin "Çok" seviyesinde gerçekleştiğini düşünürken, öğretim elemanlarından yeterliğin "Çok" seviyesinde gerçekleştiğini düşünen yoktur. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 65.9'u ve öğretim elemanlarının toplam yüzde 61.6'sı yeterliği "Oldukça ve Kısmen" seviyesinde değerlendirmiştir. Öğretmen adaylarının yüzde 9.8'i, öğretim elemanlarının yüzde 26.9'u ise yeterliğin "Çok Az" seviyesinde gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.66 ve 2.65'dir. Öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması "Oldukça" seviyesinde, öğretim elemanları ki ise "Kısmen" seviyesindedir. Grupların yaptığı değerlendirmelerin standart sapması sırasıyla 1.02 ve 0.89 dur. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (1.01) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirmişlerdir.

Öğretmenlik uygulaması ile ilgili belirlenen yeterliklerin öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca değerlendirilmesi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması ile ilgili ilk dört yeterliğin "Kısmen" derecesinde, bir tanesininde "Oldukça" derecesinde gerçekleştiği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanları ise öğretmenlik uygulaması ile ilgili yeterliklerin hepsini "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamalarının öğretim elemanlarına göre daha başarılı gerçekleştiği görüşündedirler.

Elde edilen veriler Öğretmenlik Uygulaması dersinde beklenen seviyede başarının gerçekleştirilemediğini ortaya koymaktadır. Öğretim elemanlarının görüşleri dikkate alınarak, öğretmenlik uygulamasında başarı düzeyinin yükseltilmesi için tedbir alınmasına ihtiyaç olduğu gözlenmektedir.

Öğretmen Adayı ve Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının Geliştirilmesine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde, öğretmenlik mesleki bilgisi sertifika programının geliştirilmesine ilişkin olarak öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri yer almaktadır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının kendilerine sorulan yirmi bir soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki tablolarda gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Öğretmen Adaylarını Öğretmenlik Mesleğine Hazırlama

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını, öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlama yönünden değerlendirmeleri istenilmiştir. Tablo 3.42'de öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bu konudaki görüşleri verilmiştir.

TABLO 3.42

**ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ
ÖĞRETMEN ADAYLARINI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
HAZIRLAMA YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRMESİ**

Bir Bütün Olarak Değerlendirdiğinizde Öğret. Mes. Bilgisi Sertifika Programı, Öğretmen Adaylarını, Öğretmenlik Mes- leğine Hazırlamada Ne Derecede Uygun Düzenlemiştir?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	35	6.7	3	5.0
4 Oldukça	156	30.1	18	30.0
3 Kısmen	194	37.5	15	25.0
2 Çok Az	27	5.2	9	15.0
1 Hiç	27	5.2	9	15.0
Toplam	518	100	31	100
Aritmetik Ortalama	3.13		2.85	
Standart Sapma	0.98		1.16	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.7$$

$$z = 1.69$$

$$p > .05$$

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlaması hakkında yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.13 ve 2.85'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları sertifika programının öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlama yeterliğini "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Araştırma kapsamına alınan 518 öğretmen adayının toplam 191'i (tüm grubun yüzde 36.8'i), 60 öğretim elemanının toplam 21'i (tüm grubun yüzde 35.0'ı) öğretmenlik mesleğine hazırlama yeterliğinin "Oldukça" ve daha üst derecede

gerçekleştirdiği görüşündedirler. 518 öğretmen adayının 300'ü (yüzde 58'i), 60 öğretim elemanının 30'u (yüzde 50'si) ise yeterli, "Kısmen ve Çok Az" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Grupların yaptıkları değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 0.98 ve 1.16 olup, öğretmen adaylarının değerlendirmeleri, öğretim elemanlarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark (0.7) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Sertifika Programına Katılan Öğrencilerin Konuların Öğreniminde Başarısı

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğrenciler konuların öğreniminde ne derecede başarılıydı? sorusunu cevaplandıran öğretim elemanlarının değerlendirmeleri Tablo 3.43 A'da verilmektedir.

TABLO 3.43 A
ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ
SERTİFİKA PROGRAMINA KATILAN ÖĞRENCİLERİ
KONULARIN ÖĞRENİMİNDE DEĞERLENDİRMESİ

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Programına Katılan Öğrenciler Konuların Öğreniminde Ne Derecede Başarılıydı?	Öğretim Elemanı	
	f	%
5 Çok	-	-
4 Oldukça	11	18.3
3 Kısmen	19	31.7
2 Çok Az	24	40.0
1 Hiç	6	10.0
Toplam	60	100
Aritmetik Ortalama	2.58	
Standart Sapma	0.91	

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğrencilerin konuların öğrenimindeki başarı derecesini, anketi cevaplandıran 60 öğretim elemanının yüzde 10'unu "Hiç"; yüzde 40'ı "Çok Az"; yüzde 31.7'si "Kısmen"; yüzde 18.3'ü "Oldukça" seviyesinde değerlendirmiştir. Öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmele-
rin sonucu aritmetik ortalama 2.58'dir. Öğretim elemanları öğrencilerin konuların öğrenimindeki başarısını "Çok Az" seviyesinde değerlendirmiştir.

Öğretmen adayları konuların öğreniminde, öğretim elemanlarınca başarılı bulunmamaktadır.

**Sertifika Programında Görevli Öğretim Elemanlarının
Konuların Öğretiminde Başarısı**

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında görevli öğretim elemanlarının öğretmenliğe ilişkin tutumları ne derecede uygundu? sorusunu cevaplandıran öğretmen adaylarının değerlendirmeleri Tablo 3.43 B'de verilmektedir.

TABLO 3.43 B
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ
SERTİFİKA PROGRAMINDA GÖREVLİ ÖĞRETİM ELEMANLARINI
KONULARIN ÖĞRETİMİNDE DEĞERLENDİRMESİ

İzlediğiniz Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında Görevli Öğretim Elemanları Konuların Öğretiminde Ne Derecede Başarılıydı?	Öğretmen Adayı	
	f	%
5 Çok	32	6.2
4 Oldukça	189	36.5
3 Kısmen	209	40.3
2 Çok Az	68	13.1
1 Hiç	20	3.9
Toplam	518	100
Aritmetik Ortalama	3.28	
Standart Sapma	0.91	

Tablo 3.43 B'de görüldüğü gibi sertifika programında görevli öğretim elemanlarının konuların öğretiminde başarısını değerlendiren 518 öğretmen adayının yüzde 3.9'su "Hiç"; yüzde 13.1'i "Çok Az"; yüzde 40.3'ü "Kısmen"; yüzde 36.5'i "Oldukça"; yüzde 6.2'si

"Çok" seviyesinde değerlendirme yapmışlardır. Öğretmen adaylarının söz konusu yeterlikle ilgili yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalaması 3.28'dir. Öğretmen adayları, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında görevli öğretim elemanlarının konuların öğretimindeki başarısını "Kısmen" seviyesinde değerlendirmişlerdir.

Öğrencilerin Öğretmenliğe İlişkin Tutumları

Öğretmen adaylarının, öğretmenliğe ilişkin tutumları öğretmenlik mesleğini yerine getirmelerindeki başarılarını etkileyen önemli bir unsurdur. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğrencilerin öğretmenliğe ilişkin tutumları ne derecede uygundu? Tablo 3.44 A'da söz konusu yeterlik ile ilgili, öğretim elemanlarının değerlendirmeleri görülmektedir.

TABLO 3.44 A

ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINA KATILAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLİĞE İLİŞKİN TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programına Katılan Öğrencilerin Öğretmenliğe İlişkin Tutumları Ne Derecede Uygundu?	Öğretim Elemanı	
	f	%
5 Çok	3	5.1
4 Oldukça	14	23.3
3 Kısmen	26	43.3
2 Çok Az	12	20.0
1 Hiç	5	8.3
Toplam	60	100
Aritmetik Ortalama	2.97	
Standart Sapma	0.99	

Sertifika programına katılan öğrencilerin öğretmenliğe ilişkin tutumlarını, araştırma kapsamına alınan 60 öğretim elemanının yüzde 20'si "Çok Az"; yüzde 43.3'ü "Kısmen"; yüzde 23.3'ü ise "Oldukça"; derecesinde değerlendirmiştir. Öğretim elemanlarının yüzde 8.3'ü öğrencileri bu konuda "Hiç" seviyesinde, yüzde 5.1'i "Çok" derecesinde değerlendirmiştir.

Öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 2.97'dir. Öğretim elemanları öğrencilerin öğretmenliğe ilişkin tutumlarını "Kısmen" derecesinde uygun olduğu görüşündedirler.

Öğretim Elemanlarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında görevli öğretim elemanlarının öğretmenliğe ilişkin tutumları ne derecede uygundu? sorusunu cevaplandıran öğretmen adaylarının değerlendirmeleri Tablo 3.44 B'de görülmektedir.

TABLO 3.44 B
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINDA
GÖREVLİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖĞRETMENLİĞE
İLİŞKİN TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İzlediğiniz Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında Görevli Öğretim Elemanlarının Öğretmenliğe İlişkin Tutumları Ne Derecede Uygundu?	Öğretmen Adayı	
	f	%
5 Çok	49	9.5
4 Oldukça	188	36.2
3 Kısmen	184	35.5
2 Çok Az	77	14.9
1 Hiç	20	3.9
Toplam	518	100
Aritmetik Ortalama	3.33	
Standart Sapma	0.97	

Tablo 3.44 B'de görüldüğü gibi sertifika programında görevli öğretim elemanlarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının uygunluğunu 518 öğretmen adayının yüzde 3.9'u "Hiç"; yüzde 14.9'u "Çok Az"; yüzde 35.5'i "Kısmen"; yüzde 36.2'si "Oldukça" ve yüzde 9.5'i "Çok" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.33'tür. Öğrencilerin öğretim elemanlarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarını "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Derslerin Amaçları

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında yer alan derslerin amaçları ne derecede belirgindi? Tablo 3.45'de, öğretmen

adayları ve öğretim elemanlarının bu konudaki değerlendirmeleri gösterilmiştir.

TABLO 3.45
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ
DERS AMAÇLARININ BELİRGİNLİĞİ YÖNÜNDEN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Sizce Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında Yer Alan Derslerin Amaçları Ne Derecede Belirgindi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	34	6.6	2	3.2
4 Oldukça	146	28.2	4	6.7
3 Kısmen	199	38.4	28	46.7
2 Çok Az	118	22.7	16	26.7
1 Hiç	21	4.1	10	16.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	3.10		2.53	
Standart Sapma	0.96		0.96	
$\bar{X}_{OA}-\bar{X}_{OE} = 0.57$		$z = 4.13$	$p<.01$	

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının ders amaçlarının belirginliğini öğretmen adaylarının yüzde 28.2'si "Oldukça", yüzde 38.4'ü "Kısmen", yüzde 22.7'si "Çok Az" olarak değerlendirmeleri ne karşılık, öğretim elemanlarının yüzde 6.7'si "Oldukça", yüzde 46.7'si "Kısmen", yüzde 26.7'si "Çok Az" seviyesinde değerlendirme yapmışlardır.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.10 ve 2.53'dür. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri "Kısmen" derecesinde, öğretim elemanla-

rının değerlendirmeleri ise "Çok Az" derecesindedir. Grupların değerlendirmelerinin standart sapmaları her iki grup için 0.96'dır.

Grupların değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (.57) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre sertifika programını, daha başarılı olarak değerlendirmişlerdir.

Dersler Arası Bütünlük

Derslerin birbirini tamamlayacak şekilde düzenlenmesi öğrencinin konuları kavramasını, konular arası geçiş yapabilmesini sağlar. Tablo 3.46'da öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının, programda yer alan dersler arası bütünlüğün sağlanması derecesi hakkında görüşleri yer almaktadır.

TABLO 3.46

PROGRAMDA YER ALAN DERSLER ARASINDA BÜTÜNLÜK SAĞLANMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Programda Yer Alan Dersler Arasında Bütünlük Ne Derecede Sağlandı?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	24	4.6	6	10
4 Oldukça	122	23.6	14	23.3
3 Kısmen	213	41.1	17	28.3
2 Çok Az	111	21.4	19	31.7
1 Hiç	48	9.3	4	6.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.93		2.98	
Standart Sapma	1.00		1.11	

$$X_{OA}-X_{OE} = -.05$$

$$z = 0.11$$

$$p > .05$$

Tablo 3.45'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 23.6'sı, öğretim elemanlarının yüzde 23.3'ü, programda yer alan dersler arasında bütünlük sağlanmasını "Oldukça" derecesinde değerlendirmişlerdir. Bu konuda, programı öğretmen adaylarının yüzde 62.5'i ile öğretim elemanlarının yüzde 60'ı "Kısmen ve Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

İki grup değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla, 2.93 ve 2.98'tür. Her iki grupta dersler arası bütünlük sağlanmasını "Kısmen" derecesinde değerlendirmiştir. Değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 1.00 ve 1.11'dir. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha özdeştir.

Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (-.05) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. İki grubun yeterliği değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Öğretme-Öğrenme Stratejileri

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından programı, derslerin öğretiminde izlenen öğretme-öğrenme stratejilerinin etkiliği açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Tablo 3.47'de öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bu konu hakkında görüşleri yer almaktadır.

TABLO 3.47
DERSLERİN ÖĞRETİMİNDE İZLENEN ÖĞRETME-ÖĞRENME
STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Derslerin Öğretiminde İzlenen Öğretme- Öğrenme Stratejileri Ne Derece Etkiliydi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	29	5.6	3	5.0
4 Oldukça	105	20.3	15	25.0
3 Kısmen	214	41.3	18	30.0
2 Çok Az	138	26.6	20	33.3
1 Hiç	32	6.2	4	6.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.92		2.88	
Standart Sapma	0.97		1.03	

$$\bar{X}_{\text{ÖA}} - \bar{X}_{\text{ÖE}} = .04$$

$$z = 0.35$$

$$p > .05$$

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, derslerin öğretiminde izlenen öğretme-öğrenme stratejilerinin etkiliği hakkında yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.92 ve 2.88'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları derslerin öğretiminde izlenen öğretme-öğrenme stratejilerinin etkililiğini "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının yüzde 20.3'ünün, öğretim elemanlarının yüzde 25'inin değerlendirmeleri "Oldukça" derecesindedir. Öğretmen adaylarının toplam yüzde 67.9'u, öğretim elemanlarının toplam 63.3'ü öğretme-öğrenme stratejilerinin etkililiğini "Kısmen ve Çok Az" seviyesinde değerlendirmektedir. Grupların yaptıkları değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla; 0.97 ve 1.03 olup öğretmen adaylarının değerlendirmeleri, öğretim elemanlarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark (.04) .05 seviyesinde manidar değildir. Grupların değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Derslerin Öğretimine Ayrılan Süre

Derslerin öğretimi için ayrılan süre ne derecede yeterliydi? Tablo 3.48'de, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bu konudaki değerlendirmeleri gösterilmiştir.

TABLO 3.48

DERSLERİN ÖĞRETİMİ İÇİN AYRILAN SÜRE YETERLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Derslerin Öğretimi İçin Ayrılan Süre Ne Derecede Yeterliydi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	93	18.0	-	-
4 Oldukça	166	32.0	5	8.3
3 Kısım	131	25.3	21	35.0
2 Çok Az	97	18.8	25	41.7
1 Hiç	30	5.9	9	15.0
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	3.41		2.37	
Standart Sapma	1.38		0.84	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 1.04$$

$$z = 6.47$$

$$p < .01$$

Derslerin öğretimi için ayrılan sürenin yeterliğini, öğretmen adaylarının yüzde 32'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 8.3'ü "Ol-

dukça" derecesinde değerlendirmiştir. Söz konusu yeterliği öğretmen adaylarının toplam yüzde 44.1, öğretim elemanlarının ise toplam yüzde 76.7'si "Kısmen ve Çok Az" derecelerinde değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adayları değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.41; öğretim elemanlarının ki 2.37'dir. Derslerin öğretimi için ayrılan sürenin yeterliğini öğretmen adayları "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Grupların standart sapmaları sırasıyla 1.38 ve 0.84'tür. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Değerlendirmeler arasındaki fark (1.04) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları sertifika programında, derslerin öğretimi için ayrılan sürenin yeterliğini öğretim elemanlarına göre daha olumlu değerlendirmiştir.

Ders Başlama-Bitiş Saati

Sertifika programına kayıtlı öğrencilerin içinde, üniversite öğrenimini bitirmiş öğrenciler, halen üniversite dördüncü sınıfta bulunanlar ve çalışma hayatına girmiş bireyler bulunmaktadır. Derslerin takip edilebilmesi için dersler 17.30-20.30 saatleri arasına yerleştirilmiştir. Tablo 3.49'da, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında ders başlama-bitiş saatinin uygunluğu hakkında, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri yer almaktadır.

TABLO 3.49

**ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINDA
DERS BAŞLAMA-BİTİŞ SAATLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında Ders Başlama-Bitiş Saati Ne Derecede Uygundu?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	25	4.8	3	5.0
4 Oldukça	82	15.8	13	21.7
3 Kısım	111	21.5	19	31.7
2 Çok Az	109	21.0	16	26.6
1 Hiç	191	36.9	9	15.0
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.31		2.75	
Standart Sapma	1.25		1.11	

$$\bar{X}_{OA}-\bar{X}_{OE} = .44$$

$$z= 2.87$$

$$p<.01$$

Tablo 3.49'da görüldüğü gibi öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.31 ve 2.75'dir. Öğretmen adayları programın ders başlama-bitiş saatlerinin uygunluğu "Çok Az" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısım" derecesinde değerlendirmişlerdir. Bu konu hakkında öğretmen adaylarının yüzde 15.8'i, öğretim elemanlarının yüzde 21.7'si "Oldukça" derecesini tercih etmişlerdir. Ders başlama-bitiş saatlerinin uygunluğunu öğretmen adaylarının yüzde 42.5'i, öğretim elemanlarının yüzde 57.3'ü "Kısım ve Çok Az" derecesinde değerlendirmiştir.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 1.25 ve 1.11'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.44) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretim elemanları ders başlama bitiş saatlerini öğretmen adaylarına göre daha uygun bulmaktadır.

Öğretim Araçları

Derslerin öğretimi sırasında yararlanılan öğretim araçlarının yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri Tablo 3.50'de verilmiştir.

TABLO 3.50

**DERSLERİN ÖĞRETİMİ SIRASINDA YARARLANILAN
ÖĞRETİM ARAÇLARI YETERLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Derslerin Öğretimi Sırasında Yararlanılan Öğretim Araçları Ne Derecede Yeterliydi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	3	0.6	2	3.3
4 Oldukça	53	10.2	18	30.0
3 Kısmen	139	26.8	21	35.0
2 Çok Az	191	36.9	12	20.0
1 Hiç	132	25.5	7	11.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.24		2.93	
Standart Sapma	0.96		1.06	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = .69$$

$$z = 4.87$$

$$p < .01$$

Tablo 3.50'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 10.2'si öğretim elemanlarının ise yüzde 30'u derslerin öğretimi sı-

rasında yararlanılan öğretim araçlarının "Oldukça" derecesinde yeterli olduğu görüşündedir. Öğretim araçlarından yararlanma yeterliğini öğretmen adaylarının yüzde 63.7'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 55'i "Kısmen ve Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.24 ve 2.93'tür. Öğretmen adayları öğretim araçlardan yararlanma yeterliğini "Çok Az" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Değerlendirmeler sonucu standart sapmalar sırasıyla; 0.96 ve 1.06 bulunmuştur. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha özdeştir.

İki grubun değerlendirmeleri arasındaki fark (.69) .01 seviyesinde manidardır. Öğretim elemanları derslerin öğretimi sırasında yararlanılan öğretim araçlarının yeterliğini, öğretmen adaylarına göre daha olumlu yönde değerlendirmişlerdir.

Dershaneler ve Donanımları

Eğitim-öğretimin yapılacağı dershaneler, öğrenci sayısının miktarı, araç-gereçlerin kullanımı, ısı ve ışık sistemleri gözönünde bulundurularak düzenlenmelidir. Yukarıda sayılan bu faktörler, eğitim-öğretimin başarısını etkileyecek faktörlerdir.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının uygulandığı dershaneler ve donanımlarının uygunluğu öğretmen adayları ve öğ-

retim elemanlarınca değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler Tablo 3.51'de verilmektedir.

TABLO 3.51

**ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ
UYGULANDIĞI DERSHANELER VE DONANIMLARININ
UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının Uygulandığı Dershaneler ve Donanımları Ne Derecede Uygundu?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	23	4.4	2	3.3
4 Oldukça	126	24.4	14	23.3
3 Kısmen	167	32.2	16	26.7
2 Çok Az	134	25.9	19	31.7
1 Hiç	68	13.1	9	15.0
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.81		2.68	
Standart Sapma	1.08		1.10	

$$\bar{X}_{\text{OA}} - \bar{X}_{\text{OE}} = .13$$

$$z = 0.88$$

$$p > .05$$

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının uygulandığı dershaneler ve donanımlarının uygunluğunu öğretmen adaylarının yüzde 24.4'ü, öğretim elemanlarının 23.3'ü "Oldukça" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının yüzde 58.1'i ile öğretim elemanlarının yüzde 58.4'ü "Kısmen ve Çok Az" derecelerinde değerlendirme yapmışlardır.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 2.81 ve 2.68, standart sapma-

ları ise 1.08 ve 1.10'dur. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları dershaneler ve donanımlarının uygunluğunun "Kısmen" derecesinde gerçekleştiği görüşünde oldukları gözlenmektedir. Grupların yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark (.13) .05 seviyesinde manidar değildir. Her iki grubun yeterliği değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Binaların Tertibi Düzeni ve Temizliği

Sertifika programının uygulandığı binaların tertibi, düzeni ve temizliği ne derecede yeterliydi? Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bu yeterlik hakkındaki görüşleri Tablo 3.52'de yer almaktadır.

TABLO 3.52

SERTİFİKA PROGRAMININ UYGULANDIĞI BİNALARIN TERTİBİ, DÜZENİ VE TEMİZLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sertifika Programının Uygulandığı Binaların Tertibi, Düzeni ve Temizliği Ne Derecede Yeterliydi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	48	9.3	4	6.7
4 Oldukça	173	33.4	14	23.3
3 Kısmen	142	27.4	12	20.0
2 Çok Az	95	18.3	23	38.3
1 Hiç	60	11.6	7	11.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	3.10		2.75	
Standart Sapma	1.16		1.14	

$$\bar{X}_{OA}-\bar{X}_{OE} = .35$$

$$z= 2.36$$

$$p<.05$$

Tablo 3.52'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 42.7'si öğretim elemanlarının ise yüzde 30'u sertifika programının uygulandığı binaların tertibi, düzeni ve temizliğinin "Çok ve Oldukça" derecelerinde gerçekleştiği görüşündedirler. Öğretmen adaylarının yüzde 45.7'si; öğretim elemanlarının ise yüzde 58.3'ü "Kısmen ve Çok Az" derecelerinde değerlendirme yapmışlardır.

Grupların yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.10 ve 2.75; standart sapmaları ise sırasıyla 1.16 ve 1.14'tür. Öğretmen adayları sertifika programının uygulandığı binaların tertibi, düzeni ve temizliği yeterliğini "Kısmen" derecesinin üst seviyesine yakın öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinin alt seviyesine yakın değerlendirmişlerdir.

İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (.35) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

Yöneticilerin Öğretmen Adayları İle İlişkileri

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, program yöneticilerinin öğretmen adayları ile ilişkilerinin uygunluğunu değerlendirmeleri Tablo 3.53'te verilmiştir.

TABLO 3.53
PROGRAM YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARI İLE
İLİŞKİLERİNİN UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Program Yöneticilerinin Öğretmen Aday- ları ile İlişkileri Ne Derecede Uygundu?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	37	7.1	7	11.7
4 Oldukça	173	33.4	7	11.7
3 Kısmen	175	33.8	12	20.0
2 Çok Az	81	15.6	26	43.3
1 Hiç	52	10.0	8	13.3
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	3.12		2.65	
Standart Sapma	1.08		1.20	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = .47$$

$$z = 3.41$$

$$p < .01$$

Tablo 3.53'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 40.5'i program yöneticilerinin öğretmen adayları ile ilişkilerinin uygunluğunu "Çok ve Oldukça" derecesinde değerlendirirken, öğretim elemanlarından yeterliği aynı derecede değerlendirenlerin oranı yüzde 23.4'tür. Öğretmen adaylarının yüzde 49.4'ü, öğretim elemanlarının ise 63.3'ü yeterliği "Kısmen ve Çok Az" seviyesinde değerlendirmiştir.

Grupların değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.12 ve 2.65; standart sapmaları ise 1.08 ve 1.20'dir. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları ilişkilerin uygunluğunu "Kısmen" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinin alt seviyesine yakın değerlendirmişlerdir. İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (.47) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının görüşleri öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

Sertifika Programında Görevlendirilen Destek Personel

Sertifika programında görevlendirilen destek personel (memur, hizmetli vb.) ihtiyaçlarınıza cevap verebiliyor muydu? Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bu konuyla ilgili cevapları Tablo 3.54'te yer almaktadır.

TABLO 3.54

SERTİFİKA PROGRAMINDA GÖREVLENDİRİLEN DESTEK PERSONELİN (MEMUR, HİZMETLİ VB) İHTİYAÇLARA CEVAP VEREBİLMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sertifika Programında Görevlendirilen Destek Personel (Memur, Hizmetli vb.) İhtiyaçlarınıza Cevap Verebiliyor muydu?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	42	8.1	3	5.0
4 Oldukça	145	28.0	5	8.3
3 Kısım	162	31.3	16	26.7
2 Çok Az	98	18.9	33	55.0
1 Hiç	71	13.7	3	5.0
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.98		2.53	
Standart Sapma	1.16		0.91	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = .45$$

$$z = 3.34$$

$$p < .01$$

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının sertifika programında görevlendirilen destek personelin ihtiyaçlara cevap verebilmesini değerlendirmeleri sonucu hesaplanan aritmetik ortalamalar sırasıyla 2.98 ve 2.53'dür. Öğretmenlerin bu konudaki değerlendir-

meleri "Kısmen" derecesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesindedir. Grupların değerlendirmelerinin standart sapmaları 1.16 ve 0.91'dir. Öğretim elemanlarının görüşleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Destek personelin ihtiyaçlara cevap verebilme yeterliğini "Oladukça" derecesinde değerlendiren 518 öğretmen adayının 145'i (yüzde 28'i), 60 öğretim elemanının 5'i (yüzde 8.3'ü) dir. 518 öğretmen adayının toplam 260'ı (yüzde 50.2'si), 60 öğretim elemanının 49'u (yüzde 81.7'si) yeterliği "Kısmen ve Çok Az" seviyesinde değerlendirmiştir.

Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (.45) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının, öğretim elemanlarına göre sertifika programında görevlendirilen destek personelin ihtiyaçlara cevap verebilme yeterliğini daha olumlu yönde değerlendirdikleri görülmektedir.

Sınavların Öğrencilerin Başarı Durumunu Belirlemesi

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, programda uygulanan sınavların öğrencilerin başarı durumunu belirlemedeki yeterliğini değerlendirmeleri Tablo 3.55'te verilmiştir.

TABLO 3.55
PROGRAMDA UYGULANAN SINAVLARIN ÖĞRENCİLERİN
BAŞARI DURUMUNU BELİRLEME YETERLİĞİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Programda Uygulanan Sınavlar Öğrencilerin Başarı Durumunu Belirlemede Ne Derecede Yeterliydi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	24	4.6	3	5.0
4 Oldukça	116	22.4	9	15.0
3 Kısmen	190	36.7	23	38.3
2 Çok Az	114	22.0	18	30.0
1 Hiç	74	14.3	7	11.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.81		2.72	
Standart Sapma	1.08		1.03	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = .09$$

$$z = 0.82$$

$$p > .05$$

Tablo 3.55'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 22.4'ü öğretim elemanlarının yüzde 15'i programda uygulanan sınavların öğrencilerin başarı durumunu belirleme yeterliğini "Oldukça" seviyesinde değerlendirdikleri gözlenmektedir. Yeterliğin "Kısmen ve Çok Az" derecelerinde gerçekleştiği görüşünde olan öğretmen adaylarının oranı yüzde 58.7; öğretim elemanlarının oranı yüzde 68.3'tür.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.81 ve 2.72; standart sapmaları ise 1.08 ve 1.03'tür. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları sınavların öğrencilerin başarı durumunu belirleme yeterliğini "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

Değerlendirmeler arasındaki fark (.09) .05 seviyesinde manidar değildir. Her iki grubun programda uygulanan sınavların öğrencilerin başarı durumunu belirleme yeterliğini değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Noksan Bilgilerin Belirtilmesi

Öğretimde, öğrencilere yapılan sınavlar başarı derecelerini belirler. Öğrencilerin sınav sonuçlarında başarısızlık nedenleri açıklanırsa, öğrenci bu başarısızlığının nereden kaynaklandığını bilir ve onu gidermeye çalışır (Öncü, 1995:31-34). Sertifika programında sınav sonuçlarına göre öğrencilerin noksan bilgileri ne derecede belirtildi? sorusuna öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar Tablo 3.56'da verilmiştir.

TABLO 3.56
SERTİFİKA PROGRAMINDA SINAV SONUÇLARINA GÖRE
ÖĞRENCİLERİN NOKSAN BİLGİLERİNİN BELİRTİLME
DERECESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sertifika Programında Sınav Sonuçlarına Göre Öğrencilerin Noksan Bilgileri Ne Derecede Belirtilirdi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	14	2.7	7	11.7
4 Oldukça	61	11.8	9	15.0
3 Kısmen	156	30.1	22	36.7
2 Çok Az	147	28.4	18	30.0
1 Hiç	140	27.0	4	6.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	2.35		2.95	
Standart Sapma	1.08		1.10	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = -0.6$$

$$z = 3.77$$

$$p < .01$$

Sertifika programında sınav sonuçlarına göre öğrencilerin noksan bilgilerinin belirtilme derecesini, öğretmen adaylarının yüzde 14.5'i öğretim elemanlarının yüzde 26.7'si "Oldukça" ve daha üst seviyede değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının yüzde 58.4'i, öğretim elemanlarının ise yüzde 66.7'si yeterliği "Kısmen ve Çok Az" derecesinde değerlendirmiştir. Öğretmen adaylarının yüzde 27'si ile öğretim elemanlarının yüzde 6.7'si sınav sonuçlarına göre noksan bilgilerinin belirtilmesini "Hiç" seviyesinde değerlendirmişlerdir.

İki grup değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.35 ve 2.95; standart sapmaları sırasıyla 1.08 ve 1.10'dur. Öğretmen adayları yeterliğin "Çok Az" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde gerçekleştiği görüşünde oldukları gözlenmektedir.

Öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (-0.6) .1 seviyesinde manidardır. Öğretim elemanlarının görüşleri öğretmen adaylarına göre daha olumludur.

Uygulama Okulunun Seçimi

Tablo 3.57'de öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasının yapıldığı okulun isabetli seçilmesi hakkındaki değerlendirmeleri yer almaktadır.

TABLO 3.57

**ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ YAPILDIĞI OKULUN
İSABETLİ SEÇİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Öğretmenlik Uygulamasının Yapıldığı Okul İsabetli Seçilmiş Miydi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	91	17.6	1	1.7
4 Oldukça	161	31.1	17	28.3
3 Kısmen	104	20.1	12	20.0
2 Çok Az	59	11.4	23	38.3
1 Hiç	103	19.9	7	11.7
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	3.15		2.70	
Standart Sapma	1.38		1.06	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = .45$$

$$z=2.68$$

$$p<.01$$

Tablo 3.57'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 48.7'si öğretmenlik uygulaması yapılan okulun "Çok ve Oldukça" derecesinde isabetli seçildiğini belirtirken aynı görüşte olan öğretim elemanlarının oranı yüzde 30'dur. Öğretmen adaylarının yüzde 31.5'i; öğretim elemanlarının ise yüzde 58.3'ü "Kısmen ve Çok Az" derecelerinde öğretmenlik uygulamasının yapıldığı okulun isabetli seçildiği görüşündedir. Uygulama okullarının "Hiç" derecesinde isabetli seçildiği belirten öğretmen adayları yüzde 19.9; öğretim elemanları ise yüzde 11.7'dir.

Öğretmen adaylarının değerlendirmesinin aritmetik ortalaması 3.15; öğretim elemanlarının ki 2.70'dir. Değerlendirmelerin standart sapmaları sırasıyla 1.38 ve 1.06'dır. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen-

lik uygulamasının yapıldığı okulun isabetliliğini öğretmen adayları "Kısmen" derecesinin üst seviyesine yakın, öğretim elemanları "Kısmen" derecesinin alt seviyesine yakın olarak değerlendirmişlerdir.

Değerlendirmeler arasındaki fark (.45) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının yeterliği değerlendirme derecesi öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

Öğretmenlik Uygulamasına Ayrılan Süre

Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasına ayrılan süreyi değerlendirmelerinin sonuçları Tablo 3.58'de verilmiştir.

TABLO 3.58

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASINA AYRILAN SÜRE YETERLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğretmenlik Uygulamasına Ayrılan Süre Yeterli Miydi?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	100	19.3	1	1.7
4 Oldukça	156	30.1	17	28.3
3 Kısmen	126	24.3	15	25.0
2 Çok Az	99	19.1	21	35.0
1 Hiç	37	7.1	6	10.0
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	3.35		2.77	
Standart Sapma	1.20		1.03	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = 0.58$$

$$z = 3.68$$

$$p < .01$$

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının; öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre yeterliğini değerlendirmeleri sonucu ortaya çıkan aritmetik ortalamalar sırasıyla 3.35 ve 2.77'dir. Öğretmen adaylarının "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanlarının ise "Kısmen" derecesinde değerlendirme yaptıkları gözlenmektedir.

Öğretmen adaylarının yüzde 30.1'i, öğretim elemanlarının ise yüzde 28.3'ü öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre yeterliğini "Oldukça" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının yüzde 43.4'ü, öğretim elemanlarının yüzde 60'ı bu konuyu "Kısmen" ve daha alt derecede değerlendirmişlerdir. Grupların yaptığı değerlendirmelerin standart sapması sırasıyla; 1.20 ve 1.03'tür. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir.

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (0.58) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha olumludur.

Öğretmenlik Uygulamasının Amacına Uygunluğu

Öğretmenlik uygulaması amacına uygun kullanıldı mı? sorusunu cevaplandıran öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri Tablo 3.59'da verilmiştir.

TABLO 3.59
ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ AMACINA
UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğretmenlik Uygulaması Amacına Uygun Kullanıldı mı?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	60	11.6	4	6.7
4 Oldukça	150	29.0	17	28.3
3 Kısmen	151	29.2	16	26.7
2 Çok Az	103	19.9	16	26.7
1 Hiç	54	10.4	7	1.7
Toplam	518	100	60	100
Arıtmetik Ortalama	3.11		2.92	
Standart Sapma	1.17		1.14	
$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = .19$	$z=1.24$		$p>.05$	

Tablo 3.59 incelendiğinde öğretmen adaylarının yüzde 29'u, öğretim elemanlarının yüzde 28.3'ü öğretmenlik uygulamasının amacına uygunluğunu "Oldukça" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının yüzde 49.1'i, öğretim elemanlarının yüzde 53.4'ü "Kısmen ve Çok Az" seviyesinde değerlendirme yapmışlardır.

Grupların yaptığı değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.11 ve 2.92; standart sapmaları ise 1.17 ve 1.14'tür. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları öğretmenlik uygulamasının amacına uygunluğunu "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.19) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Her iki grubun yeterliği değerlendirmeleri arasında anlamlı fark yoktur.

**Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Karşı
Tutumlarının Olumlu Yönde Değişikliği**

Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı sonunda öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında olumlu yönde değişmelerin ne derecede olduğunu değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirmeler sonucu ortaya çıkan veriler 3.60'da verilmiştir.

TABLO 3.60
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMI
SONUNDA ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE KARŞI
TUTUMLARINDA OLUMLU YÖNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Sizce Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programı Sonunda Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarında Olumlu Yönde Ne Derecede Değişme Oldu?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
5 Çok	117	22.6	-	-
4 Oldukça	187	36.1	13	21.7
3 Kısmen	121	23.4	17	28.3
2 Çok Az	55	10.6	24	40.0
1 Hiç	38	7.3	6	10.0
Toplam	518	100	60	100
Aritmetik Ortalama	3.56		2.62	
Standart Sapma	1.16		0.94	

$$\bar{X}_{OA} - \bar{X}_{OE} = .94$$

$$z=6.12$$

$$p<.01$$

Tablo 3.60'da görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının yüzde 22.6'sı öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı sonunda öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında olumlu yöndeki değişiklikleri "Çok" derecesinde değerlendirirken, öğretim elemanlarından öğrencilerin tutumlarında olumlu yönde "Çok" derecesinde değişiklik olduğu görüşünde olanlar yoktur. Öğretmen adaylarının yüzde 59.5'i; öğretim elemanlarının ise yüzde 50'si "Oldukça ve Kısmen" derecelerinde değerlendirmiştir. Sertifika programı sonunda öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında olumlu yöndeki değişiklikleri, öğretmen adaylarının yüzde 17.9'u, öğretim elemanlarının ise yüzde 50'si "Çok Az ve Hiç" derecelerinde değerlendirmişlerdir.

İki grubun aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.56 ve 2.62; standart sapmaları ise, 1.16 ve 0.94'tür. Öğretim elemanlarının değerlendirmeleri öğretmen adaylarına göre daha özdeştir. Öğretmen adayları "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirme yapmışlardır. Değerlendirmeler arasındaki fark (.94) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

Sertifika Programına Girişte Asgari Yetişkinlik

Öğretmen adayları ve öğretim elemanları Tablo 3.61'de, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına girişte öğretmen adaylarında asgari yetişkinlik şartının ne olması gerektiğini belirtmişlerdir.

TABLO 3.61
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMINA
GİRİŞTE ÖĞRETMEN ADAYLARINDA ARANMASI
GEREKEN ASGARİ YETİŞKİNLİK ŞARTI

Öğ. Mes. Bil. Ser. Programına Girişte Öğretmen Adaylarında Asgari Hangi Yetişkinlik Aranmalıdır?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Lisans Diploması	185	35.7	44	73.3
Lisans Öğrenimi Son Sınıf Öğrencisi Olmak	260	50.2	13	21.7
Diğer	73	14.1	3	5.0
TOPLAM	518	100	60	100

Ankete cevap veren 518 öğretmen adayının 185'i (yüzde 35.7'si) 60 öğretim elemanlarının 44'ü (yüzde 73.3'ü) programa girişte öğretmen adaylarında aranması gereken asgari yetişkinliğin lisans diplomasına sahip olma olduğunu belirtmişlerdir. 518 öğretmen adayının 260'ı (yüzde 50.2'si) asgari yetişkinliğin lisans öğrenimi son sınıf öğrencisi olması görüşündeyken, 60 öğretim elemanının 13'ü (yüzde 21.7'si) aynı görüştedir.

Sertifika Programının Lisans Diplomasına Sahip
Herkese Açık Olması

Tablo 3.61.2'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 57.1'i öğretim elemanlarının yüzde 60'ı sertifika programının lisans diplomasına sahip herkese açık olmaması görüşündedir. Sertifika

programının lisans diplomasına sahip herkese açık olması görüşünde olan öğretmen adayları yüzde 29.2, öğretim elemanları ise 28.3'tür. Bu konuda "Kararsızım" tercihini yapan öğretmen adayı yüzde 13.7 iken öğretim elemanları yüzde 11.7'dir.

TABLO 3.61.2

**ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA PROGRAMININ
LİSANS DİPLOMASINA SAHİP HERKESE AÇIK OLMASI**

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programı Lisans Diplomasına Sahip Herkese Açık Olmalı Mı?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Evet	151	29.2	17	28.3
Hayır	296	57.1	36	60.0
Kararsızım	71	13.7	7	11.7
TOPLAM	518	100	60	100

Sertifika Programının Öğretmen Olmak İsteyen Üniversite Öğrencilerine ve Mezunlarına Tavsiye Etme

Tablo 3.62'de, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını, öğretmen olmak isteyen üniversite öğrencilerine ve mezunlarına tavsiye edermisiniz? sorusuna göre öğretmen adayları ve öğretim elemanları dağılımları verilmiştir.

TABLO 3.62
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA
PROGRAMINI ÖĞRETMEN OLMAK İSTEYEN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNE VE MEZUNLARINA TAVSİYE

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programını Öğretmen Olmak İsteyen Üniversite Öğrencilerine ve Mezunlarına Tavsiye Edermisiniz?	Öğretmen Adayı		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Evet	374	72.2	31	51.7
Hayır	144	27.8	29	48.3
TOPLAM	518	100	60	100

Tablo 3.62'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yüzde 72.2'si sertifika programını tavsiye edeceklerini belirtirken, yüzde 27.8'i tavsiye etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının yüzde 51.7'si sertifika programını tavsiye edeceklerini söylerken yüzde 48.3'ü tavsiye etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının "Evet" ve "Hayır" seçeneklerini tercih etme oranları birbirine çok yakındır.

Programın Tavsiye Edilmemesi

Tablo 3.62'de, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını öğretmen olmak isteyen üniversite öğrencilerine ve mezunlarına tavsiye eder misiniz sorusuna verdikleri cevaplarının değerlendirilmesi verilmiştir. Bu

soruya "Hayır" cevabı veren öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından neden bu cevabı verdiklerini açıklamaları istenmiştir. Her iki grubun nedenleri ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

TABLO 3.62.1

Sıra No	Öğretmen Adaylarının Katıldıkları Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programını Tavsiye Etmeme Nedenleri	Frekans
1.	Öğretim elemanlarından bazılarının konularında yetersiz kalması nedeniyle	34
2.	Programının ders başlama-bitiş saatlerinin uygun düzenlenmemesi nedeniyle	20
3.	Programda çeşitli eksikliklerin bulunması nedeniyle.....	19
4.	Seçimlik derslerin programa uygun belirlenmemesi nedeniyle	14
5.	Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının davranışlarının program amacına uygun olmaması nedeniyle	13
6.	Yeterli ders araç-gereçleri kullanılmaması nedeniyle.....	12
7.	Lisans dersleri ile sertifika derslerini yürütmek zor olması nedeniyle	10
8.	Öğretmenlik uygulamasına ayrılan sürenin yetersiz olması nedeniyle	8
9.	Programa her fakülte mezununun kabul edilmesi nedeniyle.....	7
10.	Programın süresinin çok uzun olması nedeniyle	4
11.	Öğrenci branşlarına dikkat edilmeden sınıfların düzenlenmesi nedeniyle.....	3

TABLO 3.62.2

Öğretim Elemanlarının Görev Aldıkları Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programını Tavsiye Etmeme Nedenleri			Frekans
Sıra No			
1.	Sınıf mevcutlarının çok kalabalık düzenlenmesi nedeniyle.....	10	
2.	Program niteliğinin bozulması nedeniyle.....	8	
3.	Uygulama okullarının yetersiz kalması nedeniyle.....	7	
4.	Program süresinin kısıtlı olması nedeniyle.....	6	
5.	Devam zorunluğunun aranmamasının eğitimi etkilemesi nedeniyle	5	
6.	Dersler arası bütünlük sağlanmaması nedeniyle	4	
7.	Programın sınıf öğretmeni yetiştirmeye uygun olmamasına rağmen MEB'nin öğretmen adaylarını sınıf öğretmeni ataması nedeniyle.....	3	
8.	Programda yer alan derslerin içeriğinin düzenlenmesi nedeniyle	3	
9.	Programın para kazanmak amaçlı yapılması fikriyle öğrencilerin programa devam etmesi nedeniyle	2	

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GENEL GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Sıra No	Görüş ve Öneriler	Frekans
1.	Öğretim elemanlarının seçiminde daha dikkatli davranılmalıdır	49
2.	Öğretmenlik uygulamasına daha çok önem verilmelidir	30
3.	Seçimlik dersler zorunlu hale getirilmemelidir	26
4.	Programda teorik bilgiden çok "nasıl öğretmeliyiz" konusunun anlatılması gerekmektedir	24
5.	Programın ders başlama ve bitiş saatleri uygun düzenlenmemiştir	22
6.	Sınıf mevcutları çok kalabalık düzenlenmiştir	19
7.	Dersler sadece anlatım yöntemine dayanmamalıdır	19
8.	Lisans dersleri ile sertifika derslerini yürütmek zor olmaktadır	17
9.	Programın süresi "öğretmenlik davranışı" kazanmak için kısıtlı kalmaktadır	14
10.	Öğrenciler ve öğretim elemanları sertifika programına daha çok önem vermelidir	12
11.	Programda yer alan ders içeriklerinin düzenlenmesi gerekmektedir	12
12.	Öğretim elemanlarının öğrencilere yaklaşımı daha iyi olmalıdır	12
13.	Sınıflar düzenlenirken öğretmen adaylarının branşlarına dikkat edilmelidir	12
14.	Sertifika programının yürütüldüğü bina donanımı yetersiz kalmaktadır	7
15.	Çeşitli ders araçları-gereçleri kullanılmalıdır	6
16.	Öğretim elemanlarının bazıları konularında yetersiz kalmaktadır	5
17.	Ders devamına önem verilmelidir	4
18.	Ders konuları her derste tekrar edilmemelidir	2

ÖĞRETİM ELEMANLARININ GENEL GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Sıra No	Görüş ve Öneriler	Frekans
1.	Sınıf mevcutları 40 kişiyi aşmayacak şekilde düzenlenmelidir	10
2.	Öğretmenlik uygulaması daha planlı yapılması ve takip edilmelidir	10
3.	Programın süresi daha geniş bir zamana yayılmalıdır	5
4.	Dersler arasında bir bütünlük sağlanmalıdır	5
5.	Öğrenci seçimine dikkat edilmelidir	5
6.	Dersler uygulamaya yönelik olmalıdır	5
7.	Uygulama grupları daha az öğrenciden oluşmalıdır.	4
8.	Programa katılan öğretim elemanlarının işleyecekleri konular v.s. konusunda program öncesi ve program süresince koordinasyon toplantıları yapılmalı	4
9.	Meslek bilgisi ile ilgili program geliştirilmelidir	3
10.	Program en baştan yeniden düzenlenmelidir	3
11.	Öğrenciler mezunlardan seçilmelidir	3
12.	Programda ara sınavlar en az iki olmalıdır	2

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları ve araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler verilmektedir.

SONUÇ

Araştırmanın bu kısmında, kapsama alınan öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programındaki öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar özet olarak verilmektedir.

ÖĞRETMEN ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GENEL BİLGİLERİ İLE İLGİLİ SONUÇLAR

1. Araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının yüzde 66.7'si bayan, yüzde 33.3'ü baydır.

2. Anketi cevaplandıran öğretmen adaylarının yüzde 37.3'ü yirmidört ve daha büyük, yüzde 26.1'i yirmiiki, yüzde 23.6'sı yirmi üç ve yüzde 13'de yirmibir ve daha küçük yaştadır.

3. Öğretmen adaylarının yüzde 56.9'u Fen-Edebiyat Fakültesi, yüzde 28.2'si Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi yüzde 4.8'i İktisadi İdari Bilimler Fakültesi yine aynı oranda Ziraat Fakültesi, yüzde 2.1'i diğer fakültelerden, toplam yüzde 3.1'i İletişim Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesinden mezun olmuş veya olacaklardır.

4. Öğretmen adaylarının yüzde 28.6'sı Fen Bilimlerinden, yüzde 24.2'si 35 farklı bilim dalından, yüzde 16.4'ü Matematik bilim dalından, yüzde 10.4'ü Türk Dili ve Edebiyatı bilim dalından, yüzde 9.4'ü Tarih bilim dalından, yüzde 6'sı Yabancı Diller bilim dalından, yüzde 5'i ise Coğrafya bilim dalından mezun olmuş veya olacaklardır.

5. Anketi cevaplayan öğretmen adaylarının yüzde 68.7'si fakültelerinden 1997 yılında mezun olacaktır.

6. Öğretim elemanlarının yüzde 85'i bay,yüzde 15'i bayanlardan oluşmuştur.

7. Öğretim elemanlarının yüzde 60'ı 41 ve daha büyük yaşta, yüzde 33.3'ü 36-40 yaşları arasında, yüzde 6.7'si 31-35 yaşları arasındadır.

8. Ankete cevap veren 60 öğretim elemanının yüzde 55'ini oluşturan 33'ü 16 yıl ve daha fazla mesleki kıdeme, yüzde 35'ini oluşturan 21'i 11-5 yıl arası mesleki kıdeme sahiptir. 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan öğretim elemanlarının oranı yüzde 8.3, 5 yıl ve daha az mesleki kıdemi olan öğretim elemanı oranı yüzde 1.7'dir.

9. Anketi cevaplandıran ve cevapları kabul edilen öğretim elemanlarının yüzde 48.4'ünü oluşturan 29 kişisi yardımcı doçent, yüzde 18.3'ünü oluşturan 11 kişisi profesör ve yine aynı oranda kişi doçenttir. Tüm içinde yüzde 15'i oluşturan 9 kişi öğretim görevlisidir. Profesör, doçent yardımcı doçent ve öğretim görevlilerinin yüzde 85'i bay, yüzde 15'i bayandır.

10. Öğretim elemanlarının yüzde 36.7'si eğitim bilimleri, yüzde 31.7'si fen bilimleri, yüzde 18.3 sosyal bilimler, yüzde 6.7'si sınıf öğretmenliği, yüzde 5'i dil bilimi ve yüzde 1.6'sı özel eğitim bilim dallarında görev yapmaktadır.

11. Öğretim elemanları grubunun yüzde 35'i uygulama dersine yine yüzde 35'i karışık -birden fazla- derse, yüzde 8.3'ü özel Öğretim Metodları, yüzde 6.7'si Genel Öğretim Metodları, yine yüzde 5.7'si seçmeli dersler, yüzde 5'i Eğitim Sosyolojisi, yüzde 3.3'ü Ölçme ve Değerlendirme derslerine girmektedir.

ÖĞRETMEN ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİNE DAYALI SONUÇLAR

1. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları tanımlama yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında yaptıkları değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.74 ve 2.26'dır. Öğretmen adayları, eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları tanımlama yeterliğinin "Oldukça" derecesinde öğretim elemanları "Çok Az" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir. Her iki grubun değerlendirmeleri arasındaki fark (1.48) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini daha başarılı olarak değerlendirmektedir.

2. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında, eğitimin amaç ve işlevlerini tanıma yeterliğinin gerçekleşmesiyle ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.82 ve 2.61'dir. Öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanlarının ki ise "Kısmen" derecesindedir. Grupların yaptığı değerlendirmenin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (1.21) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre, eğitimin amaçlarını ve işlevini tanıma yeterliğinin gerçekleşme seviyesini daha başarılı bulmaktadır.

3. Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının eğitim biliminin özelliklerini kavrama yeterliği ile ilgili değerlendirmelerinin

aritmetik ortalaması 3.48 ve 2.71'dir. İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (.77) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, eğitim biliminin özelliklerini kavrama yeterliğini "Oldukça", öğretim elemanları "Kısmen" derecesinde değerlendirmektedir.

4. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının eğitim biliminin diğer bilimlerle ilişkisini tanımlama yeterliğini değerlendirmeleri sonucu aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.38 ve 2.67'dir. İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (.77) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesine yakın öğretim elemanları "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

5. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının eğitimin toplumsal kurum olarak etkisini ve diğer kurumlarla ilişkisinin kavranması yeterliği ile ilgili yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalaması 3.59 ve 2.71'dir. Öğretmen adayları yeterliğin "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları "Kısmen" derecesinde gerçekleştiği görüşündedir. Değerlendirmeler arasındaki fark (.88) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları eğitimin toplumsal kurum olarak etkisini ve diğer kurumlarla ilişkisini kavrama yeterliğini gerçekleştirmede öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirmektedir.

6. Değişik eğitim akımlarının amaç, kapsam ve özelliklerini kavrama yeterliği hakkında öğretmen adaylarının yaptığı değeren-

dirmenin aritmetik ortalaması 2.81 öğretmen elemanların ki 3.03'tür. Öğretmen adayları ve öğretmen elemanları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adayları ve öğretmen elemanlarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark (.22) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. İki grubun yeterliği değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

7. Öğrenme-öğretme kavramlarını kavrama yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında öğretmen adayı ve öğretmen elemanlarının yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırası ile 3.63 ve 2.65'tir. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesinde değerlendirirken öğretmen elemanları "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Öğrenme-öğretme kuramlarını kavrama yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretmen elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.98) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretmen elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

8. Günümüz türk eğitim sisteminin amaçlarını, ilkelerini, özelliklerini ve yapısını tanıma yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretmen elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.52 ve 2.39 olup "Oldukça" ve "Çok Az" derecelerindedir. Hesaplanan aritmetik ortalamalar arasındaki fark (1.3) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, öğretmen elemanlarına göre bu konuda daha olumlu değerlendirme yapmaktadır.

9. Eğitimde yer alan ölçme ve değerlendirme kavramlarını bilme yeterliğiyle ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.56 ve 2.39'dur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça", öğretim elemanları "Çok Az" seviyesinde değerlendirmişlerdir. İki grubun değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (1.17) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının söz konusu yeterliği öğretim elemanlarına göre daha olumlu yönde değerlendirdikleri görülmektedir.

10. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında, ölçme ve değerlendirme kavramları arasındaki ilişki ve farkları kavrama yeterliğinin değerlendirilmesinin aritmetik ortalaması; öğretmen adaylarında 3.52, öğretim elemanlarında 2.61 olarak tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının değerlendirmesi "Oldukça", öğretim elemanlarının ki "Kısmen" derecesindedir. Grupların değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark (.91) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre yeterliği daha olumlu değerlendirmiştir.

11. Ölçme ve değerlendirmenin eğitim sürecindeki önemini kavrama yeterliğiyle ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.75 ve 2.42'dir. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" seviyesinde, öğretim elemanları "Çok Az" seviyesinde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark

(1.33) .01 derecesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

12. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, test hazırlama ve geliştirmenin temel kavramlarını tanıma yeterliğine ilişkin değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.40 ve 2.97'dir. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşmesini "Oldukça" derecesine yakın öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Değerlendirmeler arasındaki fark (.43) .05 derecesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının yeterliği değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

13. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğrenme ürünlerinin niteliğine uygun ölçme araçları geliştirme yeterliği hakkında değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.03 ve 2.81 olup her iki grubun değerlendirmeleri "Kısmen" derecesindedir. Hesaplanan aritmetik ortalamalar arasındaki fark (.22) .01 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliği aynı düzeyde değerlendirmiştir.

14. Ölçme araçlarını çoğaltma, uygulama ve puanlama becerisini geliştirme yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca yapılan değerlendirmelerin ortalaması sırasıyla 2.99 ve 2.61'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliği "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. İki grup aritmetik ortala-

malarının farkı (.25) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Söz konusu yeterliğin gerçekleşme seviyesi hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasında fark yoktur.

15. Ham puanları 5'lik ve 10'luk not cetveline dönüştürme yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.86 ve 2.61'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliği "Kısmen" derecesinde değerlendirmiştir. İki grubun yeterliği değerlendirmesi sonucu aritmetik ortalamaların farkı (.25) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Her iki grup değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

16. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğrenme ve öğretimi değerlendirme yeterliği hakkındaki değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.38 ve 2.61 olup öğretmen adayları yeterliği "Kısmen" derecesinin üst seviyesinde öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinin altseviyesinde değerlendirmişlerdir. İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (.77) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadır.

17. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, eğitim sosyolojisi ile ilgili temel kavramları tanımlama yeterliği ile ilgili değerlendirmenin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.54 ve 2.60'dır. Aritmetik ortalamalar arasındaki fark (.94) .01 seviyesinde manidardır.

Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha olumlu bulmaktadır.

18. Politika, kültür, sosyal değişme ve oluşum ile eğitim arasındaki bağları tanıma yeterliği ile ilgili öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.59, öğretim elemanlarının ki 2.34'tür. Yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretmen adayları "Oldukça", öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir. İki grubun yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark (1.25) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme derecesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirmişlerdir.

19. Okul topluluğunun öğrencilerin toplumsal gelişmelerindeki görev, rol ve etkilerini açıklama yeterliği hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.70 ve 2.40 olup "Oldukça" ve "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir. İki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki fark (1.30) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları öğretim elemanlarına göre yeterliğin daha olumlu düzeyde gerçekleştiği görüşündedirler.

20. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, meslek olarak öğretmenliğin okul içi ve dışı konum görev ve rollerini kavrama yeterliğini değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.82 ve 2.26'dır. Öğretmen adayları "Oldukça" derecesinde, öğretim ele-

manları "Çok Az" derecesinde değerlendirme yapmışlardır. Değerlendirmeler arasındaki fark (1.56) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adaylarının yeterliğin gerçekleşmesi ile ilgili değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha olumludur.

21. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları gruplarının eğitim psikolojisi ile ilgili temel kavramları kavrama yeterliği hakkında yaptığı değerlendirmenin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.64 ve 2.30'dur. Yeterliği öğretmen adayları "Oldukça", öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmiştir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmeleri arasındaki fark (1.34) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının yeterliği değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

22. Eğitim etkinliklerini düzenlemede eğitim psikolojisinin yerini ve önemini kavrama yeterliği hakkında iki grubun aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.58 ve 2.42 olup öğretmen adayları "Oldukça", öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirme yapmışlardır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (1.16) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Değerlendirme sonucu ortaya çıkan veriler öğretmen adaylarının yeterliği öğretim elemanlarına göre daha olumlu değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır.

23. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları, öğrencinin fiziksel, psikolojik, zihinsel gelişiminin eğitim açısından önemini tanı-

ma yeterliğini değerlendirmeleri sonucu ortalamalar sırasıyla 3.91 ve 2.27 bulunmuştur. Öğretmen adayları "Oldukça", öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirme yapmışlardır. Gruplar arası değerlendirme farkı (1.64) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin daha olumlu derecede gerçekleştiğini düşünmektedir.

24. Öğrenmenin niteliğini, çeşitlerini, ilkelerini ve öğrenmeyi etkileyen etmenleri kavrama yeterliği ile ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.69 ve 2.52'dir. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça", öğretim elemanları "Çok Az" derecesinde değerlendirme yapmışlardır. Aritmetik ortalamalar arasındaki fark (1.17) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirmişlerdir.

25. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğrencilerin hazır bulunuşluklarına uygun eğitim ortamı düzenlemenin önemini kavrama yeterliği hakkındaki değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.72 ve 2.52'dir. Öğretmen adayları yeterliğin "Oldukça" seviyesinde gerçekleştiği görüşünderken öğretim elemanları, "Çok Az" seviyesinde gerçekleştiği görüşündedirler. Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (1.20) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Yeterliğin gerçekleşme seviyesi öğretmen adaylarınca daha başarılı olarak değerlendirilmiştir.

26. Eğitim-öğretim programlarını oluşturan unsurları tanıma yeterliği ile ilgili öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.33 ve 2.63'tür. Grupların yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark (.7) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliği daha olumlu yönde değerlendirmiştir. Bu fark öğretmen adaylarının yeterliği "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanlarının ise "Kısmen" derecesinin alt seviyesinde değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır.

27. Eğitim-öğretim etkinliklerini planlama yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.23 ve 2.66'dır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde belirtmişlerdir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.57) .01 düzeyinde anlamlıdır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme derecesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirmektedir.

28. Okulda disipline etki eden unsurları tanıma yeterliği ile ilgili öğretmen adayları değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.25, öğretim elemanlarının ki ise 2.69'dur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşmesini "Oldukça" derecesine yakın öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Gruplar arası değerlendirme farkı (.56) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı olarak değerlendirmektedir.

29. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde amaçlara uygun araç ve gereçleri seçme yeterliğinin öğretmen adayı ve öğretim elemanlarınca değerlendirilmesinin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.49 ve 2.51'dir. Aritmetik ortalamalar; öğretmen adaylarının yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanlarının ise "Çok Az" derecesinde bulduklarını ortaya koymaktadır. Değerlendirmeler arasındaki fark (.98) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı buldukları gözlenmektedir.

30. Bilim dalında öğretime ilişkin temel kavram ve ilkeleri tanıma yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.26 ve 2.67'dir. Öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması "Oldukça" derecesine yakın öğretim elemanlarının ki "Kısmen" derecesindedir. Öğretmen adayları ile öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.59) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adaylarının yeterliği değerlendirmesi öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

31. Bilim dalıyla ilgili başlıca öğretim yöntemlerinin özelliklerini, kullanım alanlarını güçlü ve zayıf yönlerini tanıma yeterliği ile ilgili öğretmen adaylarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.36, öğretim elemanlarının ki 2.64'tür. Öğretmen adayları yeterliği "Oldukça" derecesine yakın öğretim elemanları "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Gruplar arasındaki değerlendir-

me farkı (.72) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmuşlardır.

32. Öğretmen adaylarının, bilim dalında öğretim konusuyla ilgili uygun yöntem veya yöntemleri seçme yeterliğini değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.54, öğretim elemanlarının ki ise 2.49 bulunmuştur. Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (1.05) .01 düzeyinde manidardır. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini daha başarılı bulmaktadırlar. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşmesini "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Çok Az" derecesinde değerlendirmişlerdir.

33. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının bilim dalında, ilişkinin öğretim araç ve gereçlerinin özelliklerini ve kullanım alanlarını tanıma yeterliği değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları, sırasıyla; 3.32 ve 2.85'dir. Yeterliği öğretmen adayları "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanları "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Gruplar arası yeterliği değerlendirme farkı (.47) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme düzeyini öğretim elemanlarına göre daha başarılı bulmaktadırlar.

34. Öğretmen adaylarının bilim dalında ders konularını öğretecek öğelerine ayrıştırarak öğretim için düzenleme yeterliğini değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 3.19, öğretim elemanları-

nın ki ise 2.72'dir. Öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması "Kısmen" derecesinin üst seviyesine yakın, öğretim elemanlarının ki ise "Kısmen" derecesindedir. Gruplar arasındaki değerlendirme farkı (.47) .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini öğretim elemanlarına göre daha olumlu yönde değerlendirmişlerdir.

35. Bilim dalında öğrenme araçlarının gerçekleşme durumunu test etmek amacıyla ölçme araçlarını hazırlama yeterliğinin gerçekleşme derecesi hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.07 ve 3.08'dir. İki grubun yeterliği değerlendirmesi "Kısmen" derecesindedir. Gruplar arası değerlendirme farkı (-.01) .05 düzeyinde manidar değildir. Öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının yeterliği aynı düzeyde değerlendirmişlerdir.

36. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarınca bilim dalında ölçme sonuçlarından yararlanarak öğretimdeki kusur ve noksanlıkları belirleyerek öğretimi geliştirme yeterliğinin değerlendirilmesinin aritmetik ortalaması sırasıyla; 3.14 ve 3.18'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliği "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (-.04) .05 düzeyinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliği aynı seviyede değerlendirmişlerdir.

37. Okul yöneticisinin, öğretmenlerin ve diğer personelin görev, yetki ve sorumluluklarını tanıma yeterliğinin öğretmen adayları ve

öğretim elemanlarınca değerlendirilmesi sonucu aritmetik ortalamaları sırasıyla; 2.99 ve 2.81'dir. Her iki grupta yeterliğin "Kısmen" derecesinde gerçekleştiği görülmüştür. Değerlendirmeler arasındaki fark (.18) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır. Bu yeterliği her iki grup eşit düzeyde değerlendirmişlerdir.

38. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının okul örgütünde yer alan birimlerin amaçlarını, çalışma esaslarını ve yaptığı hizmetleri tanıma yeterliğini değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla; 2.84 ve 2.96'dır. Her iki grupta yeterliğin gerçekleşme seviyesini "Kısmen" olarak değerlendirmişlerdir. Grupların değerlendirmelerinin arasındaki fark (-.12) .05 seviyesinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları yeterliğin gerçekleşme seviyesi hakkında aynı görüşe sahiptir.

39. Hazırlanan öğretim planını sınıf veya laboratuvar ortamında uygulama yeterliğinin değerlendirilmesi sonucu öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının aritmetik ortalamaları sırasıyla; 3.03 ve 2.69'dur. Her iki grup yeterliğin gerçekleşmesini "Kısmen" derecesinde bulmuşlardır. Gruplar arası değerlendirmeler farkı (.39) .05 düzeyinde manidar değildir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmeleri arasında manidar bir fark yoktur.

40. Öğrencinin kazanması tasarlanan davranışların gerçekleşme durumunu test etme yeterliği hakkında öğretmen adayları ve

öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla; 3.23 ve 3.00'tür. Gruplar arasındaki yeterliği değerlendirme farkı (.23) .05 seviyesinde manidar değildir. Her iki grup yeterliği "Kısmen" derecesinde değerlendirmiştir.

41. Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu davranışlar geliştirme yeterliğinin değerlendirilmesi sonucunda öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 3.66, öğretim elemanlarının ki 2.65'tir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları değerlendirmeleri arasındaki fark (1.01) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları "Oldukça", öğretim elemanların ise "Kısmen" seviyesinde değerlendirme yapmışlardır. Başka bir deyişle öğretmen adayları yeterliğin gerçekleşme seviyesini daha başarılı bulmaktadırlar.

42. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlaması hakkında yaptıkları değerlendirmeleri aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.13 ve 2.85'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları sertifika programının öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlama yeterliğini "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Her iki grubun değerlendirmeleri arasındaki fark (.7) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Başka bir deyişle öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının yeterliği değerlendirmeleri arasında fark yoktur.

43.A. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğrencilerin konuların öğrenimindeki başarı derecesini anketi ce-

vaplandıran 60 öğretim elemanının toplam yüzde 71.7'si "Kısmen ve Çok Az" olarak değerlendirmiştir. Öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 2.58'dir. Öğretim elemanları öğrencileri bu konuda "Kısmen" derecesine yakın değerlendirmiştir. Öğretmen adayları konuların öğreniminde, öğretim elemanlarınca başarılı bulunmamaktadır.

B. Öğretim elemanlarının konuların öğretiminde başarısını değerlendiren 518 öğretmen adayının toplam yüzde 76.8'si "Oldukça ve Kısmen" derecesinde değerlendirme yapmışlardır. Öğretmen adaylarının bu konuda yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalaması 3.28'dir. Bu oran "Kısmen" derecesinin üst seviyesindedir.

44.A. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına katılan öğrencilerin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi ile ilgili 60 öğretim elemanının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması 2.97'dir. Öğretim elemanlarının değerlendirmesi "Kısmen" derecesindedir.

B. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında görevli öğretim elemanlarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarını değerlendiren 518 öğretmen adayının yaptıkları değerlendirmelerin aritmetik ortalaması 3.33'tür. Öğrencilerin değerlendirmeleri "Kısmen" derecesindedir.

45. Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını ders amaçlarının belirginliği

yönünden değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 3.10 ve 2.53'dür. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri "Kısmen" derecesinde, öğretim elemanları değerlendirmeleri ise "Çok Az" derecesindedir. Grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark (.57) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre sertifika programını, daha başarılı olarak değerlendirmişlerdir.

46. Programda yer alan dersler arasında bütünlük sağlanması hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalaması sırasıyla 2.93 ve 2.98'dir. Grupların değerlendirmeleri arasındaki fark (-.05) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. İki grubun yeterliği değerlendirmeleri arasında fark yoktur. Her iki grubun değerlendirmeleri "Kısmen" derecesindedir.

47. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, derslerin öğretiminde izlenen öğretme-öğrenme stratejilerinin etkiliği hakkında yaptıkları değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.92 ve 2.88'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark (.04) .05 seviyesinde manidar değildir. Grupların değerlendirmeleri "Kısmen" derecesindedir.

48. Derslerin öğretimi için ayrılan sürenin değerlendirmesi sonucu öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 3.41; öğretim elemanlarının ki 2.37'dir. Derslerin öğretimi için ayrılan sürenin yeterliğini öğretmen adayları "Oldukça", öğretim elemanları "Çok Az"

derecesinde değerlendirmişlerdir. Değerlendirmeler arasındaki fark (1.04) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının değerlendirmesi öğretim elemanlarına göre daha olumludur.

49. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında ders başlama-bitiş saatlerinin uygunluğu hakkında öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.31 ve 2.75'dir. Öğretmen adayları programın ders başlama-bitiş saatlerinin uygunluğunu "Çok Az" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir. Aritmetik ortalamalar arasındaki fark (-.44) .01 seviyesinde manidardır. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre ders başlama bitiş saatleri daha uygun düzenlenmiştir.

50. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programında kullanılan ders araçlarının yeterliği değerlendiren öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının aritmetik ortalamaları sırasıyla 2.24 ve 2.93'dür. Grupların yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark (.69) .1 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları ders araçlarından yararlanma yeterliğini "Çok Az", öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmişlerdir.

51. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının uygulandığı dershaneler ve donanımlarının uygunluğunu değerlendiren öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 2.81, öğretim elemanlarının ki 2.68'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanları

dershaneler ve donanımlarının uygunluğunu "Kısmen" derecesinde bulduklarını belirtmişlerdir. Grupların yaptığı değerlendirmeler arasındaki fark da (.13) .05 seviyesinde manidar değildir. Her iki grupta yeterliği aynı seviyede değerlendirmiştir.

52. Sertifika programının uygulandığı binaların tertibi, düzeni ve temizliğinin değerlendirilmesi sonucu öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.10 ve 2.75'dir. İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (.35) .05 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları sertifika programının uygulandığı binaların tertibi, düzeni ve temizliği yeterliğini "Kısmen" derecesinin üst seviyesine yakın, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinin alt seviyesine yakın değerlendirmişlerdir.

53. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, program yöneticilerinin öğretmen adayları ile ilişkilerinin uygunluğunu değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan aritmetik ortalamalar sırasıyla 3.12 ve 2.65'dir. İki grup değerlendirmeleri arasındaki fark (.47).01 seviyesinde manidardır. Bu fark öğretmen adaylarının, ilişkilerin uygunluğunu "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanlarının ise "Kısmen" derecesinde değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır.

54. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının sertifika programında görevlendirilen destek personelin (memur, hizmetli vb.) ihtiyaçlara cevap verebilmesini değerlendirmeleri sonucu hesaplanan

aritmetik ortalamalar sırasıyla; 2.98 ve 2.53'dür. Aritmetik ortalamalar arasındaki fark (.45) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının bu konudaki değerlendirmeleri "Kısmen", öğretim elemanların ki ise "Çok Az" derecesindedir.

55. Programda uygulanan sınavların öğrencilerin başarı durumunu belirleme yeterliğinin değerlendirilmesi sonucu, öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 2.81, öğretim elemanlarının ki 2.72'dir. Değerlendirmeler arasındaki fark (.09) .05 seviyesinde manidar değildir. Her iki grubun bu konu hakkındaki değerlendirmeleri "Kısmen" derecesindedir.

56. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının sertifika programında sınav sonuçlarına göre öğrencilerin noksan bilgilerinin ne derecede belirtildiğini değerlendirmeleri sonucu aritmetik ortalamalar sırasıyla 2.35 ve 2.95 olarak hesaplanmıştır.. Öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (-0.6) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmen adayları "Çok Az" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde görüş belirtmişlerdir.

57. Öğretmenlik uygulamasının yapıldığı okulun isabetli seçiminin değerlendirilmesi sonucunda öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 3.15; öğretim elemanların ki 2.70'dir. Değerlendirmeler arasındaki fark (.45) .01 seviyesinde manidar bulunmuştur. Öğretmenlik uygulamasının yapıldığı okulun isabetliliğini öğretmen adayları "Kısmen" derecesinin üst seviyesine yakın, öğretim ele-

manları "Kısmen" derecesinin alt seviyesine yakın olarak değerlendirmişlerdir.

58. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının; öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre yeterliğini değerlendirmeleri sonucu ortaya çıkan aritmetik ortalamaları sırasıyla 3.35 ve 2.77'dir. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.58) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri daha olumludur. Öğretmen adaylarının "Oldukça" derecesine yakın, öğretim elemanlarının ise "Kısmen" derecesinde değerlendirme yaptıkları görülmektedir.

59. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasının amacına uygunluğunu değerlendirmeleri sonucunda ortalamalar sırasıyla 3.11 ve 2.92 olarak hesaplanmıştır. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri arasındaki fark (.19) .05 seviyesinde manidar bulunmamıştır. Her iki grubun değerlendirmeleri "Kısmen" derecesindedir.

60. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı sonunda öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında olumlu yönde değişiklik olup olmadığının değerlendirmesi sonucu öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması 3.56, öğretim elemanlarının ki 2.62 bulunmuştur. Değerlendirmeler arasındaki fark (.94) .01 seviyesinde manidardır. Öğretmen adayları "Oldukça" derecesinde, öğretim elemanları ise "Kısmen" derecesinde değerlendirme yap-

mışlardır. Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri öğretim elemanlarına göre daha olumlu yöndedir.

61. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programına girişte öğretmen adaylarında aranması gereken asgari yetişkinlik şartı sorusuna öğretmen adaylarının yüzde 35.7'si, öğretim elemanlarının yüzde 73.3'ü lisans diplomasına sahip olma olduğunu belirtirken; öğretmen adaylarının yüzde 50.2'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 21.7'si asgari yetişkinliğin lisans öğrenimi son sınıf öğrencisi olunması görüşündedir.

61.2. Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı lisan diplomasına sahip herkese açık olmalı mı sorusunu cevaplandıran öğretmen adaylarının yüzde 29.2'si, öğretim elemanlarının ise yüzde 28.3'ü "Evet" cevabını verirken; öğretmen adaylarının yüzde 57.1'i, öğretim elemanlarının yüzde 60'ı "Hayır" cevabını vermişlerdir. "Kararsızım" cevabını veren öğretmen adayları yüzde 13.7, öğretim elemanları ise yüzde 11.7'dir.

62. Öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını öğretmen olmak isteyen üniversite öğrencilerine ve mezunlarına tavsiye eder misiniz? sorusunu cevaplandırmaları sonucu öğretmen adaylarının yüzde 72.2'sinin, öğretim elemanlarının yüzde 51.7'sinin "Evet"; öğretmen adaylarının yüzde 27.8'inin, öğretim elemanlarının ise yüzde 48.3'ünün "Hayır" cevabını verdiği tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

1- Öğretmen adayları ve öğretim elemanları sertifika programı kapsamında gerçekleştirilen öğretmenlik uygulamasını yeterince başarılı bulmamaktadır. Uygulamanın başarı düzeyinin yükseltilmesi için; uygulamaya giden gruplardaki öğrenci sayısı azaltılmalı, daha etkin ve kontrollü bir rehberlik yapılmalı ve öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre uzatılmalıdır.

2- Sertifika programında yer alan her dersin muhtevası diğer derslerle ilişkisi dikkate alınarak birbirini tamamlayıcı biçimde, günümüz program geliştirme anlayışına göre yeniden düzenlenmelidir.

3- Sertifika programının etkinliğinin yükseltilmesi için konuların öğretimi sırasında gerekli olan uygun öğretim araç-gereç kullanılmasını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır. Ayrıca sertifika programının uygulandığı dersanelerin donanımları, düzeni, temizliği ihtiyaca uygun olarak düzeltilmelidir.

4- Sertifika programında seçimlik derslere yer verilmeli ve bu dersler öğrencilerin ilgi ve isteklerine cevap verecek sayı ve nitelikte düzenlenmelidir.

5- Sertifika programında öğretimin niteliğinin yükseltilmesi için dönüt ve düzeltme sistemine işlerlik kazandırılmalıdır.

6- Öğretim elemanları ve öğrenciler sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle öğretimin olumsuz yönde etkilendiğini düşünmektedirler. Öğretimin etkinliğinin yükselebilmesi için sınıf mevcutları aşağı çekilmelidir.

7- Öğretmen adaylarının sertifika programına etkin katılımının sağlanabilmesi için programın başlama-bitiş saatleri yeniden düzenlenmelidir.

8- Araştırma kapsamına alınan ve anketi cevaplandıran öğretmen adaylarının yüzde 68.7'si bir yüksek öğrenim kurumuna devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin devam ettiği yüksek öğrenim kurumunun öğrenim yüklerine ilaveten sertifika programında ortalama altı kredilik bir öğrenim yükü getirmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının, öğretim elemanlarınca kendilerinden beklenen başarıya ulaşmalarında engel teşkil etmektedir. Sertifika programında öğrenci başarısının yükseltilebilmesi için sertifika programına lisans programını tamamlayan adaylar kabul edilmelidir.

9- Öğretmen adayları sertifika programında görevli öğretim elemanlarını yeterince başarılı olarak değerlendirmemektedirler. Sertifika programında görevlendirilecek öğretim elemanlarına kendi branşları dışında ders görevi verilmemesine özen gösterilmeli ve okutacakları derslerin seçimlerinde daha dikkatli olunmalıdır.

10- Öğretim elemanları programa katılan öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarını "Kısmen" yeterli olarak değerlendirmektedir. Sertifika programının kapsamı ve öğretim ortamı öğretmen adaylarında öğretmenlik mesleğine karşı motive edici, ilgi ve isteklerini arttırıcı şekilde düzenlenmelidir.

11- Sertifika programı Milli Eğitim Bakanlığınca öğretmen olarak atanan bilim dalı mezunlarına açık olacak şekilde düzenlenmelidir.

12- Sertifika programında öğrenci başarısını ölçmede kullanılan ölçme araçlarını, öğretmen adayları ve öğretim elemanları "Kısmen" seviyesinde yeterli bulmaktadırlar. Öğrencinin başarısını belirleyen sınav sistemi geliştirilmelidir.

13- Sertifika programında yer alan derslerin niteliğinin yükseltilmesi için öğrencilere kazandırılması tasarlanan davranışlara uygun öğretim yöntemlerinin etkin kullanımı sağlanmalıdır.

14- Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretim elemanlarını yetersiz değerlendirdikleri görülmektedir. Yetersizlik nedenlerinin belirlenmesine ilişkin araştırmanın yapılmasına ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, Yahya

- 1978 Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri, Doğan Basımevi, Ankara.

- 1989 Türk Eğitim Tarihi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, Ankara.

AYTUNA, Hasip A.

- 1958 Orta Dereceli Okullarda Öğretmenlik ve Problemleri, Öğretmen Kitapları Maarif Basımevi, Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cahit

- 1995 Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

CAN, Gürhan

- 1992 "Eğitim Fakültesi Lisans ve Öğretmenlik Sertifikası Programlarının Öğretmen Adaylarında Tutum Geliştirme Açısından Etkililiği", Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 5, Sayı: 1-2, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

DUMAN, Tayyip

- 1991 Türkiye'de Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

ERDEN, Münire

- 1994 "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutumları", 1. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler Cilt: 1, 28-30 Nisan, Balcanlı, Adana.

FİDAN, Nurettin; ERDEN, Münire

- 1996 Eğitime Giriş, Alkım Yayınevi, Ankara.

Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü

- 1931 Teşkilat ve Programları, Ankara.

GÖZÜTOK, Dilek

- 1989 "Öğretmen Eğitiminde Meslek Formasyonu Öğretiminin Öğretim Elemanı Davranışlarına Yansıması", Doktora Tez Özeti, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt: 22, Ankara.

KAPTAN, Saim

- 1995 Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri, Tekışık Web Obset Tesisleri Yayıncılık, Ankara.

KARASAR, Niyazi

- 1995 Araştırmalarda Rapor Hazırlama 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Yayını, Ankara.

-
- 1995 Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler 3A Araştırma Danışmanlık Ltd. Yayını, Ankara.

KAVCAR, Cahit

- 1987 "Yüksek Öğretmen Okulu'nun Öğretmen Yetiştirme-deki Yeri", Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Tebliğler Ankara.

KÜÇÜKAHMET, Leyla

- 1976 Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.

- 1987 "Öğretmen Yetiştirme Düzenimizin XI. Milli Eğitim Şûrası Kararları Işığında Değerlendirilmesi", Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Tebliğler, Ankara.

- 1993 Öğretmen Yetiştirme (Programları ve Uygulamaları) Gazi İletişim Fakültesi Matbaası, Ankara.

M.E.B.

- 1953 5. Milli Eğitim Şurası, M.E.B. Yayını, Ankara.

- 1973 Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K.) Resmi Gazete 14574, Ankara.

- 1983 11. Milli Eğitim Şurası, M.E.B. Yayını, Ankara.

OKUTAN, Mehmet

- 1993 "Pedagojik Formasyon Gerekliliği ve Öğretmen Adaylarına Öneriler", Eğitim Dergisi Sayı: 3, Ankara.

ÖNCÜ, Hüseyin

- 1995 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme 72 TDFO Ltd. Şti.,
Ankara.

- 1997 "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme", Eğitim Bilime Giriş, Gazi Kitabevi Yayıncılık, Ankara.

ÖZDEMİR, İbrahim Ethem

- 1997 "Eğitim Psikolojisi", Eğitim Bilime Giriş Gazi Kitabevi
Yayıncılık, Ankara.

Pedagojik Formasyon Programı Hakkında Tebliğler Dergisi. 2064;
30 Haziran 1980.

SÖZER, Ersan

- 1989 "Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistem-
lerinin Öğretmenlik Davranışı Kazandırma Yönün-
den Etkililiği" (Doktora Tezi) Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Talim Terbiye Kurul Kararı,

- 1939 "Erkek Ertik Öğretmen Okullarının Ders Programı"

TAN, Hasan

- 1989 "Öğretmenlik Sertifikası Kurslarındaki Başarı Dere-
cesi Üzerinde Bir Araştırma", Eğitim Bilimleri Dergisi
Sayı: 1, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakül-
tesi, İstanbul.

TANRIÖĞEN, Gülnür

- 1996 "Değişik Meslek Gruplarından Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Yayını.

TEMEL, Ali

- 1986 "Öğretmen Yetiştirmede Meslek Formasyonu Kazandırma Sorunu" Çağdaş Eğitim, Sayı: 116, Ankara.

TEZCAN, Mahmut

- 1991 Eğitim Sosyolojisi, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara.

TÜRKOĞLU, Adil

- 1988 "Eğitim Yüksekokulları Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar", Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 1.

ÜSTÜN, Selma

- 1992 "Hacettepe Üniversitesi Öğretmenlik Sertifikası Hakkında Öğrencilerin Görüşleri ve Tutumları", (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

VARIŞ, Fatma

- 1973 Cumhuriyetin 50. yılında Türkiye'de Öğretmen Yetiştirmede Karşılaşılan Birkaç Sorun, Ankara.

- 1983 "Öğretmenlik Mesleği Üzerine", Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 60 (Ocak-Şubat-Mart), Ankara.

- 1988 Eğitim Bilimine Giriş, Ankara.

Sayı 11	Hulâsa: Erkek Ertik Öğretmen Okulu-
Tarih 12/1/1939	nun müfredat programı h.
Önceki kararın sayısı	
Tarihi	

Ankara Erkek Ertik Öğretmen Okulunun, Ertik ve Teknik Öğretim Genel Direktörlüğünce ilgili öğretmenlerden müteşekkil bir komisyon hazırlanmış ve Vekillik Yüksek Orunundan Kurulumuza havale buyurulmuş olan müfredat programının bir sureti bu karara bağlı şekilde kabulü uygun görüldü.

İşin Vekillik Makamının yüksek tasvibine arzı kararlaştı.

Reis	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
İhsan Sungu	Avni R. Bekman		F. Kanad			

Vekillik Yüksek Makamına:

Erkek Ertik Öğretmen Okulunun müfredat programı

hakkında Heytümüzce verilen kararı yüksek kabulünüze arz ederim.

Talim ve Terbiye Heyeti
Reisi

İhsan Sungu

Y.

Dosya sayısı

Aşlının aynıdır.

/ 194

Kabul
12/1/1939
Maarif Vekilli
Yücel

T. C.
MAARİF VEKİLLİĞİ
Mülki Talim ve Terbiye Heyeti

Sayı	11	Hulâsa:
Tarih	12.4.1533	
Önceki kararın sayısı		
Tarihi		

Erkek Ertik Öğretmen Okulu Ağaçışleri
Şubesi Ders Tervzi Cetveli

Dersler	I	II	III
Türkçe ve edebiyat	2	2	2
Resim	6	8	8
Umumî Teknoloji	1	1	1
Atelye Teknolojisi	1	1	1
Fizik	2	2	2
Umumî ve Sinaî Kimya	2	2	-
Matematik	2	2	2
Mekanik ve Tatbikî Makine	-	2	2
Malzeme	1	1	-
İşletme bilgisi	-	-	2
Yabancı Dil	3	2	3
Sosyoloji ve Ekonomi	-	-	2
Umumî ve Meslekî Psikoloji	-	1	1
Umumî ve Meslekî Pedagoji	-	1	1
Umumî ve Meslekî Tedris Usulü	-	1	2
Atelye, ders tatbikatı ve laboratuvar	-	-	12
Meslekî Sağlık Bilgisi	-	-	1
Askerlik	2	2	2
Atelye	22	16	-
	44	44	44

T. C.
MAARİF VEKİLLİĞİ
Milk Talim ve Terbiye Heyeti

Sayı	41	Hulâsa:
Tarih	42.4.1835	
Önceki kararın sayısı		
Tarihi		

ERURU ERTİK ÜCRETLEN OKULU DEMİRLİĞLERİ VE TESVİYE
SUBESİ DERS TEVZİ CETVELİ

Dersler	I	II	III
Türkçe ve edebiyat	2	2	2
Resim	6	6	6
Makine elemanı (Umumî Teknoloji)	1	1	1
Atelye Teknolojisi	1	1	-
Fizik	2	2	2
Umumî Sinaî Kimya	2	2	-
Matematik	4	4	4
Mekanik ve Tatbikî Makine.	-	3	3
Malzeme	1	1	-
İşletme bilgisi	-	-	2
Yabancı Dil	3	2	3
Sosyoloji ve İktisat	-	-	2
Umumî ve Meslekî Psikoloji	-	1	1
Umumî ve Meslekî Pedagoji	-	1	1
Umumî ve Meslekî Tedris Usulü	-	1	2
Atelye, ders tatbikatı ve laboratuvar	-	-	12
Meslekî Sağlık Bilgisi	1	1	1
Askerlik	2	2	2
Atelye	20	15	-
	44	44	44

EK - B

**ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

**FORM-A
ÖĞRETMEN ADAYLARI**

ANKARA - 1997

Sayın Öğretmen Adayı;

Bu araştırmanın amacı öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Araştırma bulgularına dayalı olarak öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının, öğretmenlik meslek yeterliliklerini ne derece kazandırdığının tespit edilmesi ve programa ilişkin alınabilecek tedbirler belirlenecektir. Bu amaçla sizlerin görüş ve değerlendirmelerinin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar, belirteceğiniz görüşler ve yapacağınız değerlendirmeler yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacaktır. Anketi cevaplandıranların kimlikleri açıklanmayacaktır.

Anket sorularını ve yeterlilikleri dikkatlice okuyunuz. Görüş ve değerlendirmelerinize uygun olan seçeneğin hizasındaki boşluklara çarpı (x) işaretini koyunuz. Birden fazla seçeneği lütfen işaretlemeyiniz.

Dereceleme ölçekleri şu anlamda kullanılmıştır.

Çok : Bütünyle başarılı

Oldukça : Genelde başarılı, ancak bazı düzeltmeler gerekli.

Kısmen : Kabul edilebilir başarı seviyesinin altında, kapsamlı düzeltmeler gerekli.

Çok Az : Genelde başarısız, tedbir alınması gerekli, geniş kapsamlı düzeltmeler yapılmalı.

Hiç : Bütünyle başarısız.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının geliştirilmesi amacıyla yapılan bu araştırmaya, anket sorularına vereceğiniz cevaplar ve yapacağınız değerlendirmelerle önemli katkıda bulunmuş olacaksınız. Araştırmaya göstereceğiniz ilgi ve yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Araş. Gör.
Handan KOCABATMAZ

BÖLÜM - I
GENEL BİLGİLER

1.1. Cinsiyetiniz?

- 1 ( ) Bay
2 ( ) Bayan

1.2. Kaç yaşındasınız?

- 1 ( ) 21 ve daha küçük
2 ( ) 22
3 ( ) 23
4 ( ) 24 ve daha büyük

1.3. Hangi fakülteden mezun oldunuz?

- 1 ( ) Fen-Edebiyat Fakültesi
2 ( ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
3 ( ) Ziraat Fakültesi
4 ( ) İletişim Fakültesi
5 ( ) Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
6 ( ) Güzel Sanatlar Fakültesi
7 ( ) Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
8 ( ) Diğer (Belirtiniz).....

1.4. Bilim dalınız nedir?

- 1 ( ) Türk Dili ve Edebiyatı
2 ( ) Fen Bilimleri
3 ( ) Yabancı Diller
4 ( ) Tarih
5 ( ) Coğrafya
6 ( ) Matematik
7 ( ) Diğer (Belirtiniz).....

1.5. Yükseköğretim kurumundan hangi yıl mezun oldunuz/olac

- 1 ( ) 1993
2 ( ) 1994
3 ( ) 1995
4 ( ) 1996
5 ( ) 1997
6 ( ) Diğer (Belirtiniz).....

BÖLÜM – II
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Açıklama: Bu bölümde, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı kapsamında geliştirilmesi beklenen yeterlilikler yer almaktadır.

Sizden öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını bu yeterliliklere göre değerlendirmeniz beklenilmektedir. Yeterlilikleri dikkatlice okuyunuz. Gözlem ve tecrübelerinize dayalı olarak öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programındaki bu yeterliliklerin sizde gerçekleşme derecesini her yeterliliğin hızasındaki parantezlerden birisinin içerisine (x) işareti koyarak belirtiniz.

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.1. Eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları tanımlama	( )	( )	( )	( )	( )
2.2. Eğitimin amaçlarını ve işlevlerini tanıma...	( )	( )	( )	( )	( )
2.3. Eğitim biliminin özelliklerini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.4. Eğitim biliminin diğer bilimlerle ilişkisini tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.5. Eğitimin toplumsal kurum olarak etkisini ve diğer kurumlarla ilişkisini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.6. Değişik eğitim akımlarının amaç, kapsam ve özelliklerini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.7. Öğrenme-öğretme kuramlarını kavrama....	( )	( )	( )	( )	( )

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.8. Günümüz Türk Eğitim Sisteminin amaçlarını, ilkelerini, özelliklerini ve yapısını tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.9. Eğitimde yer alan ölçme ve değerlendirme kavramlarını bilme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.10. Ölçme ve değerlendirme kavramları arasındaki ilişki ve farkları kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.11. Ölçme ve değerlendirmenin eğitim sürecindeki önemini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.12. Test hazırlama ve geliştirmenin temel kavramlarını tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.13. Öğrenme ürünlerinin niteliğine uygun ölçme araçları geliştirme	( )	( )	( )	( )	( )
2.14. Ölçme araçlarını çoğaltma, uygulama ve puanlama becerisini geliştirme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.15. Ham puanları 5'lik ve 10'luk not cetveline dönüştürme	( )	( )	( )	( )	( )
2.16. Öğrenme ve öğretimi değerlendirme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.17. Eğitim sosyolojisi ile ilgili temel kavramları tanımlama	( )	( )	( )	( )	( )
2.18. Politika, kültür, sosyal değişme ve oluşum ile eğitim arasındaki bağları tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.19. Okul topluluğunun öğrencilerin toplumsal gelişmelerindeki görev, rol ve etkilerini açıklama.....	( )	( )	( )	( )	( )

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.20. Bir meslek olarak öğretmenliğin okul içi ve dışı konum, görev ve rollerini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.21. Eğitim psikolojisine ilişkin temel kavramları tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.22. Eğitim etkinliklerini düzenlemede, eğitim psikolojisinin yerini ve önemini kavrama....	( )	( )	( )	( )	( )
2.23. Öğrencinin fiziksel, psikolojik, zihinsel gelişiminin eğitim açısından önemini tanıma....	( )	( )	( )	( )	( )
2.24. Öğrenmenin niteliğini, çeşitlerini, ilkelelerini ve öğrenmeyi etkileyen etmenleri kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.25. Öğrencilerin hazır bulunuşluklarına uygun eğitim ortamı düzenlemenin önemini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.26. Eğitim-öğretim programlarını oluşturan unsurları tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.27. Eğitim-öğretim etkinliklerini planlama	( )	( )	( )	( )	( )
2.28. Okulda disipline etki eden unsurları tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.29. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde amaçlara uygun araç ve gereçleri seçme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.30. Bilim dalında öğretime ilişkin temel kavram ve ilkeleri tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.31. Bilim dalıyla ilgili başlıca öğretim yöntemlerinin özelliklerini, kullanım alanlarını, güçlü ve zayıf yönlerini tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.32. Bilim dalında öğretim konusuyla ilgili uygun yöntem veya yöntemleri seçme	( )	( )	( )	( )	( )
2.33. Bilim dalında ilişkin öğretim araç ve gereçlerinin özelliklerini ve kullanım alanlarını tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.34. Bilim dalında ders konularını öğretilcek öğelerine ayırıştırarak öğretim için düzenleme	( )	( )	( )	( )	( )
2.35. Bilim dalında öğrenme amaçlarının gerçekleşme durumunu test etmek amacıyla ölçme araçlarını hazırlama.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.36. Bilim dalında ölçme sonuçlarından yararlanarak öğretimdeki kusur ve noksanlıkları belirleyerek öğretimi geliştirme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.37. Okul yöneticisinin, öğretmenlerin ve diğer personelin görev, yetki ve sorumluluklarını tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.38. Okul örgütünde yer alan birimlerin amaçlarını, çalışma esaslarını ve yaptığı hizmetleri tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.39. Hazırlanan öğretim planını sınıf veya laboratuvar ortamında uygulama.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.40. Öğrencinin kazanması tasarlanan davranışların gerçekleşme durumunu test etme	( )	( )	( )	( )	( )
2.41. Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu davranışlar geliştirme	( )	( )	( )	( )	( )

BÖLÜM - III
GENEL GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRMELER

Açıklama: Bu bölümde sizden "Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının" geliştirilmesine ilişkin görüşleriniz ve değerlendirmeleriniz istenilmektedir. Aşağıda yer alan her bir madde hakkındaki görüşlerinizi hizalarındaki parantezlerden birisinin içerisine (x) işareti koyarak belirtiniz

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
3.1. Bir bütün olarak değerlendirdiğinizde, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programını, öğretmen adaylarını, öğretmenlik mesleğine hazırlamada ne derecede uygun buldunuz?.	( )	( )	( )	( )	( )
3.2. İzlediğiniz Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında görevli öğretim elemanları konuların öğretiminde ne derecede başarılıydı?	( )	( )	( )	( )	( )
3.3. İzlediğiniz Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında görevli öğretim elemanlarının öğretmenliğe ilişkin tutumları ne derecede uygundu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.4. Sızce Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında yer alan derslerin amaçları ne derecede belirgindi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.5. Programda yer alan dersler arasında bütünlük ne derecede sağlandı?.....	( )	( )	( )	( )	( )
3.6. Derslerin öğretiminde izlenen öğretme-öğrenme stratejileri ne derecede etkiliydi?	( )	( )	( )	( )	( )

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
3.7. Derslerin öğretimi için ayrılan süre ne derecede yeterliydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.8. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında ders başlama-bitiş saati ne derecede uygundu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.9. Derslerin öğretimi sırasında yararlanılan öğretim araçları ne derecede yeterliydi?.....	( )	( )	( )	( )	( )
3.10. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının uygulandığı dershaneler ve donanımları ne derecede uygundu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.11. Sertifika programının uygulandığı binaların tertibi, düzeni ve temizliği ne derecede yeterliydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.12. Program yöneticilerinin öğretmen adayları ile ilişkileri ne derecede uygundu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.13. Sertifika programında görevlendirilen destek personel (memur, hizmetli vb.) ihtiyaçlarınıza cevap verebiliyor muydu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.14. Programda size uygulanan sınavlar başarı durumunuzu belirlemede ne derecede yeterliydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.15. Sertifika programında sınav sonuçlarına göre öğretiminizdeki noksan ve kusurluklar size ne derecede belirtildi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.16. Öğretmenlik uygulamasının yapıldığı okul isabetli seçilmiş miydi?	( )	( )	( )	( )	( )

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
3.17. Öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre yeterli miydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.18. Öğretmenlik uygulaması amacına uygun kullanıldı mı?	( )	( )	( )	( )	( )
3.19. Katıldığınız Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programı sonunda öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarınızda olumlu yönde ne derecede değişme oldu?	( )	( )	( )	( )	( )

3.20. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programına girişte öğretmen adaylarında asgari hangi yetiştirilme aranmalıdır?

- 1 ( ) Lisans Diploması
- 2 ( ) Lisans öğrenimi son sınıf öğrencisi olmak
- 3 ( ) Diğer (Belirtiniz).....

3.20.1. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programı lisans diplomasına sahip herkese açık olmalı mı?

- 1 ( ) Evet
- 2 ( ) Hayır
- 3 ( ) Kararsızım

3.21. Katıldığınız Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programını, öğretmen olmak isteyen bir arkadaşınıza tavsiye eder misiniz?

- 1 ( ) Evet
- 2 ( ) Hayır

3.21.1. Cevabınız Hayır ise nedenini lütfen açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

1. Bu anket formunda yer almayan, ancak Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının geliştirilmesi için önemli gördüğünüz görüş ve önerileriniz var ise lütfen yazınız.

A sheet of white paper with horizontal ruling lines. A large, light pink 'X' watermark is centered on the page. The watermark is composed of two overlapping 'X' shapes, one slightly offset from the other, creating a subtle, decorative background element. The ruling lines are evenly spaced and extend across the width of the page.

EK - C

**ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

FORM-B
ÖĞRETİM ELEMANLARI

ANKARA - 1997

Sayın Öğretim Elemanı,

Bu araştırmanın amacı öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Araştırma bulgularına dayalı olarak öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının, öğretmenlik meslek yeterliliklerini ne derece kazandırdığının tespit edilmesi ve programa ilişkin alınabilecek tedbirler belirlenecektir. Bu amaçla sizlerin görüş ve değerlendirmelerinin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar, belirteceğiniz görüşler ve yapacağınız değerlendirmeler yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacaktır. Anketi cevaplandıranların kimlikleri açıklanmayacaktır.

Anket sorularını ve yeterlilikleri dikkatlice okuyunuz. Görüş ve değerlendirmelerinize uygun olan seçeneğin hizasındaki boşluklara çarpı (x) işareti koyunuz. Birden fazla seçeneği lütfen işaretlemeyiniz.

Dereceleme ölçekleri şu anlamda kullanılmıştır.

Çok : Bütünüyle başarılı

Oldukça : Genelde başarılı, ancak bazı düzeltmeler gerekli.

Kısmen : Kabul edilebilir başarı seviyesinin altında, kapsamlı düzeltmeler gerekli.

Çok Az : Genelde başarısız, tedbir alınması gerekli, geniş kapsamlı düzeltmeler yapılmalı.

Hiç : Bütünüyle başarısız.

Öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programının geliştirilmesi amacıyla yapılan bu araştırmaya, anket sorularına vereceğiniz cevaplar ve yapacağınız değerlendirmelerle önemli katkıda bulunmuş olacaksınız. Araştırmaya göstereceğiniz ilgi ve yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Araš. Gör.
Handan KOCABATMAZ

BÖLÜM - I GENEL BİLGİLER

1.1. Cinsiyetiniz?

- 1 ( ) Bay
2 ( ) Bayan

1.2. Kaç yaşındasınız?

- 1 ( ) 30 ve daha küçük
2 ( ) 31-35 yaş
3 ( ) 36-40 yaş
4 ( ) 41 ve daha büyük

1.3. Mesleki kıdeminiz kaç yıldır?

- 1 ( ) 5 yıl ve daha az
2 ( ) 6-10 yıl
3 ( ) 11-15 yıl
4 ( ) 16 yıl ve daha fazla

1.4. Akademik ünvanınız nedir?

- 1 ( ) Profesör
2 ( ) Doçent
3 ( ) Yardımcı Doçent
4 ( ) Öğretim Görevlisi

1.5. Anabilim dalınız nedir?

Belirtiniz .....

1.6. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında girmiş olduğunuz ders/dersler nedir?

Belirtiniz .....

BÖLÜM – II
ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ SERTİFİKA
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Açıklama: Bu bölümde, öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programı kapsamında geliştirilmesi beklenen yeterlilikler yer almaktadır.

Sizden öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programını bu yeterliliklere göre değerlendirmeniz beklenilmektedir. Yeterlilikleri dikkatlice okuyunuz. Gözlem ve tecrübelerinize dayalı olarak öğretmenlik meslek bilgisi sertifika programındaki bu yeterliliklerin sizde gerçekleşme derecesini her yeterliliğin hizasındaki parantezlerden birisinin içerisine (x) işareti koyarak belirtiniz.

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.1. Eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları tanımlama	( )	( )	( )	( )	( )
2.2. Eğitimin amaçlarını ve işlevlerini tanıma...	( )	( )	( )	( )	( )
2.3. Eğitim biliminin özelliklerini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.4. Eğitim biliminin diğer bilimlerle ilişkisini tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.5. Eğitimin toplumsal kurum olarak etkisini ve diğer kurumlarla ilişkisini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.6. Değişik eğitim akımlarının amaç, kapsam ve özelliklerini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.7. Öğrenme-öğretme kuramlarını kavrama....	( )	( )	( )	( )	( )

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.8. Günümüz Türk Eğitim Sisteminin amaçlarını, ilkelerini, özelliklerini ve yapısını tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.9. Eğitimde yer alan ölçme ve değerlendirme kavramlarını bilme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.10. Ölçme ve değerlendirme kavramları arasındaki ilişki ve farkları kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.11. Ölçme ve değerlendirmenin eğitim sürecindeki önemini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.12. Test hazırlama ve geliştirmenin temel kavramlarını tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.13. Öğrenme ürünlerinin niteliğine uygun ölçme araçları geliştirme	( )	( )	( )	( )	( )
2.14. Ölçme araçlarını çoğaltma, uygulama ve puanlama becerisini geliştirme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.15. Ham puanları 5'lik ve 10'luk not cetveline dönüştürme	( )	( )	( )	( )	( )
2.16. Öğrenme ve öğretimi değerlendirme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.17. Eğitim sosyolojisi ile ilgili temel kavramları tanımlama	( )	( )	( )	( )	( )
2.18. Politika, kültür, sosyal değişme ve oluşum ile eğitim arasındaki bağları tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.19. Okul topluluğunun öğrencilerin toplumsal gelişmelerindeki görev, rol ve etkilerini açıklama.....	( )	( )	( )	( )	( )

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.20. Bir meslek olarak öğretmenliğin okul içi ve dışı konum, görev ve rollerini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.21. Eğitim psikolojisine ilişkin temel kavramları tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.22. Eğitim etkinliklerini düzenlemede, eğitim psikolojisinin yerini ve önemini kavrama....	( )	( )	( )	( )	( )
2.23. Öğrencinin fiziksel, psikolojik, zihinsel gelişiminin eğitim açısından önemini tanıma....	( )	( )	( )	( )	( )
2.24. Öğrenmenin niteliğini, çeşitlerini, ilkele rini ve öğrenmeyi etkileyen etmenleri kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.25. Öğrencilerin hazır bulunuşluklarına uygun eğitim ortamı düzenlemenin önemini kavrama	( )	( )	( )	( )	( )
2.26. Eğitim-öğretim programlarını oluşturan unsurları tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.27. Eğitim-öğretim etkinliklerini planlama	( )	( )	( )	( )	( )
2.28. Okulda disipline etki eden unsurları tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.29. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde amaçlara uygun araç ve gereçleri seçme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.30. Bilim dalında öğretime ilişkin temel kavram ve ilkeleri tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.31. Bilim dalıyla ilgili başlıca öğretim yöntemlerinin özelliklerini, kullanım alanlarını, güçlü ve zayıf yönlerini tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )

YETERLİLİKLER	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
2.32. Bilim dalında öğretim konusuyla ilgili uygun yöntem veya yöntemleri seçme	( )	( )	( )	( )	( )
2.33. Bilim dalında ilişkin öğretim araç ve gereçlerinin özelliklerini ve kullanımı alanlarını tanıma.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.34. Bilim dalında ders konularını öğretilcek öğelerine ayırıştırarak öğretim için düzenleme	( )	( )	( )	( )	( )
2.35. Bilim dalında öğrenme amaçlarının gerçekleşme durumunu test etmek amacıyla ölçme araçlarını hazırlama.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.36. Bilim dalında ölçme sonuçlarından yararlanarak öğretimdeki kusur ve noksanlıkları belirleyerek öğretimi geliştirme.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.37. Okul yöneticisinin, öğretmenlerin ve diğer personelin görev, yetki ve sorumluluklarını tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.38. Okul örgütünde yer alan birimlerin amaçlarını, çalışma esaslarını ve yaptığı hizmetleri tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
2.39. Hazırlanan öğretim planını sınıf veya laboratuvar ortamında uygulama.....	( )	( )	( )	( )	( )
2.40. Öğrencinin kazanması tasarlanan davranışların gerçekleşme durumunu test etme	( )	( )	( )	( )	( )
2.41. Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu davranışlar geliştirme	( )	( )	( )	( )	( )

BÖLÜM - III
GENEL GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRMELER

Açıklama: Bu bölümde sizden "Öğretmenlik Meslek Bilgisi-Sertifika Programının" geliştirilmesine ilişkin görüşleriniz ve değerlendirmeleriniz istenilmektedir. Aşağıda yer alan her bir madde hakkındaki görüşlerinizi hizalarındaki parantezlerden birisinin içerisine (x) işareti koyarak belirtiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
3.1. Bir bütün olarak değerlendirdiğinizde, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programını, öğretmen adaylarını, öğretmenlik mesleğine hazırlamada ne derecede uygun buldunuz?.	( )	( )	( )	( )	( )
3.2. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programlarına katılan öğrenciler konuların öğreniminde ne derecede başarılıydı?.....	( )	( )	( )	( )	( )
3.3. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programına katılan öğrencilerin öğretmenliğe ilişkin tutumları ne derecede uygundu?.....	( )	( )	( )	( )	( )
3.4. Sizce Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında yer alan derslerin amaçları ne derecede belirgindi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.5. Programda yer alan dersler arasında bütünlük ne derecede sağlandı?.....	( )	( )	( )	( )	( )
3.6. Derslerin öğretiminde izlenen öğretme-öğrenme stratejileri ne derecede etkiliydi?	( )	( )	( )	( )	( )

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
3.7. Derslerin öğretimi için ayrılan süre ne derecede yeterliydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.8. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programında ders başlama-bitiş saati ne derecede uygundu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.9. Derslerin öğretimi sırasında yararlanılan öğretim araçları ne derecede yeterliydi?.....	( )	( )	( )	( )	( )
3.10. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının uygulandığı dershaneler ve donanımları ne derecede uygundu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.11. Sertifika programının uygulandığı binaların tertibi, düzeni ve temizliği ne derecede yeterliydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.12. Program yöneticilerinin öğretmen adayları ile ilişkileri ne derecede uygundu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.13. Sertifika programında görevlendirilen destek personel (memur, hizmetli vb.) ihtiyaçlarınıza cevap verebiliyor muydu?	( )	( )	( )	( )	( )
3.14. Programda size uygulanan sınavlar başarı durumunuzu belirlemede ne derecede yeterliydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.15. Sertifika programında sınav sonuçlarına göre öğretiminizdeki noksan ve kusurluklar size ne derecede belirtildi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.16. Öğretmenlik uygulamasının yapıldığı okul isabetli seçilmiş miydi?	( )	( )	( )	( )	( )

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Gerçekleşme Derecesi				
	Çok	Oldukça	Kısmen	Çok Az	Hiç
3.17. Öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre yeterli miydi?	( )	( )	( )	( )	( )
3.18. Öğretmenlik uygulaması amacına uygun kullanıldı mı?	( )	( )	( )	( )	( )
3.19. Sızce Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programı sonunda öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında olumlu yönde ne derecede değişme oldu?	( )	( )	( )	( )	( )

3.20. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programına girişte öğretmen adaylarında asgari hangi yetişkinlik aranmalıdır?

- 1 ( ) Lisans Diploması
- 2 ( ) Lisans öğrenimi son sınıf öğrencisi olmak
- 3 ( ) Diğer (Belirtiniz).....

3.20.1. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programı lisans diplomasına sahip herkese açık olmalı mı?

- 1 ( ) Evet
- 2 ( ) Hayır
- 3 ( ) Kararsızım

3.21. Katıldığınız Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programını, öğretmen olmak isteyen bir arkadaşınıza tavsiye eder misiniz?

- 1 ( ) Evet
- 2 ( ) Hayır

3.21.1. Cevabınız Hayır ise nedenini lütfen açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

1. Bu anket formunda yer almayan, ancak Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sertifika Programının geliştirilmesi için önemli gördüğünüz görüş ve önerileriniz var ise lütfen yazınız.

A sheet of white paper with horizontal dotted lines for writing. A large, faint pink 'X' watermark is centered on the page.